

Το Πρόγραμμα "Ιωάννης Καποδίστριας" και η εφαρμογή του στο Νομό Μεσσηνίας

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΚΑΙ" ΚΑΙ Η
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ**

ΕΠΟΠΤΕΣ :

ΒΡΥΩΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

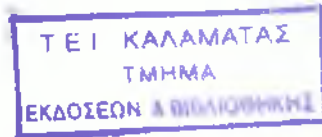
ΣΤΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:

ΒΑΝΔΩΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

ΚΟΝΤΑΞΗ ΘΕΩΝΗ

Το Πρόγραμμα "Ιωάννης Καποδίστριας" και η εφαρμογή του στο Νομό Μεσσηνίας

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ" ΚΑΙ
Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2001

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τους κυρίους Δημήτρη Βρυώνη, M.Sc. Επιστημονικό Συνεργάτη ΤΕΙ Καλαμάτας, και το Δρ. Σταύρο Σταυρόγιαννη, Επιστημονικό Συνεργάτη ΤΕΙ Καλαμάτας, υπεύθυνους καθηγητές της εργασίας μας για την ουσιαστική συμβολή τους στην ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας μας.

Επίσης, ευχαριστούμε τον κύριο Σταύρο Χρήσιμο, διευθυντή της ΣΔΟ, για την αμέριστη συμπαράσταση και βοήθειά του στην περάτωση της εργασίας αυτής.

Τέλος, ευχαριστούμε την Στατιστική Υπηρεσία Νομού Μεσσηνίας, την ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας, την ΕΕΤΑΑ ΑΕ, τον Δήμο Θουρίας και το Δημοτικό ΚΕΚ Χολαργού για την παροχή των αναγκαίων πληροφοριών για τη συγγραφή της εργασίας μας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κατακερματισμός και η διάσπαση των ΟΤΑ σε πολλές μικρές κοινότητες αναγνωρίστηκε πλέον από όλους ως το κρίσιμο δομικό πρόβλημα του τοπικού, πολιτικού και διοικητικού μας συστήματος (αφού αναιρεί ουσιαστικά το ρόλο και τη λειτουργία της Τ.Α.). Υπήρχαν περίπου 5.500 ΟΤΑ με πληθυσμό κάτω των 1500 κατοίκων που δεν είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες ενός ελάχιστου επιπέδου στους πολίτες και πολύ περισσότερο δεν έχουν την ικανότητα να εκπληρώσουν την σύγχρονη αποστολή τους, να αναλάβουν δυναμικό ρόλο στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της τοπικής ανάπτυξης.

Η συνειδητοποίηση του προβλήματος εκδηλώθηκε ήδη στη δεκαετία του '80 και επέφερε την αναζήτηση μιας νέας οργανωτικής δομής και την αναπροσαρμογή των λειτουργιών στα νέα δεδομένα.

Ο Νόμος 1416/1984 και ο Νόμος 1622/1986 και στη συνέχεια οι Νόμοι 2218/1994 και 2240/1994 αποτελούν σταθμούς στο δύσκολο εγχείρημα της αναδιάρθρωσης του Κράτους. Ωστόσο, οι προσπάθειες που έγιναν τα τελευταία 15 χρόνια για εθελοντική συνένωση των Ο.Τ.Α, δεν απέδωσαν. Στη συνέχεια οι συνθήκες ωρίμασαν ώστε η Πολιτεία να προχωρήσει στην αναγκαστική συνένωση των ΟΤΑ που πραγματοποιήθηκε μέσα από το **Πρόγραμμα «Ιωάννης Καποδίστριας»**, με την ψήφιση του νόμου 2539/1997.

Με το νόμο 2539/1997 συγκροτείται ισχυρή πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση, δηλαδή, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ικανοί να παρέχουν ευρύ φάσμα υπηρεσιών και ιδίως να εξασφαλίζουν ισότητα παρεχόμενων υπηρεσιών μεταξύ των κατοίκων των μεγάλων αστικών κέντρων και των κατοίκων της υπαίθρου.

Στην εργασία αυτή θα επιχειρήσουμε να αναλύσουμε το πρόγραμμα «Ιωάννης Καποδίστριας» καθώς και την λεπτομερειακή εφαρμογή του στο νομό Μεσσηνίας.

ΠΛΑΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει μια σύντομη ιστορική αναδρομή στην πορεία της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, από το έτος 1833 με το νόμο "Περί συστάσεως των δήμων" έως το νόμο 2218/1994 για την σύσταση και λειτουργία των Συμβουλίων Περιοχής.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται αναφορά στην τοπική αυτοδιοίκηση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (συνταγματικό πλαίσιο και διοικητική διαίρεση) και στην διαδικασία των συνενώσεων των ΟΤΑ στις χώρες αυτές.

Το τρίτο μέρος αποτελεί μια διεξοδική παρουσίαση του προγράμματος "Ι.Καποδίστριας", όπως αυτό προτάθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Στο τέταρτο μέρος παρουσιάζεται αναλυτικά η εφαρμογή του Προγράμματος στο Νομό Μεσσηνίας .

Στο πέμπτο μέρος γίνεται κριτική θεώρηση του Προγράμματος και παρατίθενται μια σειρά συμπερασμάτων και προοπτικών για την εξέλιξη της αποκέντρωσης στην Ελλάδα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

Πλάνο Εργασίας

Περιεχόμενα

ΜΕΡΟΣ 1^ο : Το Ελληνικό Σύστημα Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Ιστορική Αναδρομή

1.1 Ο νόμος "περί συστάσεως των δήμων "	12
1.2 Ο νόμος "περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων"	13
1.3 Το σύνταγμα του 1927	15
1.4 Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας	15
1.5 Το σύνταγμα του 1968	17
1.6 Το σύνταγμα του 1975	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η περίοδος 1980-1996

2.1 Θεσμικές πρωτοβουλίες του 1980	18
2.1.1 Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι	19
2.1.2 Γεωγραφικές Ενότητες	21
2.2 Λόγοι αποτυχίας των θεσμικών πρωτοβουλιών του 1980	23
2.3 Συμβούλια Περιοχής	24

ΜΕΡΟΣ 2^ο : Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στις Χώρες της Ε.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Διοικητική διαίρεση και συνταγματικό πλαίσιο της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης

1.1 Διοικητική Διαίρεση	28
1.2 Συνταγματικό Πλαίσιο	31
1.3 Ικανότητα αυτό-οργάνωσης	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η μεταρρύθμιση στην Ευρώπη

2.1 Η πολιτική των συνενώσεων σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.....	34
2.2 Η διαδικασίες συνενώσεων στην πράξη.....	39

ΜΕΡΟΣ 3^ο : Το πρόγραμμα "Ιωάννης Καποδίστριας "

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο:Ο σκοπός του προγράμματος "Ιωάννης Καποδίστριας"

1.1 Οι στόχοι του προγράμματος	44
1.2 Ανάλυση των στόχων της ανασυγκρότησης.....	45
1.3 Αρχές που πρέπει να διέπουν το σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος.....	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Θεσμικό πλαίσιο

2.1 Η τυπολογία των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ.....	56
2.2 Γενικές αρχές για το χωροταξικό σχεδιασμό των νέων ΟΤΑ.....	62
2.3 Διαδικασία των συνενώσεων.....	65
2.4 Αντιπροσωπευτικό σύστημα του νέου ΟΤΑ.....	66
2.5 Δημοτική αποκέντρωση – συγκρότηση και λειτουργία των τοπικών συμβουλίων – Δημαρχιακός Πάρεδρος.....	68
2.6 Παράλληλες αναγκαίες θεσμικές πρωτοβουλίες για τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής και διοικητικής οργάνωσης.....	71
2.7 Νέο πλαίσιο αρμοδιοτήτων κατά τύπο ΟΤΑ.....	72
2.8 Εγγύηση για την διατήρηση δικαιωμάτων ΟΤΑ που συνενώνονται.....	72
2.9 Εγγυήσεις για την καταστατική θέση των εν ενεργεία αιρετών των ΟΤΑ που συνενώνονται.....	72
2.10 Το περιεχόμενο του προγράμματος – υποπρογράμματα.....	73

ΜΕΡΟΣ 4^ο : Η εφαρμογή του προγράμματος "Ιωάννης Καποδίστριας" στο νομό Μεσσηνίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Το προφίλ του Νομού Μεσσηνίας

1.1 Περιφέρεια Πελοποννήσου.....	75
1.2 Παρουσίαση του Νομού Μεσσηνίας.....	76
1.2.1 Σχηματισμός Νομού Μεσσηνίας.....	76
1.2.2 Χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος- Μορφολογία.....	80
1.2.3 Πληθυσμός- Δημογραφικά Στοιχεία- Διοικητική Διάρθρωση.....	83
1.2.4 Πληθυσμιακή Εξέλιξη.....	92
1.2.5 Δημογραφικά χαρακτηριστικά.....	93
1.2.6 Ανθρώπινο Δυναμικό.....	95
1.2.7 Απασχόληση.....	98
1.2.8 Ανεργία.....	98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η πορεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Μεσσηνίας

2.1 Ιστορική Αναδρομή.....	99
2.2 Οι (56) Δήμοι του Νομού Μεσσηνίας το 1935.....	103
2.3 Οι (29) Δήμοι του 1840.....	104
2.4 Η περίοδος 1980-1996.....	106
2.5 Πρόταση Διοικούσας Επιτροπής της ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας..	108
2.6 Πρόταση Επιτροπής Υποστήριξης του Προγράμματος "Ι. Καποδίστριας".....	110
2.7 Εγκριθείσα Πρόταση.....	112

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Παρουσίαση των Δήμων και κοινοτήτων του Νομού Μεσσηνίας

3.1 Δήμος Αβίας.....	114
3.2 Δήμος Αετού.....	116
3.3 Δήμος Αίπειας.....	117
3.4 Δήμος Ανδανίας.....	118

3.5 Δήμος Ανδρούσας.....	120
3.6 Δήμος Άριος.....	121
3.7 Δήμος Αριστομένους.....	122
3.8 Δήμος Αρφαρών.....	124
3.9 Δήμος Αυλώνα.....	125
3.10 Δήμος Βουφράδων	127
3.11 Δήμος Γαργαλιάνων.....	128
3.12 Δήμος Δωριού	130
3.13 Δήμος Είρας.....	131
3.14 Δήμος Θουρίας.....	133
3.15 Δήμος Ιθώμης.....	134
3.16 Δήμος Καλαμάτας.....	135
3.17 Δήμος Κορώνης.....	138
3.18 Δήμος Κυπαρισσίας.....	140
3.19 Δήμος Λεύκτρου.....	142
3.20 Δήμος Μεθώνης.....	144
3.21 Δήμος Μελιγαλά.....	145
3.22 Δήμος Μεσσήνης.....	147
3.23 Δήμος Νέστορος.....	149
3.24 Δήμος Οιχαλίας.....	151
3.25 Δήμος Παπαφλέσσα.....	152
3.26 Δήμος Πεταλιδίου.....	154
3.27 Δήμος Πύλου.....	155
3.28 Δήμος Φιλιατρών.....	157
3.29 Δήμος Χιλιοχωρίων.....	159
3.30 Κοινότητα Τρικόρφου.....	161
3.31 Κοινότητα Τριπόλας.....	162

**ΜΕΡΟΣ 5^ο : Κριτική θεώρηση του Προγράμματος Ιωάννης
Καποδίστριας**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Η εφαρμογή του Προγράμματος - Συμπεράσματα

1.1 Οι δύο όψεις της εφαρμογής του Προγράμματος..... 165

1.2 Κριτική θεώρηση των διαφόρων παραμέτρων του Προγράμματος 166

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Προτάσεις

2.1 Προτάσεις για την ενίσχυση της αποκέντρωσης και
αυτοδιοίκησης..... 169

2.2 Προτάσεις για την πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση.....170

2.2.1 Όσον αφορά στις αρμοδιότητες..... 170

2.2.2 Όσον αφορά στην οργάνωση..... 171

2.2.3 Εθελοντικές συγχωνεύσεις και προτεινόμενα μέτρα..... 171

2.2.4 Διαδημοτικές Συμπολιτείες171

2.2.5 Από τους Καποδιστριακούς στους νέους Ομοσπονδιακούς
Δήμους.....173

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....175

Το Πρόγραμμα "Ιωάννης Καποδίστριας" και η εφαρμογή του στο Νομό Μεσσηνίας

ΜΕΡΟΣ 1^ο
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

1.1 Ο νόμος "περί συστάσεως των δήμων".

Ο νόμος της 27/12/1833 - 8/1/1834 της αντιβασιλείας "περί συστάσεως των δήμων" είναι ο πρώτος νόμος του ελληνικού κράτους για την τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου βαθμού.

Με το νόμο αυτό η επικράτεια διαιρείται σε δήμους. Οι δήμοι διακρίνονται σε τρεις τάξεις ανάλογα με τον πληθυσμό τους.

Δήμοι α' τάξεως είναι όσοι έχουν τουλάχιστον 10.000 κατοίκους, β' τάξεως όσοι έχουν τουλάχιστον 2.000 κατοίκους και γ' τάξεως οι υπόλοιποι. Κάθε δήμος διοικείται από δημοτική αρχή, η οποία αποτελείται από το δήμαρχο, τους παρέδρους και το δημοτικό συμβούλιο. Ο αριθμός των παρέδρων κυμαίνεται από έναν έως έξι και των μελών του δημοτικού συμβουλίου από έξι έως δεκαοκτώ, ανάλογα με την τάξη του δήμου. Ο δήμαρχος είναι "η πρώτη εκτελεστική αρχή" του δήμου και υπεύθυνος για την άσκηση της τοπικής αστυνομίας. Οι παρέδροι είναι βοηθοί του δημάρχου. Η θητεία του δημάρχου και των παρέδρων είναι τριετής. Το δημοτικό συμβούλιο είναι "συμβουλευτική και συνεπιτηρούσα αρχή" που βοηθάει το δήμαρχο στο έργο του.

Ο δήμαρχος δεν είναι πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου. Το δημοτικό συμβούλιο εκλέγει πρόεδρο από τα μέλη του. Οι δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται για εννέα έτη. Κάθε τρία έτη όμως γίνεται μερική ανανέωση του δημοτικού συμβουλίου. Εξέρχεται υποχρεωτικώς το ένα τρίτο των μελών και εισέρχονται ισάριθμα νέα μέλη με νέες εκλογές.

Ο βασιλιάς έχει το δικαίωμα να διαλύει το δημοτικό συμβούλιο για οποιοδήποτε λόγο. Στην περίπτωση αυτή γίνονται νέες εκλογές μέσα σε

τέσσερις εβδομάδες. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου εκλέγονται με άμεση εκλογή. Εκλογείς είναι μόνο οι περισσότερο φορολογούμενοι με άμεσους δημοτικούς φόρους. Δικαίωμα να εκλέγουν έχουν όλοι όσοι έχουν δικαίωμα ψήφου, αλλά τα δύο τρίτα των μελών του δημοτικού συμβουλίου πρέπει να προέρχονται από εκείνους που έχουν δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές εκλογές (δηλ. από τους περισσότερο φορολογούμενους με άμεσους δημοτικούς φόρους) .

Ο δήμαρχος και οι πάρεδροι εκλέγονται από ειδικό όργανο, το δημαρχειακό συμβούλιο που το αποτελούν τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και ίσος με αυτά αριθμός δημοτών από εκείνους που έχουν δικαίωμα ψήφου και φορολογούνται περισσότερο. Για κάθε θέση δημάρχου εκλέγονται τρεις υποψήφιοι, από τους οποίους ο βασιλιάς διορίζει το δήμαρχο στους δήμους α' και β' τάξης και ο νομάρχης στους δήμους γ' τάξης. Για κάθε θέση πάρεδρου εκλέγεται ένας μόνο υποψήφιος, ο οποίος και διορίζεται. Οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου δεν είναι αμέσως εκτελεστές. Υποβάλλονται στον έπαρχο και μέσω αυτού στο νομάρχη. Εάν μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υποβολή των αποφάσεων στον έπαρχο δεν έχει εκδοθεί διαταγή του έπαρχου ή του νομάρχη που εμποδίζει την εκτέλεσή τους, θεωρούνται έγκυρες και εκτελούνται.

Ο δημοτικός νόμος της αντιβασιλείας ίσχυσε έως την εφαρμογή του νόμου ΔΝΖ/1912 το 1914.

1.2 Ο νόμος "περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων"

Ο νόμος ΔΝΖ/1912 στις 10 Φεβρουαρίου 1912 " περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων" αποτελεί ίσως σταθμό στην εξέλιξη του Ελληνικού Συστήματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Δημιούργησε εξ αρχής τις βάσεις για την εξέλιξη του φαινομένου της δημογραφικής και αναπτυξιακής καχεξίας των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ.

Ως προς τη δομή του συστήματος έγιναν ελάχιστες μεταβολές και συνέχισε να ισχύει το σύστημα ενός βαθμού Τ.Α. με αρμοδιότητα για όλους τους σκοπούς. Η πιο ουσιαστική μεταβολή του νόμου θεωρείται η επαναφορά του θεσμού της κοινότητας. Συγκεκριμένα ο ν.ΔΝΖ/1912 εισήγαγε το δυαδικό σύστημα οργάνωσης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ με βάση την αντιστοιχία σε αγροτικό ή σε αστικό οικισμό. Το διοικητικό σύστημα προσαρμόστηκε στις προϋποθέσεις της διοικητικής αποτελεσματικότητας των πόλεων. Οι κοινότητες, που διοικούνται από τον πρόεδρο και το κοινοτικό συμβούλιο, συγκροτούνται στους οικισμούς που είχαν περισσότερους από 300 κατοίκους και σχολείο στοιχειώδους εκπαίδευσης ή λιγότερους από 200 κατοίκους και χωρίς σχολείο αλλά είχαν ικανούς οικονομικούς πόρους. Οι δήμοι διοικούνταν από το δήμαρχο, το δημοτικό συμβούλιο, τη δημορχιακή επιτροπή και τους δημορχιακούς παρέδρους. Ως δήμοι αναγνωρίζονται οι πόλεις με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων ή οι πρωτεύουσες των νομών ανεξαρτήτως πληθυσμού.

Μια άλλη καινοτομία που εισήγαγε ο ΔΝΖ/1912 ήταν σύνδεσμοι κοινοτήτων. Δηλαδή μια ή περισσότερες κοινότητες είχαν τη δυνατότητα να ιδρύσουν το ιδιαίτερο νομικό πρόσωπο. Αυτή η διάταξη ανεξάρτητα από το κατά πόσο έγινε χρήση της έδινε κάποια λύση στα προβλήματα που δημιουργούσε η καθαρά στενή τοπική βάση στην ίδρυση κοινοτήτων και η έλλειψη δευτέρου βαθμού Τ.Α.

1.3 Το σύνταγμα του 1927

Το σύνταγμα του 1927 και συγκεκριμένα το άρθρο 107 αποτελεί το πρώτο συνταγματικό κείμενο που αναφέρεται στη δομή και σε άλλα ζητήματα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σύμφωνα με αυτό, το κράτος διαιρείται σε περιφέρειες στις οποίες οι πολίτες διαχειρίζονται απευθείας τις τοπικές υποθέσεις. Καταχρώνει δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης από τους οποίους ο πρώτος περιλαμβάνει υποχρεωτικά τις κοινότητες, ενώ αναθέτει σε αιρετά όργανα το δικαίωμα να αποφασίζουν για τις τοπικές υποθέσεις, εκλεγμένα με καθολική ψηφοφορία ή και απευθείας με δημοψήφισμα από τους πολίτες αντίστοιχου δήμου ή κοινότητας. Επίσης, ορίζει ότι το κράτος ασκεί μόνο ανώτατη εποπτεία επί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης χωρίς να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους, ενώ μπορεί να τους ενισχύει οικονομικά.

Όμως δεν εκδόθηκαν οι αναγκαίοι νόμοι σε εφαρμογή του άρθρου 107 και δεν συζητήθηκαν ούτε το 1935 με την κατάργηση συντάγματος του 1927, όπου επανήλθε σε ισχύ ο νόμος ΔΝΖ του 1912.

1.4 Ο Δημοτικός Κοινοτικός Κώδικας

Μετά την αναθεώρηση του συντάγματος του 1952 δημοσιεύτηκε ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας του 1954 (ν.δ. 2888/1954). Ο κώδικας καθόρισε με μεγαλύτερη σαφήνεια και ενιαίο τρόπο το πλαίσιο του εκτελεστικού ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης. Πέραν από τη γενική διάταξη του άρθρου 20 που καθόριζε ότι στην αρμοδιότητα των δήμων και κοινοτήτων ανήκει η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων, στο άρθρο 21 καθορίστηκαν ειδικά οι λειτουργίες που ανήκαν αποκλειστικά στην αρμοδιότητά τους. Καθορίστηκε επίσης η διαδικασία με βάση την οποία ήταν δυνατόν να παραχωρηθεί η εκτέλεση κάποιας αποκλειστικής

λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης στο κράτος ή σε νομικό πρόσωπο. Όσον αφορά τη δομή της τυπικής αυτοδιοίκησης έμεινε όπως είχε διαμορφωθεί με το νόμο ΔΝΖ εκτός από το ελάχιστο όριο πληθυσμού των κοινοτήτων που ορίστηκε σε 500 κατοίκους.

Συνοπτικά, οι κυριότερες καινοτομίες του νέου κώδικα ήταν:

➤ Ο καθορισμός σαφέστερων και σταθερών κριτηρίων για την αναγνώριση νέων δήμων και κοινοτήτων ώστε να αποφευχθεί η περαιτέρω διάσπαση των Ο.Τ.Α. σε μικρές θνησιγενείς μονάδες που δε θα έχουν δυνατότητες να εκπληρώσουν την αποστολή τους.

➤ Η αναγνώριση αποκλειστικής αρμοδιότητας των δήμων και των κοινοτήτων για τη διοίκηση και τη διαχείριση ορισμένων κατηγοριών τοπικών υποθέσεων που καθορίζονται ρητώς, ώστε να αποκλεισθεί κάθε παρέμβαση των κρατικών αρχών στις υποθέσεις αυτές.

➤ Η ενίσχυση της θέσης του δημάρχου με σημαντικές νέες αρμοδιότητες για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία των δήμων. Ορίστηκε ο δήμαρχος πρόεδρος της δημορχιακής επιτροπής και του δόθηκε το δικαίωμα διορισμού, απόλυσης, προαγωγής και πειθαρχικής τιμωρίας του τακτικού προσωπικού του δήμου .

➤ Ο περιορισμός της κρατικής εποπτείας σε έλεγχο, κατά κανόνα νομιμότητας μόνο, των πράξεων των δήμων και των κοινοτήτων. Έτσι οι αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων είναι εκτελεστές χωρίς να χρειάζονται την έγκρισή τους από το νομάρχη. Ορισμένες μάλιστα είναι αμέσως εκτελεστές, ενώ οι υπόλοιπες καθίστανται εκτελεστές δέκα ημέρες μετά την υποβολή τους στο νομάρχη, εφόσον έως τότε δεν ακυρωθούν από το νομάρχη για παράβαση νόμου. Σε περιορισμένο μόνο αριθμό περιπτώσεων, που αφορούν τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων ή σημαντικά συμφέροντα των δήμων και των κοινοτήτων,

παρασχέθηκε στο νομάρχη το δικαίωμα έγκρισης, όχι όμως και μεταρρύθμισης των αποφάσεων τους.

1.5 Σύνταγμα του 1968

Το σύνταγμα του 1968 καθόρισε περιοριστικά τη δομή της τοπικής αυτοδιοίκησης ορίζοντας ότι την τοπική αυτοδιοίκηση συνιστούν οι δήμοι και οι κοινότητες χωρίς να αφήνει περιθώρια στον κοινό νομοθέτη για διαφορετική διάρθρωση εκτός από αυτήν του πρώτου βαθμού. Οι αρμοδιότητες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης είναι περιορισμένες μόνο στην προαγωγή των τοπικών συμφερόντων και στην ικανοποίηση των αναγκών των πολιτών τους ενώ κάθε άλλη δραστηριότητα είναι απαγορευτική. Τέλος, για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δεν υπάρχει οικονομική αυτοδυναμία αφού ο νόμος ορίζει ότι για την εξασφάλιση των πόρων που χρειάζονται οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης αρμόδιος φορέας είναι το κράτος.

1.6 Το σύνταγμα του 1975

Το σύνταγμα του 1975 περιέλαβε την περισσότερο πληρέστερη και σύγχρονη διάταξη σχετικά με την τοπική αυτοδιοίκηση. Η δομή της τοπικής αυτοδιοίκησης διαρθρώνεται σε βαθμίδες και την πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι δήμοι και οι κοινότητες ενώ οι λοιπές βαθμίδες αφήνεται να καθοριστούν από τον κοινό νομοθέτη. Η εσωτερική διάρθρωση της πρώτης βαθμίδας, δηλαδή το μέγεθος των δήμων και κοινοτήτων διαμορφώθηκε ως εξής: για τους δήμους ίσχυε το ίδιο καθεστώς, δηλαδή δήμους αποτελούσαν οι πρωτεύουσες των νομών και οι πόλεις με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους. Η σημαντική

καινοτομία του νέου κώδικα ήταν ότι οι δήμοι με πληθυσμό πάνω από 150.000 κατοίκους διαιρούνται σε διαμερίσματα. Ως προς τις κοινότητες ο νέος κώδικας καθόρισε ελάχιστο όριο πληθυσμού για να αποτελέσει ένας συνθικισμός ιδιαίτερη κοινότητα τους 1000 κατοίκους. Το όριο αυτό ίσχυε για τις νέες κοινότητες ενώ για αυτές που υπήρχαν πριν από τον κώδικα οι διατάξεις είναι δυνητικές και η δημιουργία μεγάλων κοινοτήτων εξαρτήθηκε από προϋποθέσεις που ήταν δύσκολο να εκπληρωθούν. Η διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων ανήκε στην αρμοδιότητα των δήμων και κοινοτήτων. Το σύνταγμα παραχωρεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης διοικητική αυτοτέλεια και ορίζει ότι οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία. Προβλέπονταν επίσης αναγκαστικοί ή εκούσιοι σύνδεσμοι οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης για την εκτέλεση έργων ή για την παροχή υπηρεσιών. Τέλος το κράτος ασκούσε εποπτεία επί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης χωρίς να παρεμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους ενώ ταυτόχρονα μεριμνούσε για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για την εκπλήρωση της αποστολής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1980-1996

2.1 Οι θεσμικές πρωτοβουλίες του 1980

Η προσπάθεια για την αντιμετώπιση του προβλήματος της πολυδιάσπυσης της τοπικής αυτοδιοίκησης άρχισε από το 1980 με τη σημαντική αύξηση του πληθυσμιακού ορίου για την αναγνώριση ενός ανεξαρτητού συνθικισμού σε κοινότητα.

Το 1984 στο πλαίσιο της αναβάθμισης του ρόλου της αυτοδιοίκησης, της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας και της ενίσχυσης του αναπτυξιακού ρόλου του θεσμού, άλλαξε η έως τότε πολιτική. Πρώτο

σημαντικό βήμα ήταν η διαμόρφωση ευνοϊκού διαδικαστικού πλαισίου έτσι ώστε οι πρωτοβουλίες για τη Συνένωση των ΟΤΑ να προέρχονται διαζευκτικά είτε από τους αιρετούς είτε από τους ίδιους τους εκλογείς κατοίκους. Το νεωτεριστικό στοιχείο αυτής της πολιτικής ήταν η παροχή οικονομικών κινήτρων ως δέλεαρ περισσότερο, παρά ως ένεση αναπτυξιακής προοπτικής, προς τους νέους ΟΤΑ που προέκυπταν από συνένωση. Παράλληλα δε ως προς τους νέους ΟΤΑ το πληθυσμιακό όριο για την αναγνώριση σε δήμους ορίστηκε στους 2500 κατοίκους.

2.1.1 Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι

Το 1984 ψηφίστηκε ο νόμος 1415/1984 με τον οποίο προβλεπόταν μια νέα μορφή συνδέσμων, οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι. Ο νόμος έθετε ως απαραίτητη προϋπόθεση για την σύσταση αναπτυξιακών συνδέσμων τη συνεργασία δήμων και κοινοτήτων που βρίσκονταν στην ίδια γεωγραφική ενότητα του νομού. Σκοπός του νόμου ήταν οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι να λειτουργούν για την κοινή εκτέλεση έργων, την προμήθεια μηχανημάτων και υλικών, για παροχή υπηρεσιών που ανήκουν στις αρμοδιότητές τους, για τον σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη της περιοχής του συνδέσμου και για την εκπόνηση τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων. Οι γεωγραφικές ενότητες αποσκοπούσαν στην ανάπτυξη της περιοχής με βάση γεωοικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές συνθήκες. Με βάση αυτό το νόμο προέκυψαν εθελοντικά 17 νέοι δήμοι σε όλη τη χώρα οι οποίοι μπορούν να καταταγούν σε δύο κατηγορίες με κριτήριο την αναπτυξιακή ισορροπία μεταξύ συνενωμένων ΟΤΑ.

- Στην κατηγορία των "**ισόρροπων Συνενώσεων**" κατατάσσονται εκείνες που έγιναν μεταξύ κοινοτήτων που είχαν παρόμοιο βαθμό

ανάπτυξης. Στην περίπτωση αυτή γίνεται λόγος για **"ουσιαστική συνένωση ισοδύναμων ΟΤΑ"**.

- Στην κατηγορία των **"μη ισόροπων Συνενώσεων"** κατατάσσονται εκείνες που παρουσιάζουν έντονες αναπτυξιακές διαφορές. Συνήθως σ' αυτήν την κατηγορία παρουσιάζεται ένας δυναμικός ΟΤΑ και οι υπόλοιποι συνδέονται "δορυφορικά" μαζί του. Εδώ η συνένωση είναι τυπική και προκύπτει στο διοικητικό επίπεδο ενώ έχει ήδη προηγηθεί η συνένωση στο ουσιαστικό οικονομικό και κοινωνικό, υπό την έννοια της εξάρτησης των υπολοίπων από τον δυναμικό

Το νεωτεριστικό στοιχείο της πολιτικής που εισήγαγε ο ν.1416/1984 είναι η παροχή οικονομικών κινήτρων. Αυτά κυρίως ήταν:

α. Αν ο νέος ΟΤΑ είχε έως 1000 κατοίκους η επιχορήγηση πολλαπλασιάζεται επί του αριθμού των ΟΤΑ που συνενώνονται.

β. Αν ο νέος ΟΤΑ είχε έως 10.000 κατοίκους τότε η επιχορήγηση διπλασιάζεται.

γ. Αν ο νέος ΟΤΑ είχε περισσότερους από 10.000 κατοίκους λαμβάνει επιπλέον επιχορήγηση μόνο για το ποσοστό του πληθυσμού που υπερβαίνει τους 10.000 κατοίκους.

δ. Στους νέους ΟΤΑ παρέχονται με ευνοϊκές ρυθμίσεις άτοκα δάνεια ενώ οι οφειλές από δάνεια των ΟΤΑ που ενώνονται διαγράφονται με την προϋπόθεση να έχει ο καθένας πληθυσμό έως 10.000 κατοίκους.

ε. Στην έννοια του έμμεσου οικονομικού κινήτρου (επιχορήγησης) εμπίπτει και η ρύθμιση σύμφωνα με την οποία οι νέοι ΟΤΑ υποχρεούνται να διαθέσουν το μισό της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης για την εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων στους χώρους των πρώην ΟΤΑ ανάλογα με τον πληθυσμό τους. Έτσι διασφαλίζεται, καταρχήν, η

ορθολογική και ισομερής κατανομή των πιστώσεων αλλά δεν αντιμετωπίζονται ικανοποιητικά οι υφιστάμενες αναπτυξιακές ανισότητες.

Ως διοικητικά κίνητρα θεσπίστηκαν: η εκπροσώπηση των πρώην ΟΤΑ από πάρεδρο και η αναγνώριση ως πλήρους της θητείας των εν ενεργεία προέδρων κοινοτήτων ή δημάρχων των ΟΤΑ που συνενώθηκαν.

2.1.2 Γεωγραφικές Ενότητες

Δυο χρόνια μετά την εφαρμογή του νόμου 1416/1984 και ενώ είχαν συντελεστεί οι 17 προαναφερόμενες συνενώσεις ο νομοθέτης επιχειρεί, με το νόμο 1622/1986, μία ακόμη δραστικότερη παρέμβαση για την επίλυση του προβλήματος της πολυδιάσπασης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Εισάγεται η διαδικασία της «σχεδιασμένης συνένωσης». Οι νομοί διαιρούνται σε γεωγραφικές ενότητες εντός των οποίων οι ΟΤΑ καλούνται να συνενωθούν. Οι σχετικές ενότητες καθορίζονται με προεδρικά διατάγματα αφού έχει προηγηθεί διάλογος με τους ΟΤΑ και έχει γνωμοδοτήσει σχετικά το οικείο νομαρχιακό συμβούλιο. Η εφαρμογή του νόμου ως προς τον καθορισμό των γεωγραφικών ενότητων απέδωσε 1.116 ενότητες.

Εντός της γεωγραφικής ενότητας οι ΟΤΑ μπορούσαν να συνενωθούν και ο νέος ΟΤΑ θα ήταν απαραίτητως δήμος. Έτσι καταργείται η διάκριση μεταξύ δήμου και κοινότητας εφόσον τελικά δε θεμελιώνεται σε καμία πλέον πληθυσμιακή ή χωροταξική προϋπόθεση. Η διαδικασία της συνένωσης εξελίσσεται όπως ορίζει ήδη ο ν.1416/1984 με την διαφορά ότι, με το ν. 1622/1986, εισάγεται και το στοιχείο της μερικής και ιδιότυπης αναγκαστικότητας. Πράγματι, εάν τα

3/5 των ΟΤΑ της γεωγραφικής ενότητας αποφάσιζαν να συνενωθούν και ταυτόχρονα εκπροσωπούσαν περισσότερο από το 50% του πληθυσμού η συνένωση ήταν υποχρεωτική και για τα υπόλοιπα 2/5 των ΟΤΑ.

Ο νομοθέτης ενίσχυσε το πλαίσιο των οικονομικών κινήτρων ορίζοντας πάντως ως χρονική διάρκεια παροχής την τριετία. Επιπλέον προέβλεψε την παροχή ειδικών επιχορηγήσεων από το τότε νομαρχιακό πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων καθώς επίσης και την κατανομή έως και του 1/2 των συνολικών εσόδων από το Φ.Α.Π. Το ποσό από το Φ.Α.Π. και ίσο ποσό από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων έπρεπε να δοθεί αποκλειστικά για:

- την κάλυψη των αναγκών οργάνωσης και μηχανοργάνωσης
- την προμήθεια τεχνικού εξοπλισμού
- την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής των ΟΤΑ σε επιχειρήσεις που συνιστούν ή συμμετέχουν
- την κάλυψη των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν από προγραμματικές συμβάσεις
- την εκπόνηση μελετών και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης
- την κάλυψη δαπανών από τη συμμετοχή σε στεγαστικά προγράμματα
- την κάλυψη δαπανών για πρόσληψη επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού.

Για τη συνδρομή των παραπάνω κινήτρων ορίστηκε ως όριο η δημιουργία του νέου ΟΤΑ έως 31.12.1989. Στόχος του νομοθέτη ήταν

ασφαλώς η άσκηση πίεσης για να προχωρήσουν σε συνένωση. Το όριο αυτό καταργήθηκε στη συνέχεια.

Ως προς τα αποκαλούμενα διοικητικά κίνητρα προβλέφθηκε στη θέση κάθε καταργούμενου ΟΤΑ με περισσότερους από 200 κατοίκους η ίδρυση τοπικού συμβουλίου. Το τοπικό συμβούλιο είναι όργανο αποκέντρωσης του δήμου, παρότι ατυχώς ο νομοθέτης το ορίζει ως δημοτικό νομικό πρόσωπο. Αρμοδιότητες του είναι σχεδόν εκείνες που "εν τοις πράγμασι" ασκεί ένα κοινοτικό συμβούλιο.

Από την εφαρμογή του ν. 1622/1986 προέκυψαν έως σήμερα 59 νέοι ΟΤΑ. Από αυτούς οι 24 προέκυψαν από το 1989 έως το 1990 και οι υπόλοιποι 35 από το 1994 έως σήμερα. Στο διάστημα 1991-1993 δεν έγινε καμία συνένωση.

2.2 Λόγοι αποτυχίας των θεσμικών πρωτοβουλιών του 1980

Τα μέτρα που εφαρμόστηκαν στη δεκαετία του '80 για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ύπαρξης των πολυάριθμων ΟΤΑ δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Οι βασικότερες αιτίες της αποτυχίας ήταν:

- Οι αντιφάσεις του θεσμικού πλαισίου μαρτυρούσαν έλλειψη στρατηγικής. Το γεγονός αυτό έγινε ιδιαίτερα αισθητό με την παράλληλη οριοθέτηση τριών διαφορετικών ενοτήτων (νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, αναπτυξιακοί σύνδεσμοι, ανοιχτές πόλεις).
- Η μη εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου και η έλλειψη συστηματικής υποστήριξης των νέων θεσμών.

- Διατήρηση του πελατειακού κράτους που ενισχύει τις τάσεις επίλυσης των προβλημάτων μέσω των πελατειακών σχέσεων και εμποδίζει την ανάπτυξη του προβληματισμού.
- Οι ισχυρές τοπικιστικές αντιλήψεις, η έλλειψη διάθεσης συνεργασίας και συλλογικής αντιμετώπισης των προβλημάτων.
- Η μη εφαρμογή των θεσμοθετημένων μέτρων χρηματοδότησης λειτουργικών αναγκών και προγραμμάτων, δημιουργούσαν οικονομική δυσχέρεια.
- Η έλλειψη αναγκαίου προσωπικού και ιδιαίτερα επιστημόνων που ήταν απαραίτητοι για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών.

2.3 Συμβούλια Περιοχής

Οι νόμοι 1416/1984 και 1622/1986 παρότι είχαν θεσπίσει ισχυρά κίνητρα δεν κατάφεραν να δώσουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η αμέσως επόμενη προσπάθεια για την αναδιοργάνωση του πρώτου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης ήταν η δημιουργία των ανοικτών πόλεων οι οποίες θα καταργούσαν το διαχωρισμό χωριού-κωμόπολης και θα αποτελούσαν κέντρα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Με τις ανοιχτές πόλεις προβλέφθηκαν 494 οικιστικές ενότητες στην ύπαιθρο με κεντρικό πυρήνα την κωμόπολη και προάστια τα οργανικά με αυτή συνδεδεμένα χωριά. Έτσι, όλος ο προγραμματισμός σε υποδομές, εξοπλισμό και υπηρεσίες θα γίνονταν με βάση το συνολικό πληθυσμό της ενότητας, καταργώντας το διαχωρισμό μεταξύ πρώτης και δεύτερης κατηγορίας υπηρεσιών ή επιπέδων ζωής.

Η προσπάθεια αυτή δεν εφαρμόστηκε, βοήθησε όμως στην δημιουργία του ν.2218/1994 για τη σύσταση και λειτουργία των Συμβουλίων Περιοχής.

Σύμφωνα με διάταξη της παρ.3 του άρθρου 102 του Συντάγματος παρέχεται η δυνατότητα στον κοινό νομοθέτη να προβλέψει αναγκαστικούς συνδέσμους των ΟΤΑ για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών. Σε εκτέλεση αυτής της διάταξης ο ν.2218/1994 όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με νεώτερους νόμους προέβλεψε την σύσταση συνδέσμων με την επωνυμία "Συμβούλια Περιοχής" οι οποίοι δημιουργούνταν κατά γεωγραφική ενότητα μέσα στα διοικητικά όρια κάθε νομού. Οι στόχοι του νόμου ήταν:

- Η δημιουργία λειτουργικών μονάδων πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης μέσω μορφής διακοινοτικής συνεργασίας, που θα ήταν σε θέση να ασκήσουν αποτελεσματικά τις αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης.

- Η ανακυτάρωση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που μέσα από την διακοινοτική συνεργασία των Συμβουλίων Περιοχής θα αποκτούσαν συνείδηση της δυναμικής των συνενώσεων και σταδιακά θα την υλοποιούσαν.

- Τη δημιουργία οικιστικών ενοτήτων που με την ορθολογισμένη λειτουργία τους θα εξασφάλιζαν την ίδια ποιότητα ζωής και υπηρεσιών σε όλους τους κατοίκους της χώρας.

Τα Συμβούλια Περιοχής ήταν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και απέβλεπαν στην ουσιαστική διαδοχή των αναπτυξιακών συνδέσμων οι οποίοι καταργούνται αυτοδικαίως τρεις μήνες μετά την έναρξη των Συμβουλίων Περιοχής. Είχαν σκοπό τον σχεδιασμό και

προγραμματισμό της ανάπτυξης της περιοχής τους, την εκτέλεση έργων και πραγματοποίηση προμηθειών, την παροχή υπηρεσιών για κοινή εξυπηρέτηση των ΟΤΑ-μελών τους και των κατοίκων της περιοχής τους. Επίσης, τα Συμβούλια Περιοχής κατάρτιζαν τα ετήσια τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα της περιοχής τους και διαχειρίζονταν τις χρηματοδοτήσεις από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και από τους πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέλος, παρείχαν οργανωτική και διοικητική υποστήριξη στους ΟΤΑ-μέλη τους.

Η κατάργηση των Αναπτυξιακών Συνδέσμων και η θέσπιση των συμβουλίων περιοχής αναμένονταν ότι θα έλυσε το πρόβλημα. Η λειτουργία όμως των Συμβουλίων Περιοχής έδειξε ότι όχι μόνο τα προβλήματα παρέμειναν τα ίδια αλλά σε αυτά προστέθηκαν και μια σειρά αντικίνητρα που δεν διευκόλυναν την αποτελεσματική λειτουργία των νέων θεσμών.

Μ Ε Ρ Ο Σ 2^ο
Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1.1 Διοικητική Διάρθρωση

Το καθεστώς της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης στις χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης δεν είναι ομοιόμορφο. Ωστόσο διαγράφονται δύο τάσεις.

Αφ' ενός η τάση του συστηματικού εξορθολογισμού των γάλλων επαναστατιών του 18^{ου} αιώνα, σύμφωνα με τους οποίους οι αρχές του ίδιου επιπέδου πρέπει να διέπονται από ενιαίο καθεστώς (ωστόσο αναγκάστηκαν να συμβιβαστούν με την πραγματικότητα και να εισάγουν εξαιρέσεις αναφορικά με το μέγεθος των ΟΤΑ και αφ' ετέρου η τάση του πραγματιστικού εξορθολογισμού, σύμφωνα με την οποία ανόμοιες καταστάσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται διαφορετικά.

Η γαλλική επίδραση γίνεται ιδιαίτερα αισθητή σε έξι χώρες, όπου το καθεστώς των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ είναι το ίδιο, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ιδιαιτερότητες (πληθυσμός, έκταση, κτλ).

Στο Βέλγιο, το καθεστώς ομοιομορφίας συνοδεύεται από σημαντική διαφοροποίηση αναφορικά με το μέγεθος των ΟΤΑ, ενώ μεγάλες πόλεις, όπως π.χ. οι Βρυξέλλες είναι κατατμημένες σε πολλούς δήμους.

Στη Δανία, το καθεστώς των δήμων είναι ομοιόμορφο, με εξαίρεση την Κοπεγχάγη και το Frederiksberg, που είναι συγχρόνως δήμοι και δευτεροβάθμιοι ΟΤΑ.

Στη Γαλλία, το καθεστώς ομοιομορφίας είναι χαρακτηριστικό δεδομένου ότι η ίδια νομοθεσία διέπει την πρωτεύουσα και τα μικρά χωριά με πληθυσμό μικρότερο των 500 κατοίκων.

Ωστόσο προβλέπονται αποκλίσεις (υπερπόντια εδάφη, το Παρίσι είναι συγχρόνως δήμος και δευτεροβάθμιος ΟΤΑ, ενώ οι δήμοι του Παρισιού, της Λυών και της Μασσαλίας χωρίζονται σε διαμερίσματα).

Στην Ιταλία, το καθεστώς είναι το ίδιο για όλους τους δήμους της χώρας (είτε πρόκειται για τη Ρώμη είτε πρόκειται για αγροτικό δήμο), αλλά υπάρχει δυνατότητα υποδιαίρεσης των δήμων (π.χ. σε συνοικίες).

Στο Λουξεμβούργο, η ενότητα του καθεστώτος είναι ιδιαίτερα αισθητή, ενώ η δυνατότητα συνένωσης μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη ΟΤΑ ίδιου μεγέθους, με εξαίρεση την πόλη του Λουξεμβούργου.

Στις Κάτω Χώρες, το θεωρητικά ομοιόμορφο καθεστώς (από το Άμστερνταμ έως και το μικρότερο δήμο - χωριό) εισάγει διακρίσεις ως προς τον αριθμό των κατοίκων σε θέματα οικονομικό καθώς και ως προς τη δυνατότητα ίδρυσης υποδιαίρεσεων στους δήμους.

Στις λοιπές χώρες παρατηρείται διαφοροποίηση ως προς το καθεστώς των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Η διαφοροποίηση όμως αυτή αφορά κυρίως στην ύπαρξη δυο μορφών οργανισμών, που διέπονται από το ίδιο καθεστώς.

Στη Γερμανία, το καθεστώς διαφοροποίησης είναι ιδιαίτερα έντονο. Συγκεκριμένα, σε κάθε Land ισχύει διαφορετικό καθεστώς για τους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ. Η διαφοροποίηση όμως αυτή αφορά κυρίως στη θεσμική τους οργάνωση. Τα νέα Länder (ανατολικά), τα οποία έχουν

Το Πρόγραμμα "Ιωάννης Καποδίστριας" και η εφαρμογή του στο Νομό Μεσσηνίας

ευρεία δυνατότητα επιλογής, προσανατολίζονται προς το υφιστάμενο στα δυτικά ή νότια Lander καθεστώς.

Ωστόσο, τρία Lander είναι πόλεις (Βερολίνο, Βρέμη, Αμβούργο), και συνεπώς το ομόσπονδο κράτος είναι συγχρόνως πρωτοβάθμιος ΟΤΑ.

Στην Ισπανία, η νομοθεσία κάνει διάκριση μεταξύ αγροτικών και αστικών δήμων, χωρίς τούτο να συνεπάγεται σημαντικές διαφοροποιήσεις. Ωστόσο, η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις αυτόνομες κοινότητες μπορεί να έχει ως συνέπεια τη διαφοροποίηση (π.χ. Καταλονία).

Στην Πορτογαλία, η νομοθεσία διακρίνει επίσης μεταξύ αγροτικών και αστικών δήμων.

Στην Ιρλανδία, πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ είναι είτε η κωμόπολη, είτε το αστικό διαμέρισμα είτε η πόλη. Καθένας από τους οργανισμούς αυτούς έχει ίδιο καθεστώς και επιπλέον 4 κωμοπόλεις (το Δουβλίνο και οι άλλες τρεις μεγαλύτερες πόλεις της χώρας) είναι συγχρόνως κομητείες δηλ. δευτεροβάθμιοι ΟΤΑ, των οποίων οι αρμοδιότητες και η οργάνωση διακρίνονται από τα ισχύοντα στις κοινές κωμοπόλεις.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, υπάρχει η εντονότερη διαφοροποίηση. Βασική μονάδα αποτελεί σε όλη τη χώρα το διαμέρισμα (district), αλλά με τον όρο αυτό παρέχονται διάφορες δυνατότητες, αναφορικά κυρίως με την κατανομή των αρμοδιοτήτων.

Στην Ουαλία, υπάρχει μία μόνο κατηγορία διαμερίσματος, αλλά στην Αγγλία, υπάρχουν αφ' ενός οι κωμοπόλεις του Λονδίνου (London boroughs - στις οποίες προστίθεται η πόλη - City) και τα 36 μητροπολιτικά διαμερίσματα και αφ' ετέρου 334 μη μητροπολιτικά διαμερίσματα.

Στη Σκωτία, υπάρχουν 53 διαμερίσματα (των οποίων την ανώτερη βαθμίδα αποτελούν οι περιφέρειες-δευτεροβάθμιοι ΟΤΑ), 3 νησιωτικοί ΟΤΑ πρώτης βαθμίδας (Shetland, Orkney και τα δυτικά νησιά), που ασκούν παράλληλα και αρμοδιότητες ΟΤΑ δεύτερης βαθμίδας.

1.2 Συνταγματικό πλαίσιο

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το κοινοβούλιο και η κυβέρνηση, εφόσον έχει την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, έχουν απόλυτη ελευθερία για τη ρύθμιση των θεμάτων της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Τούτο οφείλεται στη συνταγματική αρχή της κοινοβουλευτικής κυριαρχίας, αλλά και στις διαδοχικές μεταρρυθμίσεις που συντελέστηκαν στη διάρκεια των τελευταίων 100 ετών, που είχαν ως συνέπεια να απομακρύνουν το λαό από τις τοπικές δομές και να καλλιεργήσουν στη λαϊκή συνείδηση την ιδέα ότι η τοπική αυτοδιοίκηση είναι σύνολο υπηρεσιών και όχι στοιχείο τοπικής δημοκρατίας.

Στις άλλες χώρες, αντιθέτως, η καθιέρωση της αρχής της αυτοδιοίκησης των ΟΤΑ, αλλά και ιδίως η σύνδεση του λαού και των αιρετών κρατικών αρχόντων με την τοπική αυτοδιοίκηση, εγγυώνται την επιβίωση και τη διατήρηση των αρμοδιοτήτων της, ενώ μόνο ο αριθμός και τα όρια των ΟΤΑ μπορούν να υποστούν τις παρεμβάσεις του νομοθέτη. Αλλά και στην τελευταία αυτή περίπτωση, οι εξελίξεις (προφανώς αντιφατικές) αναφορικά με τη δημοτική αναδιάρθρωση εξηγούνται μόνο από τη διατύπωση (έστω και υποθετική) της βούλησης των δημοτών (είτε ενεργά είτε παθητικά), εξαιτίας των εκστρατειών ευαισθητοποίησης, που προηγούνται των αναγκαστικών συνενώσεων .

Στη Γερμανία, η νομοθετική αρμοδιότητα ανήκει στα Lander. Έτσι, κάθε Landet έχει δική του δημοτική νομοθεσία. Ωστόσο, ο "Θεμελιώδης Νόμος", εγγυάται το δικαίωμα δημοτικής αυτοδιοίκησης (kommunale Selbstverwaltung) που αναπτύχθηκε από το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Συμβούλιο και από ορισμένους ομοσπονδιακούς νόμους-πλαίσιο, γεγονός που έχει ως συνέπεια την παροχή εγγύησης ορισμένης ομοιομορφίας του δημοτικού δικαίου στη χώρα αυτή.

Στο Βέλγιο και στην Ισπανία, το εθνικό κοινοβούλιο ασκεί τις αρμοδιότητες που αφορούν στην τοπική αυτοδιοίκηση, με μοναδική εξαίρεση την Καταλονία (Ισπανία).

Στη Γαλλία και στην Ιταλία, υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο που χρονολογείται από το 1884 και το 1917 αντιστοίχως και το οποίο έχει υποστεί αλλεπάλληλες τροποποιήσεις. Και στις δύο αυτές χώρες η συνταγματική νομολογία είναι εξαιρετικά προωθημένη, υποστηριζόμενη και από τους τοπικούς αιρετούς άρχοντες, οι οποίοι είναι ιδιαίτερα συνδεδεμένοι με την τοπική αυτοδιοίκηση.

Στην Ιρλανδία, έγιναν πολλές μεταρρυθμίσεις μετά την ανεξαρτησία της χώρας, και συνεπώς το ισχύον σύστημα έχει απομακρυνθεί από το καθεστώς που είχε θεσπιστεί στη διάρκεια της βρετανικής κατοχής (Local Government [Ireland] Act του 1898).

Δεν υπάρχει ουσιαστική συνταγματική προστασία του θεσμού στη χώρα αυτή (δε γίνεται αναφορά στο Σύνταγμα), αλλά ούτε και νομολογία (όπως στη Δανία).

Στο Λουξεμβούργο, το καθεστώς των δήμων διέπεται από διάταγμα του 1789, το δημοτικό νόμο του 1843 (αναθεωρήθηκε το 1988) και διάφορα άρθρα του Συντάγματος του 1868.

Στις Κάτω Χώρες, παρά την έλλειψη συνταγματικότητας των νόμων, η θέση των τυπικών αιρετών αρχόντων και των δήμων υπέναντι στο κοινοβούλιο είναι αρκετά ενισχυμένη ώστε να υπάρχει σεβασμός των συνταγματικών αρχών που θεσπίζουν τη δημοτική αυτοδιοίκηση.

1.3 Ικανότητα αυτό-οργάνωσης

Η ικανότητα αυτό-οργάνωσης των ΟΤΑ περιορίζεται σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. στην οργάνωση και στη διαχείριση των υπηρεσιών και επιπλέον στη δυνατότητα εσωτερικής διάρθρωσης και φορολογίας.

Σε κάθε περίπτωση όμως, τούτο προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία. Στο φορολογικό τομέα, σ' όλες τις χώρες της Ευρώπης, μόνο το κοινοβούλιο μπορεί να θεσπίζει φόρους και να επιτρέπει την εισπραξή τους.

Ως προς την εσωτερική διάρθρωση των δήμων, μόνο ο νομοθέτης μπορεί να επιβάλλει υποδιαιρέσεις (π.χ. στη Γαλλία για το Παρίσι, τη Λυών και τη Μασσαλία) ή να επιτρέψει τη δυνατότητα δημιουργίας τους, κατά κανόνα εφόσον πληρούνται ορισμένες πληθυσμιακές προϋποθέσεις (ορισμένα γερμανικά Lander , Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Σκωτία).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

2.1 Η πολιτική των συνενώσεων σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες

Η πολυδιάσπαση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ αναδειχθηκε ως πρόβλημα του διοικητικού συστήματος των ευρωπαϊκών κρατών ευθύς αμέσως μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και με την έναρξη της εποχής της ραγδαίας βιομηχανικής ανάπτυξης. Η αστυφιλία ως αποτέλεσμα της ανακατανομής των θέσεων εργασίας μεταξύ πόλεων και υπαίθρου αποδυνάμωσε τους μικρούς ΟΤΑ και ενίσχυσε την σημασία της διοικητικής δομής των μεγαλύτερων. Επίσης η βιομηχανική ανάπτυξη μετέβαλε τις συνθήκες διαβίωσης, εισήγαγε νέα δεδομένα στις μεταφορές, τις συγκοινωνίες και τις επικοινωνίες. Η πρόσβαση των κατοίκων, ακόμη και της υπαίθρου σε κέντρα κοινωνικών οικονομικών και πολιτιστικών υποδομών αποδυνάμωσε δραστικά τη σημασία της διοικητικής υποδομής των μικρών ΟΤΑ.

Παράλληλα, ο πληθυσμός απαιτούσε νέες σύγχρονες υποδομές σε βασικούς τομείς της καθημερινής ζωής, υποδομές που με την σειρά τους έπρεπε να συγκροτηθούν για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά σε ευρύτερο γεωοικονομικό χώρο. Οι ανάγκες αυτές οδήγησαν εν συνεχεία στην απαίτηση νέων σύγχρονων διοικητικών υποδομών στους ΟΤΑ, υποδομών που θα τους θα επέτρεπαν να επιλύσουν προβλήματα διαχείρισης του χώρου, προστασίας του περιβάλλοντος, άσκησης κοινοτικής πολιτικής κ.ο.κ.

Με έναυσμα αυτά τα δεδομένα τα ευρωπαϊκά κράτη επιχειρούν να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο της πολυδιάσπασης και να συγκροτήσουν ευρύτερους ΟΤΑ, ικανούς να αντεπεξέλθουν στις νέες ανάγκες. Σ' άλλες περιπτώσεις βέβαια για λόγους ιστορικούς και πολιτικούς προωθήθηκε ως λύση η **διαδημοτική συνεργασία**, ιδιαίτερα εκεί όπου οι επιλογές των κεντρικών πολιτικών ηγεσιών διατήρησαν τις πολλές μικρές

Το Πρόγραμμα "Ιωάννης Καποδίστριας" και η εφαρμογή του στο Νομό Μεσσηνίας

κοιότητες εξαιτίας της ταύτισης με μία μονοσήμαντη εκδοχή της αρχής της δημοκρατικότητας ή ενίσχυαν τη συντήρηση της πολυδιάσπασης για να αποδυναμώσουν την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση και να ενισχύουν το υφιστάμενο *modus vivendi* του πολιτικού συστήματος.

Στα περισσότερα κράτη επέλεξαν **μικτό σύστημα** , δηλαδή διαδοχικές φάσεις προαιρετικών και υποχρεωτικών συνενώσεων με οικονομικά και διοικητικά κίνητρα.

Τα αποτελέσματα αυτών των προσπαθειών από το 1950 έως το 1993 αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα :

Πίνακας 2.1

Μεταβολή αριθμού ΟΤΑ σε Ευρωπαϊκά Κράτη

ΚΡΑΤΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (εκατομμύρια)	ΕΚΤΑΣΗ (m ²)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΤΑ		ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)
			1950	1993	
ΑΥΣΤΡΙΑ	7,6	83,8	3.999	2.300	-42
ΒΕΛΓΙΟ	9,9	30,5	2.669	589	-78
ΓΑΛΛΙΑ	55,9	541,1	38.814	36.627	-5
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	78,5	357	-	16.115	-
Δ.ΓΕΡΜΑΝΙΑ	61,3	248,5	24.272	8.077	-67
ΔΑΝΙΑ	5,1	43,1	1.387	275	-80
ΕΛΒΕΤΙΑ	6,8	41,3	3.097	3.021	-2,5
ΕΛΛΑΔΑ	10,2	132	5.994	5.775	-3,3
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	58,9	244,1	2.028	481	-76
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	3,5	70,3	115	84	-26
ΙΣΠΑΝΙΑ	39	504,8	9.214	8.082	-12
ΙΤΑΛΙΑ	57,5	301,3	7.781	8100	+4
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ	0,4	2,6	127	118	-7
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	14,7	41,8	7.781	702	-36
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	4,3	324,2	744	439	-41
ΣΟΥΗΔΙΑ	8,6	412	2.500	284	-89

Πηγή: Πρόταση του Προγράμματος «Ιωάννης Καποδίστριας» από το
ΥΠΕΣΔΔΑ

Ο αριθμός των ΟΤΑ σε συνάρτηση με το μέσο πληθυσμό και τη μέση έκταση ανά μονάδα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζεται ανάγλυφα στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 2.2

Μέσος Πληθυσμός και μέση έκταση ανά ΟΤΑ στις χώρες της
Ε.Ε.

ΚΡΑΤΟΣ-ΜΕΛΟΣ ΕΥΡ.ΕΝΩΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΜΕΣΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΜΕΣΗ ΕΚΤΑΣΗ ΜΟΝΑΔΟΣ (ΚΜ ²)
ΑΥΣΤΡΙΑ	2300	3439	36
ΒΕΛΓΙΟ	589	17094	52
ΓΑΛΛΙΑ	36627	1571	15
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	16115	5002	23
ΔΑΝΙΑ	275	18838	157
ΕΛΛΑΔΑ	5775	1776	23
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	481	120497	507
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	84	42381	820
ΙΣΠΑΝΙΑ	8082	4840	62
ΙΤΑΛΙΑ	8100	7399	37
ΛΟΥΞ/ΡΓΟ	118	3349	22
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	702	21708	58
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	306	32327	302

ΣΟΥΗΔΙΑ	284	30606	1584
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	460	10989	733
<u>ΕΥΡ.ΕΝΩΣΗ</u>	80445	4580	40

Πηγή: Πρόταση του Προγράμματος «Ιωάννης Καποδίστριας» από το ΥΠΕΣΔΔΑ.

Από το Πίνακα προκύπτει ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην προτελευταία θέση από άποψη μέσου πληθυσμού και στην τρίτη από το τέλος θέση από άποψη μέσης έκτασης ανά πρωτοβάθμιο ΟΤΑ. Απέχει μάλιστα αρκετά από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η περίπτωση της Σουηδίας είναι χαρακτηριστική όχι τόσο για τη δραστική μείωση η οποία άλλωστε επήλθε σε διάστημα 30 ετών μετά την εφαρμογή διαδοχικών προαιρετικών και υποχρεωτικών συνενώσεων (από 2.500 το 1950 σε 286 σήμερα) αλλά κυρίως για τη σταθερή επιμονή της Πολιτείας στην εφαρμογή μακροχρόνιας πολιτικής ανασυγκρότησης. Τα οικονομικά δε κίνητρα είχαν απολύτως αναπτυξιακό χαρακτήρα, επενδύθηκαν σε υποδομές και συνοδεύτηκαν από διοικητικά και πολιτικά κίνητρα που εμπέδωσαν την "συνέργια" αποτελεσματικότητας και δημοκρατικότητας. Πάντως και εκεί η δραστική μείωση επήλθε στις φάσεις της υποχρεωτικής συνένωσης.

Εν κατακλείδι, πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η επίκληση των ευρωπαϊκών εμπειριών δεν έχει ουσιώδη σημασία αν αναφέρεται σε αριθμούς χωρίς να διερευνά το περιεχόμενο και το αποτέλεσμα των πολιτικών που ασκήθηκαν. Η σημασία αυτών των εμπειριών εστιάζεται πρωτίστως στις πολιτικές που ασκήθηκαν σε συνδυασμό με τον χρόνο εφαρμογής και το νομικοπολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον της κάθε χώρας.

2.2 Η διαδικασίες των συνενώσεων άλλων χωρών στην πράξη

Στην Ελλάδα ετοιμαζόμαστε να νομοθετήσουμε περί διαδημοτικών συνεργασιών, προκειμένου να καταφέρουμε τελικά να λειτουργήσουν οι δήμοι και να προσφέρουν στους δημότες ένα στοιχειώδες πακέτο υπηρεσιών. Στην Ευρώπη, αποτελούν ήδη καθημερινή πρακτική οι διαδημοτικές συνεργασίες, που διευκολύνουν αλλού τη διαχείριση μεγάλων προγραμμάτων κατοικίας ή υγείας και αλλού τη διαχείριση των δημοσίων μέσων μεταφοράς ή ακόμη και προγραμμάτων επικοινωνίας.

Πορτογαλία

Την τελευταία δεκαετία δημιουργήθηκε το νομικό πλαίσιο για την συγκρότηση συνδέσμων των δήμων, οι οποίοι είναι φορείς του Δημοσίου, έχουν νομική υπόσταση και αυτονομία ως προς τους ΟΤΑ από τους οποίους απαρτίζονται. Η γενική αρχή που ισχύει στη διαδικασία σύστασης είναι η αρχή της ελεύθερης συνένωσης, καθώς τα μέρη έχουν συσταθεί με δημόσια εγγραφή.

Υπάρχουν περίπου δέκα σύνδεσμοι δήμων και αφορούν κυρίως αποχετευτικά δίκτυα, απορρίμματα, διανομή αερίου, πολεοδομία, μεταφορές και επικοινωνίες, περιβάλλον, τουρισμό, υγεία, εκπαίδευση, αθλητισμό, πολιτιστική προστασία, τεχνική υποστήριξη, αναπτυξιακά προγράμματα κ.λπ.

Κάθε σύνδεσμος διαθέτει δικό του καταστατικό και αποφασίζει για το όνομα της ένωσης, την έδρα της, τους στόχους της, τους όρους συμμετοχής και αποχώρησης των δήμων. Οι σύνδεσμοι διοικούνται από τη διαδημοτική συνεργασία (όργανο λήψης αποφάσεων) και ένα διοικητικό συμβούλιο (εκτελεστικό όργανο).

Ιταλία

Οι ενώσεις δήμων μπορούν να συσταθούν μεταξύ δύο ή περισσότερων δήμων κάτω των 5.000 κατοίκων που βρίσκονται στην ίδια επαρχία, με πρόβλεψη τη μελλοντική τους συγχώνευση, για την από κοινού εκτέλεση ορισμένων καθηκόντων ή υπηρεσιών. Τα όργανά τους είναι το συμβούλιο και ο πρόεδρος, που εκλέγονται σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για τους δήμους. Εάν μέσα σε δέκα χρόνια από τη δημιουργία της ένωσης δεν γίνει η συγχώνευση, η ένωση διαλύεται.

Δανία

Οι συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ των διαφόρων ΟΤΑ για την από κοινού υλοποίηση μιας δραστηριότητας πρέπει να εγκρίνεται από εποπτικό όργανο, που έχει συσταθεί ειδικά και λειτουργεί για λογαριασμό των δήμων-μελών της συμφωνίας.

Παρατηρούνται διάφορες οργανωτικές δομές για δραστηριότητες ή όργανα κοινά σε πολλούς δήμους: αυτοδιοικούμενα όργανα, ενώσεις, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης και άλλες μορφές ιδιωτικών επιχειρήσεων.

Αν και η δημιουργία παρόμοιων διαδημοτικών συνεργασιών είναι συνήθως εθελοντική, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να καλύπτει ρυθμιστικές απαιτήσεις, κυρίως σε ότι αφορά τις δημόσιες μεταφορές και τη συλλογή απορριμμάτων, υπηρεσίες διανομής αερίου, ηλεκτρισμού κ.λπ.

Φινλανδία

Η πλέον συνήθης μορφή συνεργασίας είναι ο διαδημοτικός σύνδεσμος που ασκεί την δραστηριότητά του σε ένα μόνο τομέα. Η ίδρυσή του μπορεί να είναι προαιρετική ή να επιβάλλεται από το νόμο. Οι σύνδεσμοι έχουν αντικαταστήσει τις συνενώσεις δήμων του παρελθόντος, οι οποίες είχαν πολύ αυστηρές διοικητικές δομές που ορίζονταν από το νόμο. Οι διαδημοτικές συνεργασίες αναπτύσσονται κυρίως στους τομείς της υγείας, της επαγγελματικής κατάρτισης και της κοινωνικής δράσης.

Λουξεμβούργο

Από τις αρχές του αιώνα έχει δημιουργηθεί το νομοθετικό πλαίσιο για τη δημιουργία «συνδικάτων δήμων», πάντα σε εθελοντική βάση. Οι τομείς των δραστηριοτήτων τους είναι η υδροδότηση, τα νοσοκομεία, οι οικoi ευγηρίας, η αποκομιδή απορριμμάτων, η δημόσια υγιεινή, η κατασκευή και συντήρηση σχολείων, αθλητικών κέντρων, φυσικών πάρκων, βιομηχανικών ζωνών περιφερειακού χαρακτήρα.

Σουηδία

Οι οργανισμοί τοπικής και περιφερειακής διοίκησης που επιθυμούν να συνεργαστούν σε θέματα κοινού συμφέροντος έχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν ενώσεις δημοσίου δικαίου. Οι ενώσεις αυτές βασίζονται σε ολομέλεια συμβουλίου (το όργανο λήψης αποφάσεων), μια εκτελεστική επιτροπή και επιτροπές. Οι ενώσεις καθορίζουν το αντικείμενό τους και τη διάρκεια της δραστηριότητάς τους.

Η δημιουργία των ενώσεων είναι προαιρετική. Μπορεί ωστόσο να γίνει υποχρεωτική, σε ένα μικρό αριθμό περιπτώσεων, για ορισμένους

σκοπούς και υπηρεσίες αρμόδιες για την κατοικία και τα δημόσια έργα συγκοινωνίας. Πιο συχνά η συνεργασία αφορά τις υπηρεσίες καταπολέμησης των πυρκαγιών, τη φροντίδα των ηλικιωμένων και τα σχολικά κτίρια.

Ολλανδία

Εδώ, σύμφωνα με το νόμο του 1985, έχει δοθεί εντολή στις επαρχίες να διαιρούν την επικράτειά τους σε περιοχές για συνεργασία. Οι δήμοι που βρίσκονται εντός μιας τέτοιας περιοχής, δεν επιτρέπεται να βρίσκονται σε άλλες περιοχές. Συνεργάζονται σε θέματα πυρόσβεσης, διάθεσης και επεξεργασίας απορριμμάτων, εκπαίδευσης ενηλίκων κ.α.

Μεγάλη Βρετανία

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να συμμετέχουν σε ποικίλους τύπους νομοθετημένης ή εθελοντικής συνεργασίας. Στην περίπτωση αυτή, η συνεργασία καλλιεργείται δια μέσου συμμετοχής σε ποικίλα δίκτυα και πρωτοβουλίες, οι οποίες τους ενθαρρύνουν να διανείμουν πληροφορίες και να αναπτύσσουν πεδία κοινού συμφέροντος.

ΜΕΡΟΣ 3^ο

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"

1.1 Οι στόχοι του προγράμματος

Η πολυδιάσπαση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης αναγνωρίζεται από όλους ως το κρίσιμο δομικό πρόβλημα του τοπικού πολιτικού και διοικητικού μας συστήματος. Η εγγενής δημογραφική, οικονομική και αναπτυξιακή καχεξία των ΟΤΑ δεν τους επιτρέπει να λειτουργήσουν με τις ταχύτητες που προκρίνουν τα σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα της αυτοδιοίκησης. Η αντιμετώπιση του δομικού προβλήματος της πολυδιάσπασης επιβάλλεται να προκριθεί στη βάση της ανασυγκρότησης. Έτσι, στις 4 Δεκεμβρίου 1997 ψηφίστηκε ο νόμος 2539/97 δηλαδή η πρόταση για την ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οι στόχοι του προτεινόμενου προγράμματος είναι:

➤ Εκσυγχρονισμός του διοικητικού συστήματος, γιατί η ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης στοχεύει στην παροχή υπηρεσιών ισοδύναμης αποτελεσματικότητας στους κατοίκους των πόλεων και των χωριών καθώς και στην βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών.

➤ Εκσυγχρονισμός του τοπικού πολιτικού συστήματος.

➤ Η τήρηση της νομιμότητας, η διαφάνεια στην διαχείριση των πόρων και ο κοινωνικός έλεγχος στην άσκηση της τοπικής εξουσίας.

➤ Ενίσχυση του ρόλου της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης με την ανάθεση σημαντικών αρμοδιοτήτων που μόνο ευρύτερες -από τις υφιστάμενες- διοικητικές μονάδες είναι σε θέση να ασκήσουν.

➤ Η ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης αποτελεί την δυναμικότερη προϋπόθεση για την απόκτηση της οικονομικής αυτοδυναμίας και της διοικητικής αυτοτέλειας της.

➤ Η ανασυγκρότηση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ είναι η αναγκαία προϋπόθεση για την "αναγέννηση των χωριών" και την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας.

1.2 Ανάλυση των στόχων της ανασυγκρότησης

α. Εκσυγχρονισμός του διοικητικού συστήματος

Οι ΟΤΑ πρώτου βαθμού αποτελούν τη βάση του διοικητικού μας συστήματος. Αυτοί οι οργανισμοί, στερούμενοι πόρων αλλά και ανθρώπινου δυναμικού, δεν είναι σε θέση να εκπληρώσουν την αποστολή της τοπικής αυτοδιοίκησης όπως αυτή προσδιορίζεται από το Σύνταγμα και εξελίσσεται στο πλαίσιο των σύγχρονων κοινωνικών αναγκών. Εκπλήρωση της αποστολής σημαίνει ικανοποίηση των κρίσιμων τοπικών κοινωνικών αναγκών, δημιουργία και υποστήριξη του βασικού κοινωνικού, διοικητικού και τεχνικού εξοπλισμού και δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη στην εδαφική τους περιφέρεια. Η εκπλήρωση αυτής της αποστολής είναι συνυφασμένη με τον στόχο του εκσυγχρονισμού του διοικητικού συστήματος, ως προϋπόθεσης και για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας μας.

β. Εκσυγχρονισμός του τοπικού πολιτικού συστήματος

Η πολυδιάσπαση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης έχει οδηγήσει στην πλήρη εξάρτηση των αιρετών από τα δίκτυα της προσωπικής πολιτικής επιρροής. Το φαινόμενο αυτό γίνεται αρνητικό όταν καθίσταται προϋπόθεση για την εξοικονόμηση οικονομικών

ενισχύσεων για την ικανοποίηση των τοπικών αναγκών. Γίνεται αρνητικό γιατί επιτρέπει τη διανομή δημοσίων πόρων κατά τρόπο αδιαφανή, άνισο και χωρίς αναπτυξιακά κριτήρια. Η στοιχειώδης, πολλές φορές, τοπική κοινωνική και οικονομική ανάγκη γίνεται αντικείμενο πελατειακής σχέσης. Η θέσπιση κριτηρίων, π.χ. για τη διανομή των εκτάκτων πιστώσεων, είναι η μία όψη της ορθολογική λύσης στο πρόβλημα. Η οργάνωση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ στη βάση στοιχειώδους αποτελεσματικής διοικητικής και προγραμματικής μονάδας, ικανής να σχεδιάσει την αναπτυξιακή προοπτική του χώρου της, είναι η άλλη όψη. Μόνο η συνύπαρξη των δύο όψεων επιφέρει αποτελεσματική λύση.

Η "απελευθέρωση" του πολιτικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης από την πελατειακή εξάρτηση και ταυτόχρονα η ανασυγκρότησή της στη βάση αποτελεσματικών διοικητικών μονάδων θα ενισχύσει την θέση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης στο πολιτικό και διοικητικό σύστημα και θα επιτρέψει την διαμόρφωση ισορροπιών μεταξύ των τοπικών φορέων άσκησης της πολιτικής εξουσίας.

γ. Η τήρηση της νομιμότητας, η διαφάνεια στη διαχείριση των πόρων και ο κοινωνικός έλεγχος στην άσκηση της τοπικής εξουσίας

Τα φαινόμενα της πολιτικής αυθαιρεσίας, της παραβίασης της νομιμότητας και ιδίως της προσβολής δικαιωμάτων των πολιτών χαρακτηρίζουν, αρκετές φορές, την άσκηση της τοπικής εξουσίας. Αυτή η εικόνα είναι ανάλογη και στην οικονομική διαχείριση που η πολυδιάσπαση καθιστά εξαιρετικά δύσκολο τον έλεγχο εκ μέρους της Πολιτείας.

Η δημιουργία ευρύτερων διοικητικών μονάδων επιτρέπει την αποτελεσματικότερη άσκηση του ελέγχου νομιμότητας και την καθιέρωση και λειτουργία διαδικασιών διαφάνειας στην ανάθεση και εκτέλεση των τοπικών δημοσίων έργων.

Η καθιέρωση και εφαρμογή των διαδικασιών τήρησης της νομιμότητας και ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης θα συμβάλλει στην ευχερέστερη πληροφόρηση των κατοίκων για την πορεία των τοπικών δημοσίων έργων, έργων που συντελούνται για την πρόοδό τους και παράλληλα θα εμπεδώσει, διαμέσου της πληροφόρησης, της διαφάνειας και της ανάδειξης των δικαιώματος των κατοίκων, τον κοινωνικό έλεγχο στην άσκηση της τοπικής εξουσίας, στοιχείο ικανό και αναγκαίο για τη δημοκρατική λειτουργία του θεσμού.

δ. Ενίσχυση του ρόλου της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης με την ανάθεση σημαντικών αρμοδιοτήτων

Η μέχρι τώρα κατάσταση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ δεν επιτρέπει την άσκηση του συνόλου των αρμοδιοτήτων που σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους ανήκουν σε αυτούς. Η οικονομική και δημογραφική καχεξία καθιστά αδύνατη την συγκρότηση της κατάλληλης υποδομής σε κοινωνικό, διοικητικό και τεχνικό εξοπλισμό έτσι ώστε οι τοπικές αρχές να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους έναντι των κατοίκων που εκπροσωπούν. Εύγλωττα μπορεί να επισημανθεί ότι η "Αυτοδιοίκηση" μεταβάλλεται σε "Ετεροδιοίκηση" επειδή πολλές από αυτές τις λειτουργίες ασκούνται από το Κράτος ή άλλα όργανα εξαιτίας της αδυναμίας των ΟΤΑ να ανταποκριθούν στις βασικές προϋποθέσεις άσκησης τους.. Επίσης και η άσκηση των κατεξοχήν διοικητικών λειτουργιών, που ως επί το πλείστον αναφέρονται σε κρατικές

λειτουργίες, εξαιτίας της δημογραφικής καχεξίας κοστίζει οικονομικά, λόγω της ανάγκης διατήρησης των κοινοτικών γραμματέων.

Η ουσιαστική αναβάθμιση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης είναι αναγκαία προϋπόθεση για τον εκσυγχρονισμό του διοικητικού συστήματος. Γι' αυτό είναι επίσης αναγκαία η ανασυγκρότησή της σε διοικητικές μονάδες ικανές να γίνουν υποδοχείς όλων εκείνων των κρίσιμων αρμοδιοτήτων που επιβάλλεται να ασκούνται πλησιέστερα στους πολίτες γιατί επηρεάζουν άμεσα την ποιότητα της ζωής τους. Αυτή την δυνατότητα, της απόλαυσης σημαντικών υπηρεσιών από την τοπική αυτοδιοίκηση, πρέπει να έχουν όλοι οι πολίτες είτε κατοικούν στις πόλεις είτε κατοικούν στα χωριά.

ε. Η ανασυγκρότηση, δυναμικότερη προϋπόθεση για την απόκτηση της οικονομικής αυτοδυναμίας και της διοικητικής αυτοτέλειας

Η δημιουργία ισχυρών διοικητικών μονάδων σε επίπεδο πρωτοβάθμιων ΟΤΑ θα επιτρέψει στην ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση να διεκδικήσει αυτοδύναμα την πρόσβαση στις χρηματοδοτήσεις των προγραμμάτων ανάπτυξης από εθνικούς πόρους και την Ευρωπαϊκή Ένωση, γεγονός που σε συνάρτηση με την αξιοποίηση των τοπικών πόρων στην ευρύτερη χωρική ενότητα θα συντελέσει σταδιακά στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής αυτοδυναμίας, προϋπόθεση κρίσιμη για την αυτοτέλεια του θεσμού.

στ. Η ανασυγκρότηση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ όχημα για την "αναγέννηση των χωριών" και την ανάπτυξη της Ελλάδας

Η ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης είναι αναγκαίος όρος, για να εκπληρωθούν οι στόχοι της ισόρροπης

ενδογενούς ανάπτυξης της χώρας μας. Σ' αυτή την προοπτική, η διοικητική ανασυγκρότηση θα επιτρέψει στην Πολιτεία να καταστρώσει και να υλοποιήσει άμεσα ένα πρόγραμμα τοπικών δημοσίων επενδύσεων για τη δημιουργία βασικών υποδομών κοινωνικού, διοικητικού και τεχνικού εξοπλισμού έτσι ώστε να καταστεί ικανή η τοπική αυτοδιοίκηση να δρομολογήσει σχέδια τοπικής ανάπτυξης έχοντας πλέον την ικανότητα να τα υλοποιήσει με αυτάρκεια

1.3 Αρχές που πρέπει να διέπουν το σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος.¹

α) Αρχές της δημοκρατικότητας και της αποτελεσματικότητας

Είναι γνωστή η προβαλλόμενη αντίθεση μεταξύ της μικρής χωρικής ή διοικητικής κλίμακας, στην οποία ο διοικούμενος πολίτης βρίσκεται πλησιέστερα, καταρχήν από άποψη πρόσβασης, στα κέντρα λήψης των αποφάσεων και συνεπώς είναι ευχερέστερη η συμμετοχή του ή η άσκηση επιρροής σ' αυτά, και της μεγάλης χωρικής και διοικητικής κλίμακας όπου επιτυγχάνεται η συσσώρευση πόρων και είναι ευχερέστερη η αποδοτική οργάνωση του ανθρώπινου δυναμικού. Η μεγάλη διοικητική μονάδα εναρμονίζεται με την οικονομία αυτής της κλίμακας ενώ αντίθετα η μικρή μονάδα χαρακτηρίζεται από έλλειψη αρκετών, τουλάχιστον των αναγκαίων, οικονομικών και ανθρώπινων πόρων. Αντίθετα, η μεγάλη διοικητική μονάδα, τόσο ως χωρική διάσταση όσο και ως ποσοτική σχέση διοικούντων και διοικούμενων δεν επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση πολιτών σε αυτή.

Η παραπάνω θέση προσλαμβάνει ιδιαίτερες διαστάσεις στο επίπεδο της ελληνικής τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο λόγος είναι προφανής:

¹ Πρόταση του Προγράμματος από το ΥΠΕΣΔΔΑ. Ιδία Επεξεργασία.

η κοινότητα, εξαιτίας των λόγων που αναπτύχθηκαν παραπάνω, έχει μικρό πληθυσμιακό μέγεθος και συνεπώς ευνοεί, έστω θεωρητικά την άμεση πρόσβαση των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Η πραγματικότητα αυτή δεν δημιούργησε μόνο ένα κεκτημένο εύκολης, φυσικής πρόσβασης στο κέντρο λήψης των αποφάσεων αλλά και ένα κεκτημένο αμεσότερης πολιτικής συμμετοχής, αντιμετωπίζοντας, έως ένα σημείο και τις γεωγραφικές ιδιομορφίες των διάσπαρτων 12.543 οικισμών.

Το κεκτημένο της κοινοτικής αυτοδιοίκησης ικανοποιούσε την αρχή της δημοκρατικότητας υπό την έννοια της αμεσότερης πρόσβασης του πολίτη στο κέντρο λήψης των αποφάσεων. Από την άλλη πλευρά, η μικρή διοικητική μονάδα, ιδίως μετά τη δημογραφική αφαίμαξη των πρώτων μεταπολεμικών δεκαετιών και το συνακόλουθο οικονομικό μαρασμό δεν ήταν ικανή να ασκήσει παρά μόνο πολιτικές μικρής κλίμακας, κυρίως σε ενδοκοινοτικό πεδίο. Δεν είναι τυχαίο ότι από τις προβλεπόμενες αρμοδιότητες τα κοινοτικά συμβούλια ασκούν στην πράξη κυρίως εκείνες που εστιάζονται στη διαχείριση της τεχνικής υποδομής των οικισμών. Αυτή η πραγματικότητα έλαβε δραματικότερες διαστάσεις στη δεκαετία του '80 όταν αναδείχθηκε η ανάγκη ανάληψης πρωτοβουλιών αναπτυξιακής πολιτικής από τους ΟΤΑ. Άλλωστε, η αδυναμία εύρυθμης διοικητικής και αναπτυξιακής λειτουργίας στη μικροκλίμακα των ΟΤΑ αναγνωρίστηκε το 1975 και από το συντακτικό νομοθέτη ο οποίος εκτός από την αναγκαστική συνεργασία ρύθμισε και την ενοποίηση των υπηρεσιών.

Η εμπειρία των ευρωπαϊκών χωρών, όπου αντιμετώπισαν παρόμοιο πρόβλημα, αποδεικνύει ότι η αρχή της δημοκρατικής αντιπροσώπευσης ή της δημοκρατικότητας και η αρχή της αποτελεσματικής διοίκησης σε ευρύτερη μονάδα μπορούν να

εναρμονισθούν άριστα με τα συστήματα της δημοτικής αποκέντρωσης και της άμεσης συμμετοχής των πολιτών. Αλλά και η ελληνική εμπειρία δεν είναι πολύ διαφορετική, δεδομένου ότι πριν από την ισχύ του ΔΝΖ/1912 είχαν καθιερωθεί θεσμοί δημοτικής αποκέντρωσης .

Ο συγκερασμός των δυο αρχών επιτυγχάνεται με την κατάστρωση θεσμών δημοτικής αποκέντρωσης και συμμετοχής των δημοτών έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πολιτική συμμετοχή του πολίτη στη διαμόρφωση της δημοτικής πολιτικής και στη διαχείριση των προβλημάτων μικρής εμβέλειας. Παράλληλα ο σχεδιασμός, και η εφαρμογή των αναπτυξιακών πολιτικών καθώς και η παροχή σύγχρονων διοικητικών υπηρεσιών ανατίθεται στη δημοτική αρχή η οποία άλλωστε ως αιρετή είναι προϊόν της πολιτικής συμμετοχής των ίδιων των πολιτών. Ο συγκερασμός των δύο αρχών στο πεδίο των νέων βιώσιμων ΟΤΑ συντελεί μάλιστα στη συνδυασμένη αναβάθμιση τους. Η αρχή της δημοκρατικότητας ως διαδικασία πολιτικής συμμετοχής κατευθύνεται πλέον σε ένα αποτελεσματικό διοικητικό κέντρο, δηλαδή γίνεται αποδοτικότερη, ενώ η αρχή της αποτελεσματικότητας, ως λειτουργία αποδοτικού διοικητικού κέντρου, απολαμβάνει αμεσότερη και διαρκέστερη δημοκρατική νομιμοποίηση επειδή διαχέεται και ελέγχεται από διαδικασίες πολιτικής συμμετοχής.

β) Αρχή του συντονισμένου σχεδιασμού και δράσης σε νομοθετικό επίπεδο και προώθησης ειδικών μέτρων υποστήριξης και εφαρμογής

Οι έως τώρα θεσμικές πρωτοβουλίες για την ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης ήταν κυρίως επικεντρωμένες στο νομοθετικό πεδίο. Αντίθετα, η εφαρμογή της αποτελούσε σχεδόν αποκλειστικό "προνόμιο" των άμεσα ενδιαφερομένων τοπικών αρχών οι οποίες είχαν ασφαλώς ως κέρδος τη συνδρομή οικονομικών κινήτρων

αλλά έπρεπε στην καλύτερη περίπτωση να απεμπολήσουν τα άμεσα πολιτικά συμφέροντα τους, στη χειρότερη να διασφαλίσουν την πραγματική αξιοποίηση των κινήτρων. Σε κάθε περίπτωση η υπόθεση των συνενώσεων έμοιαζε περισσότερο με μία ημιεπίσημη διαπραγμάτευση της Πολιτείας και του ενδιαφερόμενου τοπικού πολιτικού προσωπικού ή σε ορισμένες περιπτώσεις και των ίδιων των κατοίκων των ΟΤΑ, όπου η Πολιτεία επεδίωκε την ανασυγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης και την ένταξή της σε αναπτυξιακή τροχιά και οι τοπικές αρχές ελάμβαναν ως αντάλλαγμα περισσότερα χρήματα από άλλες απρόθυμες.

Η νέα πολιτική πρέπει να θεμελιώνεται στην αρχή της συντονισμένης δράσης των επιμέρους πτυχών της. Προϋπόθεση γι' αυτό είναι η υπέρβαση της λογικής της διαπραγμάτευσης και η προβολή του σχεδίου αναπτυξιακής ανασυγκρότησης της τοπικής αυτοδιοίκησης. Συνεπώς η Πολιτεία στο σύνολό της δεν αποδίδει bonus σ' όσους αποδέχονται την πολιτική διότι αυτή αναφέρεται υποχρεωτικά σ' όλους αλλά καταστρώνει σχέδια ειδικών αναπτυξιακών επενδύσεων και εφαρμόζει αντίστοιχες πολιτικές οι οποίες στοχεύουν στη διαμόρφωση των ελαχίστων προϋποθέσεων βιωσιμότητας και αναπτυξιακής προοπτικής όλων των νέων ΟΤΑ, με ιδιαίτερη έμφαση στις ορεινές και παραμεθόριες περιοχές.

Η εφαρμογή των ειδικών επενδυτικών προγραμμάτων για τις βασικές υποδομές, την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών και τη στελέχωση και ανάπτυξη του ανθρωπίνου δυναμικού καθώς και η τεχνική και επιστημονική υποστήριξη του προγράμματος δεν πρέπει να κατανοηθούν ως, υπό γενική έννοια, κίνητρο που προσφέρεται ως υπόσχεση αλλά στο μέτρο του δυνατού όχι μόνο πρέπει να τεθεί σε ισχύ από την έναρξη της εφαρμογής του νέου θεσμικού πλαισίου των

συνενώσεων αλλά και να αρχίσει από την προπαρασκευαστική φάση, γεγονός που θα επιβεβαιώσει την αξιοπιστία του προγράμματος και των δεσμεύσεων της Πολιτείας. Η διαχείριση τους μάλιστα πρέπει να γίνεται με την ευθύνη του Κράτους (σε επίπεδο Περιφέρειας) και όχι αποκλειστικά από τους νέους ΟΤΑ. Η ευθύνη του Κράτους σηματοδοτείται και από το περιεχόμενο αυτής της πολιτικής ως δημόσιας πολιτικής στρατηγικού προσανατολισμού για την αναγέννηση της χώρας. Γι' αυτό πρέπει να διασφαλισθεί η διαχείριση των έργων και η εφαρμογή του προγράμματος, στο μέτρο που υλοποιείται από τους ΟΤΑ ή από συλλογικά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, με την καθιέρωση αυστηρών διαδικασιών ελέγχου και τήρησης του χρονοδιαγράμματος.

Η συντονισμένη εφαρμογή των νομοθετικών μέτρων και των επενδυτικών προγραμμάτων για την δημιουργία βασικών υποδομών κ.λ.π. καταλαμβάνει τη θέση αρχής που πρέπει να διέπει τη νέα πολιτική των συνενώσεων και συνεπώς το προτεινόμενο πρόγραμμα.

γ) Αρχή της αναπτυξιακής ενδοδημοτικής ισορροπίας

Η μελέτη των υφιστάμενων συνενώσεων αλλά κυρίως η μελέτη των προβλημάτων που παρουσιάζονται στους θεσμούς διακοινοτικής συνεργασίας έχουν αναδείξει το ζήτημα της μη ισόρροπης ενδοδημοτικής ανάπτυξης. Δηλαδή, οι περισσότερες επενδύσεις κατευθύνονται στην έδρα του δήμου ή συνδέσμου ενώ αντίθετα υποβαθμίζονται οι μικροί οικισμοί, κυρίως όταν δεν έχουν εκπροσώπηση. Αυτή η πραγματικότητα, που προβάλλεται ως ενδιασμός από μικρές κοινότητες, επιβεβαιώνεται στην πράξη. Βέβαια η ισχύουσα νομοθεσία επιδιώκει να επιτύχει μία στοιχειώδη ισορροπία στην κατάρτιση του τεχνικού προγράμματος αλλά ούτε αυτή επαρκεί ούτε ελέγχεται η εφαρμογή της.

Στόχος των νέων θεσμικών πρωτοβουλιών είναι η εφαρμογή ρυθμίσεων και διαδικασιών που περιέχουν εγγυήσεις και των οποίων θα ελέγχεται η τήρηση με στόχο την διασφάλιση ενός minimum αναπτυξιακής ισορροπίας. Η καθιέρωση της προτεινόμενης αρχής θα λειτουργήσει και ως θετικό στοιχείο για την επίτευξη κλίματος κοινωνικής συναίνεσης στην νέα πολιτική ιδίως στο επίπεδο των τοπικών κοινωνιών.

δ) Η αρχή της κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης

Η επιδίωξη της κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης είναι ένας αυτονόητος στόχος εφόσον η εφαρμογή του προτεινόμενου προγράμματος επηρεάζει άμεσα τις πολιτικές κυρίως σχέσεις σε τοπικό επίπεδο αλλά κατεξοχήν επηρεάζει τη ζωή των τοπικών κοινωνιών, μεταβάλλοντας το σημερινό status των σχέσεων των πολιτών με την τοπική αυτοδιοίκηση αλλά προπαντός, στοχεύει στη διαμόρφωση νέων αναπτυξιακών προοπτικών για τις ίδιες τις τοπικές κοινωνίες. Η συναίνεση της κοινωνίας είναι επίσης πρόσφορη και ως αναφορά στο εθνικό επίπεδο εξαιτίας της διάστασης του φαινομένου των ετεροδημοτών κατοίκων και των ισχυρών πολιτιστικών, οικονομικών και κυρίως συναισθηματικών δεσμών που συνδέουν τους Έλληνες με τον τόπο καταγωγής τους.

Η προοπτική των εθελοντικών συνενώσεων ήταν συνώνυμη με την παθητική συναίνεση. Το αποτέλεσμα της δεν ήταν τελικά το επιθυμητό διότι οδήγησε στην "μη συνένωση".

Τώρα η αρχή της κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης πρέπει να τεθεί σε νέα ενεργητική βάση. Αντικείμενο της συναίνεσης δεν πρέπει να είναι η αποδοχή ή μη των συνενώσεων επί της αρχής αλλά η διαμόρφωση

συμφωνιών για τους στόχους και τις επιμέρους διαδικασίες. Η συναίνεση θα επικεντρωθεί στην τυπολογία των νέων ΟΤΑ, στην εφαρμογή των ειδικών επενδυτικών προγραμμάτων και στη διαμόρφωση του νέου δημοτικού πολιτικοδιοικητικού συστήματος.

Βέβαια σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να διαφεύγει από την προσοχή μας ότι το ισχυρότερο επιχείρημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί πρωτίστως και αποτελεσματικά από την Πολιτεία είναι η έως τώρα μη πειστικότητά της στην εφαρμογή μίας διαχρονικά σταθερής πολιτικής.

ε) Συμπερασματικά: Στόχος του Προγράμματος είναι η "Διοικητική και Προγραμματική Συνένωση με κοινωνική συναίνεση"

Η εφαρμογή των παραπάνω αρχών επικεντρώνεται στην υπέρβαση του διλήμματος: εθελοντική ή υποχρεωτική συνένωση. Στο επίκεντρο τίθεται πλέον η έννοια του προγραμματισμού της χωρικής και θεσμικής ανασυγκρότησης της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης με τη σχεδιασμένη και συνδυασμένη εφαρμογή θεσμικών μέτρων και προγραμμάτων για την εξασφάλιση βασικών υποδομών, των ελαχίστων αναγκαίων λειτουργικών δαπανών και του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού. Η Πολιτεία δεν περιορίζεται στην ανάληψη νομοθετικών πρωτοβουλιών και στην εφαρμογή διοικητικών μέτρων αλλά προγραμματίζει, σχεδιάζει την τυπολογία των νέων ΟΤΑ και μεριμνά άμεσα για την απόκτηση των κρίσιμων προϋποθέσεων βιωσιμότητας. Έως τώρα πρωταγωνιστής, κινητήρια δύναμη των συνενώσεων ήταν η ίδια η τοπική αυτοδιοίκηση. Οι επιπτώσεις τους κατανοήθηκαν ως αποτέλεσμα τοπικής εμβέλειας. Παρότι είναι βέβαιο ότι δεν αποτελούν είδος τοπικών υποθέσεων και παρότι και η νομολογία του Σ.τ.Ε (3194/91) τις έχει κρίνει ως κρατικές υποθέσεις κρίνοντας θετικά τον βαθμό αναγκαστικότητας που επέβαλε ο ν. 1622/1986, η Πολιτεία

περιορίσθηκε στην παθητική επιλογή της παροχής οικονομικών κινήτρων. Τώρα η ευθύνη για την υλοποίηση του προγράμματος ανήκει κυρίως στην Πολιτεία, η δε τοπική αυτοδιοίκηση συμβάλλει γνωμοδοτικά στον σχεδιασμό και ενεργά στην εφαρμογή χωρίς να υποτάσσει σε τοπικές επιλογές τις βασικές συνισταμένες του προγράμματος.

Η έννοια και το περιεχόμενο της " Διοικητικής και Προγραμματικής Συνένωσης με κοινωνική συναίνεση" πρέπει να αποτελέσει την αιχμή του δόρατος για την προβολή του προγράμματος. Σ' αυτήν συσσωρεύονται, ως συνιστώσες της, οι παραπάνω προτεινόμενες αρχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 Τυπολογία των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ

Το οργανωτικό σχήμα της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης που εισήγαγε ο ν.ΔΝΖ/1912 θεμελίωσε τη διττή τυπολογία των ΟΤΑ στη βάση της διάκρισης μεταξύ αγροτικών και αστικών οικισμών. Η αμφισβήτηση όμως κατά του δημοτικού θεσμού οδήγησε στον προσδιορισμό με αυστηρά πληθυσμιακά και εμμέσως χωροταξικά κριτήρια των αστικών οικιστικών ενοτήτων οι οποίες προσέλαβαν αντίστοιχη διοικητική μορφή, ως δήμοι. Το σύνθημα της απελευθέρωσης των συνοικισμών επένδυσε ιδεολογικά ένα εύπλαστο θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης των κοινοτήτων και συνέβαλε στο επίμαχο φαινόμενο της πολυδιάσπασης και της ίδρυσης εξαρχής μη βιώσιμων διοικητικών μονάδων. Αλλά και το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς του Β.Δ. της 27ης Δεκεμβρίου 1834 κατέτασσε τους δήμους σε τρεις "τάξεις" ανάλογα με τον πληθυσμό. Σε κάθε τάξη αντιστοιχούσε διαφορετικός αριθμός δημαρχιακών παρέδρων και υπήρξε διαφορά και ως προς τον τρόπο

διορισμού του Δημάρχου. Εν ολίγοις, το πληθυσμιακό κριτήριο συνδέθηκε και τότε με διαφορές στη συγκρότηση των διοικητικών οργάνων.

Το φαινόμενο της θέσπισης διαφορετικών τύπων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ συναντάται και σε ευρωπαϊκές χώρες, χαρακτηριστικότερη των οποίων είναι η περίπτωση της Γερμανίας. Υπάρχουν πάντως και πολλές που έχουν ενιαίο τύπο ανεξάρτητα από πληθυσμό ή οικιστική μορφή, γεγονός που συνήθως σχολιάζεται από τους ειδικούς ως αρνητικό.

Στην χώρα μας παρατηρείται μία ανακόλουθη κατάσταση: ενώ η αρχική διαφορετικότητα μεταξύ δήμου και κοινότητας είχε θεμελιωθεί σε πληθυσμιακά και χωροταξικά κριτήρια, γεγονός που αποτελούσε θετικό γνώρισμα για το σύστημα μας, στη συνέχεια η μεν κοινότητα έμεινε καθηλωμένη στα δεδομένα του 1912, ο δε δήμος έγινε κατανοητός ως αξιολογική οντότητα ανώτερη της κοινότητας και έτσι επιδιώκεται η μετεξέλιξη κοινοτήτων σε δήμους μεταβάλλοντας το αρχικό περιεχόμενο της διαφοράς. Ταυτόχρονα παρατηρείται η θεσμοθέτηση δήμων που έχουν ενιαίο θεσμικό πλαίσιο αλλά κρίσιμες πληθυσμιακές και χωροταξικές διαφορές.

Προκειμένου να υπάρξει ορθολογικότερη διοικητική οργάνωση αλλά και να προσαρμοσθεί το θεσμικό πλαίσιο στη σύγχρονη πραγματικότητα και τις διοικητικές και αναπτυξιακές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας προτείνεται η εξειδίκευση των επιμέρους τύπων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Ασφαλώς ως προς το βασικό ονομαστικό προσδιορισμό, για ιστορικούς αλλά και δεοντολογικούς λόγους προτείνεται η χρήση του όρου: Δήμος. Οι Δήμοι όμως πρέπει να διακρίνονται σε ειδικούς τύπους και στον καθένα θα αναλογούν ιδιαίτερες τόσο ως προς το διοικητικό σύστημα αλλά και ως προς τις αρμοδιότητες. Επίσης είναι χρήσιμο να επισημανθεί ότι οι επιθετικοί προσδιορισμοί των τύπων των δήμων δεν πρέπει να αποτυπωθούν και

στο νομικό πλαίσιο. Άλλωστε η διάκριση τους έχει μόνο λειτουργικό χαρακτήρα και δεν αποτελεί αξιολογική ή οργανωτική διάκριση ΟΤΑ.

Δήμος - Ενότητα Χωριών

Βασικό χαρακτηριστικό είναι η ενότητα αγροτικών οικισμών. Θα αποτελεί το κατεξοχήν "προϊόν" των συνενώσεων. Κύριο γνώρισμα η αναπτυξιακή λειτουργία της Δημοτικής Αρχής και η δημοτική αποκέντρωση στη βάση των πρώην Κοινοτήτων με τα Τοπικά Συμβούλια, ακόμη και στην έδρα του νέου ΟΤΑ. Εκλογικό σύστημα που επιτρέπει την εκπροσώπηση όλων, στο μέτρο του δυνατού, των πρώην κοινοτήτων στο Δημοτικό Συμβούλιο. Ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με τις αρμοδιότητες μπορούν να αναφέρονται στις ορεινές ή παραμεθόριες περιοχές.

Δήμος - Ημιαστικός οικισμός

Βασικό χαρακτηριστικό η ύπαρξη ενός ημιαστικού οικισμού με πληθυσμό άνω των 2.500 ή 5.000 κατοίκων. Μ' αυτόν συνενώνονται όμοροι ΟΤΑ εφόσον βρίσκονται στην άμεση επιρροή του. Τοπικά Συμβούλια στις μικρότερες κοινότητες που θα συνενωθούν μαζί του. Σύστημα εκπροσώπησης και των μικρότερων κοινότητας στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Αστικός Δήμος

Ο κλασικός τύπος του σύγχρονου αστικού δήμου. Προσαρτώνται οι όμορες κοινότητες δορυφόροι. Τοπικά Συμβούλια στις προσαρτώμενες κοινότητες.

Δήμος – Νησί

Εκτός από τα μεγάλα νησιά που αποτελούν, σε αρκετές περιπτώσεις, νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις ή εκείνα που έχουν μεγάλη έκταση και πληθυσμό, όλοι οι ΟΤΑ των υπολοίπων μικρών νησιών επιδιώκεται η συνένωση έτσι ώστε κάθε νησί να οργανώνεται ως δήμος. Ως προς το διοικητικό σύστημα ισχύουν κατεξοχήν τα αναφερόμενα στους αντίστοιχους τύπους που περιγράφονται παραπάνω.

Δήμος - Πολεοδομικό Συγκρότημα

Πρόκειται για τους μεγάλους δήμους που αποτελούν ήδη μικρές μητροπολιτικές περιοχές. Σ' αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να εξετασθεί, μετά την ολοκλήρωση της ανασυγκρότησης και την ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών, η συγκρότηση θεσμών συνεργασίας για τη διαχείριση ευρύτερων λειτουργιών της περιοχής.

Δήμοι - Τμήματα μητροπολιτικών περιοχών

Πρόκειται για τους ΟΤΑ της μητροπολιτικής περιοχής Αττικής και Θεσσαλονίκης που ο ρόλος τους καθώς και η χωρική τους ανασυγκρότηση πρέπει να επαναπροσδιορισθεί στο πλαίσιο συστήματος μητροπολιτικής διοίκησης. (Γι' αυτό άλλωστε το προτεινόμενο πρόγραμμα δεν αφορά την Αττική και τα πολεοδομικά συγκροτήματα της Θεσσαλονίκης και του Βόλου - Ν. Ιωνίας)

Κοινότητες

Ως κοινότητες αναγνωρίζονται οι ήδη υφιστάμενες "Χειμάζουσες Κοινότητες" στον πίνακα 2.1:

Πίνακας 2.1

ΝΟΜΟΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΑΒΔΕΛΛΑΣ	130
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΔΟΤΣΙΚΟΥ	70
	ΜΕΣΣΟΛΟΥΡΙΟΥ	135
	ΠΕΡΙΒΟΛΙΟΥ	312
	ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ	285
	ΣΜΙΡΗΣ	491
	ΦΙΛΙΠΠΑΙΩΝ	294
	ΒΡΑΔΕΤΟΥ	32
ΚΟΖΑΝΗΣ	ΚΑΛΑΡΙΤΩΝ	300
	ΜΑΤΣΟΥΚΙΟΥ	232
	ΣΙΡΑΚΟΥ	141
	ΑΕΤΟΜΗΛΙΤΣΑΣ	196
	ΝΑΜΑΤΩΝ	186
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΑΝΘΟΥΣΗΣ	37
	ΚΑΤΑΦΥΤΟΥ	165
	ΚΑΛΛΙΡΡΩΗΣ	151
	ΚΡΑΝΦΑΣ	170
	ΠΟΛΥΘΡΑΣ	215
	ΣΤΕΦΑΝΙΟΥ	65
	ΧΑΛΙΚΙΟΥ	38
	ΔΕΛΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	778
	ΑΘΑΜΑΝΙΑΣ	100
	ΓΑΡΛΙΚΙΟΥ	359
	ΛΕΣΗΣ	125
	ΛΡΟΣΟΧΩΡΙΟΥ	22
	ΛΙΒΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	82
	ΜΕΣΣΟΥΧΩΡΑΣ	470
	ΝΕΑΣ ΠΕΥΚΗΣ	121
	ΝΕΡΑΙΛΑ	244
	ΠΑΡΑΜΕΡΟΥ	57
	ΠΑΧΤΟΥΡΙΟΥ	289
	ΠΥΡΡΑΣ	150

Πηγή: Πρόταση του προγράμματος από το ΥΠΕΣΔΔΑ

Τα νησιά που έχουν συνολικό πληθυσμό κάτω των 1000 κατοίκων που δεν είναι ήδη Δήμοι αναφέρονται στον πίνακα 2.2.

Πίνακας 2.2

ΝΟΜΟΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΓΚΙΣΤΡΙΟΥ	791
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΑΝΤΙΚΥΩΗΡΑ	70
	ΕΡΕΙΚΟΥΣΣΑΣ	334
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΜΑΘΡΑΚΙΟΥ	143
	ΩΘΟΝΟΝ	98
	ΑΝΑΦΗΣ	261
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΩΗΡΑΣΤΙΑΣ	733
	ΣΙΚΙΝΟΥ	267
	ΚΙΜΩΛΟΥ	728
	ΔΟΝΟΥΣΑΣ	111
	ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	115
	ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΩΝ	275
	ΣΧΟΙΝΟΥΣΑΣ	122
	ΑΝΤΙΠΙΑΡΟΥ	819
	ΕΛΛΑΦΟΝΗΣΟΥ	725
ΧΑΝΙΩΝ	ΓΑΥΛΟΥ	115
ΔΕΣΦΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	286

Πηγή: Πρόταση του προγράμματος από το ΥΠΕΣΔΔΑ.

Η αναγνώριση αυτών των κοινοτήτων πρέπει να θεμελιωθεί σε συγκεκριμένα κριτήρια. Για μεν τις "χειμάζουσες" το κριτήριο μπορεί να αναφέρεται στην "κοινωνιολογική" τους ιδιαιτερότητα. Ανάλογο κριτήριο ισχύει και για τα μικρά νησιά της "άγονης γραμμής".

Στην κατηγορία των διατηρουμένων κοινοτήτων μπορούν να ενταχθούν επίσης και άλλες με αυστηρά κριτήρια, όπως π.χ. απομακρυσμένα ορεινά χωριά τα οποία ενώ δεν είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν στις βασικές λειτουργίες του θεσμού απέχουν άνω των 40 χλμ. από το πλησιέστερο νέο διοικητικό κέντρο.

Επίσης στην κατηγορία των κοινοτήτων μπορούν να ενταχθούν και νέοι ΟΤΑ, προερχόμενοι από την συνένωση, των οποίων ο πληθυσμός δεν υπερβαίνει τους 1000 κατοίκους. Οι κοινότητες πρέπει συνεπώς να καταστούν οι αναγκαίες εξαιρέσεις του δημοτικού μας συστήματος. Ως γενικό κριτήριο διατήρησής τους πρέπει να αναδειχθεί η αδυναμία ένταξής τους στις προδιαγραφές των νέων βιώσιμων ΟΤΑ. Οι Κοινότητες αυτές θα ασκούν αυτοτελώς τις απολύτως αναγκαίες αρμοδιότητες. Το σύνολο των υπολοίπων υποθέσεων θα μεταβιβάζεται στις υπηρεσίες της Περιφερειακής Διοίκησης του Νομού, στα συνταγματικά πάντως επιτρεπτά όρια.

2.2 Γενικές αρχές για το χωροταξικό σχεδιασμό των νέων ΟΤΑ

Ο καθορισμός των εδαφικών περιφερειών των νέων ΟΤΑ θα πρέπει να γίνει στη βάση χωροταξικών ενοτήτων, σε συνδυασμό με το μέγεθος του πληθυσμού που προσδιορίζει όλες σχεδόν τις βασικές λειτουργικές εξυπηρετήσεις. Το κύριο στοιχείο εδώ είναι η επιθυμητή κλίμακα ή το μέγεθος του νέου ΟΤΑ και όχι τόσο τα συγκεκριμένα όρια τα οποία ποτέ δεν μπορεί να είναι τέλεια. Η επιθυμητή κλίμακα προσδιορίζει με τη σειρά της το συνολικό αριθμό των ΟΤΑ στον εθνικό χώρο και τέλος γίνεται η οριοθέτηση.

Ένα πρώτο σημείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι δεν θα ήταν σκόπιμο να ξεκινήσει από την αρχή ο καθορισμός νέων ενοτήτων, τη στιγμή που υπάρχουν ήδη αρκετά "είδη" από αυτές (Ανοικτές Πόλεις, Συμβούλια Περιοχής, Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι, Γεωγραφικές Περιοχές). Μια τέτοια ενέργεια θα προκαλούσε μεταξύ των άλλων και αρκετές αντιδράσεις στους πολίτες και τους φορείς της αυτοδιοίκησης. Αντίθετα ο καθορισμός αυτός θα πρέπει να στηριχθεί σε κάποιο από τα προαναφερόμενα είδη και στη συνέχεια με κάποιες

προσαρμογές (τις λιγότερες δυνατές) να δημιουργηθούν οι τελικές εδαφικές περιφέρειες.

Ειδικότερα, η επιλογή του είδους της ενότητας που θα χρησιμεύσει ως αφετηρία ή ως βάση, θα εξαρτηθεί από την επιλογή του επιθυμητού μεγέθους του νέου ΟΤΑ. Οι ενότητες που υπάρχουν σήμερα, δηλαδή οι ομαδοποιήσεις των ΟΤΑ που έχουν επιτευχθεί με ορισμένες διαδικασίες αλλά και με κάποια σκοπιμότητα, και αποτυπώνονται στον Πίνακα 2.3, δίδουν ανάλογα με το είδος τους διαφορετικό αριθμό μονάδων.

Πίνακας 2.3

ΕΙΔΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΟΤΗΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΩΝ ΝΕΩΝ ΟΤΑ
Ανοικτές Πόλεις	502 Ανοικτές Πόλεις	500 μείωση 1/12
Συμβούλια Περιοχής	492 Συμβούλια Περιοχής	
Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι	573	600 Ενδιάμεση Λύση 800–1000 Μείωση σε 1/7
Γεωγραφικές Περιοχές Ν.1622/1986	1.116	1.200 Μείωση σε 1/5
Σημερινοί ΟΤΑ	5.775	

Πηγή: Πρόταση του Προγράμματος από το ΥΠΕΣΔΔΑ

Από τα δεδομένα αυτά μπορούμε να έχουμε μία βάση εκκίνησης ώστε να προσεγγίσουμε τον τελικό στόχο. Μια πρώτη επεξεργασία τους είναι απαραίτητη ώστε να καταδειχθεί η ύπαρξη σταθερής και

διαχρονικής τάσης στη προτίμηση της γεωγραφικής ενότητας, δηλαδή του κοινού τόπου των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ (χώρος αλληλοεπικάλυψης των διαφόρων γεωγραφικών ενοτήτων). Αυτή είναι μια επιτελική εργασία γραφείου στο κέντρο. Από εκεί και πέρα θα υπάρξει μία άλλη σειρά διαδικασιών με συμμετοχή και των τοπικών παραγόντων.

Είναι φανερό ότι δυο από τις υφιστάμενες διαιρέσεις πλεονεκτούν ως προς τη συνέργια των στόχων της ανασυγκρότησης. Τα Συμβούλια Περιοχής έχουν βέβαια αρκετά διευρυμένες περιφέρειες αλλά ταυτόχρονα αποτελούν σήμερα ενεργές μονάδες συνεργασίας και ως εκ τούτου είναι σε θέση να υποκατασταθούν από το νέο δήμο. Εφόσον τα τοπικά συλλογικά όργανα κρίνουν αιτιολογημένα ότι οι περιφέρειες των Συμβουλίων Περιοχής δεν πληρούν τις κρίσιμες προϋποθέσεις για την ίδρυση ΟΤΑ πρέπει να τεκμηριώσουν μία άλλη πρόταση η οποία μπορεί να έχει ως βάση τις γεωγραφικές ενότητες του ν. 1622/1986 αλλά δε θα κατευθύνεται προς την πολυδιάσπαση ενοτήτων που είναι ταυτόχρονα κατ' ελάχιστον αναγκαίες εφικτές από άποψη χωρικής δυναμικότητας και γι' αυτό δεν ενδείκνυται η διάσπαση τους. **Οι προτάσεις για επανακαθορισμό των γεωγραφικών περιοχών του ν. 1622/1986 πρέπει να ανταποκρίνονται σε ορισμένες προδιαγραφές:**

α. Να μη διασπών υφιστάμενη γεωγραφική περιοχή μειώνοντας τον πληθυσμό της και τους αναμενόμενους πόρους.

β. Να μην καταλήγουν σε ενότητες δύο μόνο ΟΤΑ. Εκείνες μάλιστα από τις υφιστάμενες γεωγραφικές περιοχές που έχουν δυο ΟΤΑ θα πρέπει να ενταχθούν σε ευρύτερες μονάδες.

γ. Να επιδιώκεται στο ανώτερο δυνατό όριο η συνένωση των ΟΤΑ σε συνάρτηση με τον πληθυσμό της γεωγραφικής περιοχής.

δ. Να επιδιώκεται η συνένωση ΟΤΑ με ομοιογενή, στο μέτρο του δυνατού, γεωγραφική θέση, π.χ. ορεινών, πεδινών, παραλιακών περιοχών, κ.ο.κ.

2.3 Διαδικασία των συνενώσεων.

Με βάση τις αρχές και τους στόχους του προτεινόμενου προγράμματος η νέα πολιτική των συνενώσεων ανακαθορίζει, ως προς τη βούληση των ΟΤΑ, την προαιρετικότητα και υποχρεωτικότητα. Η ολοκλήρωση του προγράμματος έχει χρονικό ορίζοντα και ενδιάμεσους αναγκαστικούς σταθμούς, όπως η οριστική διαμόρφωση των χωρικών ενότητων, η ψήφιση του σχετικού και η ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών. Παράλληλα, υλοποιούνται τα ειδικά υποπρογράμματα για τις τοπικές δημόσιες επενδύσεις.

Η έδρα των νέων δήμων θα καθορίζεται με βάση τα κριτήρια που θέτει το Πρόγραμμα έτσι ώστε να είναι δυνατή η αντικειμενική αξιολόγηση όλων των οικισμών που έχουν τα απαραίτητα εφόδια για να ορισθούν ως έδρα. Τέτοια κριτήρια είναι: η κεντρικότητα του οικισμού δηλαδή η δυνατότητα πρόσβασης των κατοίκων των υπολοίπων οικισμών, πράγμα που επιβεβαιώνεται τόσο από την οδική επικοινωνία όσο και από την βατότητα του οδικού δικτύου, η απαραίτητη διοικητική, υποδομή, η υφιστάμενη χωροθέτηση των άλλων δημοσίων υπηρεσιών και ο πληθυσμός. Με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης που προαναφέρονται και τις βασισμένες σε αυτά προτάσεις των συνενοούμενων ΟΤΑ διατυπώνεται η απολύτως αιτιολογημένη γνωμοδότηση της ΤΕΔΚ και του Γ.Γ. της Περιφέρειας. Η έδρα θα έχει οπωσδήποτε το Δημοτικό Κατάστημα αλλά όχι απαραίτητα και όλο τον κοινωνικό εξοπλισμό (π.χ. Κ.Α.Π.Η., Βρεφονηπιακός Σταθμός, κ.ο.κ.) του νέου Δήμου (ιδιαίτερα στην περίπτωση που συνενώνονται σχετικά

ισοδύναμοι οικισμοί). Τέλος, η σημασία της έδρας και η ανάδειξή της ως επίκεντρο τοπικής αντιπαλότητας, μεταξύ ΟΤΑ με ισοδύναμους οικισμούς, αμβλύνεται, στην περίπτωση αυτή, με την εκλογή Τοπικού Συμβουλίου και στον πρώην ΟΤΑ που ορίζεται ως έδρα.

Ως προς το όνομα των νέων δήμων οι προτάσεις των ενδιαφερομένων ΟΤΑ μαζί με τις σχετικές γνωμοδοτήσεις, της ΤΕΔΚ και του Γ.Γ. της Περιφέρειας θα υποβληθούν στο Συμβούλιο Τοπωνυμίων το οποίο θα υποβάλλει σχετική πρόταση στον Υπουργό ΕΣ.Δ.Δ.Α. Η πρόταση προς το Συμβούλιο Τοπωνυμίων μπορεί να συνοδεύεται και από γνωμοδότηση άτυπης ειδικής επιτροπής, ανάλογης σύνθεσης με εκείνης του Συμβουλίου Τοπωνυμίων, η οποία συγκροτείται, εφόσον κριθεί αναγκαίο, ανά Περιφέρεια με απόφαση του Υπουργού. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε ονομασίες που έχουν ιστορική καταβολή και συμβολίζουν την ενότητα της τοπικής κοινωνίας.

2.4 Αντιπροσωπευτικό σύστημα του νέου ΟΤΑ.

Στόχος πρέπει να είναι η επίτευξη, στο μέτρο του δυνατού, της δημοκρατικής αντιπροσώπευσης των πρώην ΟΤΑ στο δημοτικό συμβούλιο και τη διοίκηση του νέου ΟΤΑ. Η σημασία της επίτευξης του στόχου είναι ακόμη σπουδαιότερη στους Δήμους που αποτελούν «ενότητες κοινοτήτων (χωριών)».

Η απόλυτη εφαρμογή του μέτρου με νομοθετική ρύθμιση, που θα ορίζει ότι όλοι ανεξαιρέτως οι πρώην ΟΤΑ θα συμμετέχουν στο Δημοτικό Συμβούλιο χωρίς όριο πληθυσμού είναι δύσκολο να εφαρμοσθεί εάν προηγουμένως δεν έχει καταγραφεί η πραγματικότητα των νέων γεωγραφικών περιοχών, διότι τούτο είναι συνάρτηση του

αριθμού των ΟΤΑ που συνενώνονται αλλά και του πληθυσμού καθενός από αυτές.

Έτσι προτείνονται τα ακόλουθα:

α) Ο αριθμός των εδρών του Δημοτικού Συμβουλίου δεν είναι μόνο συνάρτηση του πληθυσμού αλλά και του αριθμού των ΟΤΑ που συνενώνονται.

β) Οι αρχές του ισχύοντος εκλογικού συστήματος παραμένουν αμετάβλητες.

γ) Ο τρόπος εκλογής και αντιπροσώπευσης πρέπει να διασφαλίζει την ενότητα και το ενιαίο του Δήμου και ταυτόχρονα να εγγυάται τη συμμετοχή αντιπροσώπων των πρώην ΟΤΑ στη λήψη των αποφάσεων.

δ) Στη θέση των πρώην ΟΤΑ, ανεξαρτήτως πληθυσμού, λειτουργούν Τοπικά Συμβούλια ως όργανα δημοτικής αποκέντρωσης.

ε) Η περιφέρεια κάθε Τοπικού Συμβουλίου - πρώην ΟΤΑ με πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων εκπροσωπείται στο Δημοτικό Συμβούλιο οπωσδήποτε με ένα τουλάχιστον Δημοτικό Σύμβουλο από τον συνδυασμό του επιτυχόντος Δημάρχου. Εάν αυτό δεν προκύψει αυτομάτως από την κατανομή των εδρών εφαρμόζονται ειδικές ρυθμίσεις για την εξομάλυνση. Σε κάθε συνδυασμό υποψηφίων, στις περιπτώσεις των παραπάνω πρώην ΟΤΑ, συμμετέχουν οπωσδήποτε δύο τουλάχιστον υποψήφιοι που εκπροσωπούν αυτούς.

στ) Ο μοναδικός Δημοτικός Σύμβουλος ή μεταξύ περισσοτέρων, ο πρώτος σε ψήφους Δημοτικός Σύμβουλος που εκπροσωπεί περιφέρεια Τοπικού Συμβουλίου με πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων είναι Πρόεδρος του αντίστοιχου Τοπικού Συμβουλίου και ασκεί επίσης τις αρμοδιότητες που του αναθέτει ο Δήμαρχος.

ζ) Επικεφαλής των Τοπικών Συμβουλίων σε πρώην ΟΤΑ με λιγότερους από 300 κατοίκους είναι ο Δημαρχιακός Πάρεδρος (δεν είναι μέλος του Δημοτικού Συμβουλίου) ο οποίος συμμετέχει με δικαίωμα λόγου σε όλες τις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και με δικαίωμα ψήφου μόνο στη συζήτηση θεμάτων που αναφέρονται άμεσα στην περιφέρεια του Τοπικού Συμβουλίου.

2.5 Δημοτική Αποκέντρωση - Συγκρότηση και λειτουργία των Τοπικών Συμβουλίων - Δημαρχιακοί Πάρεδροι

Σε κάθε πρώην ΟΤΑ συγκροτείται ως όργανο δημοτικής αποκέντρωσης το Τοπικό Συμβούλιο. Το Τοπικό Συμβούλιο ως όργανο του νέου ΟΤΑ συγκροτείται υποχρεωτικά. Τα Τοπικά Συμβούλια δεν είναι νομικά πρόσωπα. Τοπικά Συμβούλια συγκροτούνται και στην έδρα του νέου ΟΤΑ όταν ο πληθυσμός του πρώην ΟΤΑ που έχει ορισθεί ως έδρα δεν υπερβαίνει τους 1000 κατοίκους.

Οι διατάξεις του άρθρου 122 ΔΚΚ προσαρμόζονται στον προτεινόμενο ρόλο του Τοπικού Συμβουλίου ως οργάνου δημοτικής αποκέντρωσης. Αρμοδιότητες, το Τοπικό Συμβούλιο, έχει τις οριζόμενες από την επιταγή του άρθρου 122, παρ. 2 ΔΚΚ οι οποίες απαριθμούνται ως εξής:

- α. Η συντήρηση των εσωτερικών δικτύων ύδρευσης
- β. Η συντήρηση και λειτουργία δικτύου άρδευσης
- γ. Η συντήρηση συστήματος αποχέτευσης
- δ. Η συντήρηση και λειτουργία παιδικών χαρών
- ε. Η συντήρηση και λειτουργία νεκροταφείων

στ. Η συντήρηση δημοτικών οδών και γεφυριών, πλατειών και άλλων κοινοχρήστων χώρων.

ζ. Η εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων

Οι παραπάνω αρμοδιότητες ασκούνται, εκ του νόμου, από το Τοπικό Συμβούλιο στο πλαίσιο των προγραμμάτων και των κατευθύνσεων που δίδει το Δημοτικό Συμβούλιο. Οι αποφάσεις των Τοπικών Συμβουλίων στα παραπάνω θέματα θεωρούνται αποφάσεις του Δήμου και εκτελούνται μετά την επικύρωσή τους από το Δήμαρχο, το Δημοτικό Συμβούλιο ή άλλο αρμόδιο όργανο του δήμου.

Στις υποχρεωτικές αρμοδιότητες προστίθενται και οι ακόλουθες:

η. Διαχείριση χορτολιβαδικών και δασικών εκτάσεων.

θ. Διαχείριση κληροδοτημάτων καθώς και άλλων πλουτοπαραγωγικών πηγών ιδιαίτερης σημασίας που ανήκαν στους καταργούμενους ΟΤΑ, υπό τις προϋποθέσεις που θα θέσει ο νόμος σχετικά με τον έλεγχο και την αξιοποίηση των εσόδων.

Ο νομοθέτης μπορεί να ορίσει και άλλες υποχρεωτικές αρμοδιότητες ειδικά για τα Τοπικά Συμβούλια των χαρακτηριζόμενων ως ορεινών, νησιώτικων και παραμεθωρίων περιοχών.

Το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί επίσης να αναθέσει και άλλες αρμοδιότητες στο Τοπικό Συμβούλιο στους παρακάτω τομείς.

α. Παροχή υπηρεσιών και προστασία στους ηλικιωμένους κατοίκους της περιοχής του, στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής του δήμου.

β. Διαχείριση της πρώην κοινοτικής περιουσίας ή κοινοτικής επιχείρησης στο πλαίσιο των κατευθύνσεων του Δημοτικού Συμβουλίου.

γ. Όσες άλλες αρμοδιότητες κρίνει πρόσφορο το Δημοτικό Συμβούλιο να αναθέσει.

Τοπικά Συμβούλια που συγκροτούνται σε πρώην ΟΤΑ με λιγότερους από 300 κατοίκους είναι τριμελή ενώ όταν συγκροτούνται σε πρώην ΟΤΑ με περισσότερους από 300 κατοίκους είναι πενταμελή. Στα τριμελή Τοπικά Συμβούλια εκλέγονται δύο μέλη από τα οποία ένα είναι από το συνδυασμό του επιτυχόντος Δημάρχου και ένα από τον επιλαχόντα συνδυασμό ο οποίος έλαβε το μεγαλύτερο αριθμό εγκύρων ψηφοδελτίων στην περιφέρεια του Τοπικού Συμβουλίου. Στα πενταμελή Τοπικά Συμβούλια εκλέγονται τέσσερα μέλη από τα οποία τα δύο ανήκουν στο συνδυασμό του επιτυχόντος Δημάρχου και δύο στους επιλαχόντες συνδυασμούς ανάλογα με τον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στη περιφέρεια του Τοπικού Συμβουλίου.

Ο Δημαρχιακός Πάρεδρος ως επικεφαλής των τριμελών Τοπικών Συμβουλίων εκλέγεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις για την εκλογή του Παρέδρου, με την διαφορά ότι εκλέγεται πλέον στην περιφέρεια των πρώην ΟΤΑ με πληθυσμό κάτω των 300 κατοικούν και όχι σε οικισμούς άνω των 150 κατοίκων.

Κατ' εξαίρεση για Τοπικά Συμβούλια ορεινών ή παραμεθορίων περιοχών μπορεί να προβλέπεται η τακτική παρουσία και παροχή υπηρεσιών από υπάλληλο του νέου ΟΤΑ έως και δύο πλήρεις εργάσιμες ημέρες στην έδρα του Τοπικού Συμβουλίου.

2.6 Παράλληλες αναγκαίες θεσμικές πρωτοβουλίες για τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής και διοικητικής οργάνωσης των ΟΤΑ.

Η αρχή της δημοκρατικής αντιπροσώπευσης σε εναρμόνιση με την αρχή της αποτελεσματικότητας αναδεικνύουν και την αναγκαιότητα μεταρρυθμίσεων στο σύστημα διοίκησης των ΟΤΑ. Ήδη ο θεσμός του Δημοτικού Συμβουλίου βρίσκεται σε κρίση εξαιτίας της ανορθολογικής κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ αυτού και του Δημάρχου. Το Δημοτικό Συμβούλιο ασχολείται με όλα τα θέματα, έχοντας το τεκμήριο γενικής αρμοδιότητας. Στην πράξη δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του αποτελεσματικά, κυρίως εξαιτίας της σύγχρονης πολυπλοκότητας των τοπικών υποθέσεων. Πρέπει να αποκτήσει ευελιξία και αποτελεσματικές διαδικασίες πολιτικού ελέγχου των εκτελεστικών οργάνων.

Η Δημαρχιακή Επιτροπή, αποκτά κρίσιμη θεσμική σημασία, αναβαθμίζεται και ασκεί διαρκή έλεγχο στη διαχείριση των παντός είδους οικονομικών ζητημάτων του Δήμου να αναλαμβάνει την απευθείας ανάθεση έργων, τη χορήγηση αδειών και άλλες σημαντικές αρμοδιότητες. Έτσι διασφαλίζεται μεγαλύτερη διαφάνεια στη διαχείριση των τοπικών υποθέσεων και ευρύτερη κοινωνική και πολιτική συναίνεση στο έργο της Δημοτικής Αρχής. Τη λειτουργία αυτή ευνοεί η ολιγομελής και διαπαραταξιακή σύνθεση της.

Τέλος, είναι αναγκαίες οι μεταρρυθμίσεις για τη διαφάνεια στην οικονομική διοίκηση των ΟΤΑ, τον εκσυγχρονισμό των δημοτικών επιχειρήσεων και την τήρηση της νομιμότητας.

2.7 Νέο πλαίσιο αρμοδιοτήτων κατά τύπο ΟΤΑ

Σύμφωνα με την τυπολογία των ΟΤΑ που θα προκύψει μετά την εφαρμογή της προτεινόμενης πολιτικής πρέπει να εξετασθεί η ανάθεση ορισμένων επιπλέον αρμοδιοτήτων σε κατηγορίες ΟΤΑ ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να υπάρξει για τους νέους ΟΤΑ που αντιστοιχούν στη συνολική έκταση ενός νησιού και τους ΟΤΑ των ορεινών και παραμεθωρίων περιοχών.

2.8 Εγγύηση για τη διατήρηση δικαιωμάτων σε ΟΤΑ που συνενώνονται

α. Στους συνενούμενους ΟΤΑ παρέχεται το δικαίωμα να διαχειρίζονται με τα Τοπικά Συμβούλια την περιουσία τους στις περιπτώσεις που αυτή αναφέρεται σε κληροδοτήματα σε χορτολιβαδικές, δασικές εκτάσεις, πλουτοπαραγωγικές πηγές, κ.ο.κ.

β. Διατηρούνται οι ειδικές ρυθμίσεις που έχουν τεθεί υπέρ των κατοίκων των πρώην κοινοτήτων και αναφέρονται στην οικονομική ζωή των αντίστοιχων τοπικών κοινωνιών.

2.9 Εγγυήσεις για την καταστατική θέση των εν ενεργεία αιρετών των ΟΤΑ που συνενώνονται

Ως "ηθική αναγνώριση" της προσφοράς των εν ενεργεία Προέδρων Κοινοτήτων προτείνεται η καταβολή ισόβιας χορηγίας σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που θέτει η ισχύουσα νομοθεσία, ως προς την ηλικία χορήγησης κ.ο.κ.. Η ισόβια χορηγία θα είναι ίση με το κατώτερο ποσοστό της σημερινής χορηγίας των Προέδρων και θα αναπροσαρμοστεί στο μέλλον ανάλογα με την αναλογική στον αντίστοιχο πρώην ΟΤΑ αύξηση των ΚΑΠ που χορηγεί στους νέους ΟΤΑ. Το ποσόν

θα καταβληθεί από τον Κρατικό Προϋπολογισμό για την πρώτη δεκαετία και εν συνεχεία θα βαρύνει τους προϋπολογισμούς των νέων ΟΤΑ.

2.10 Το περιεχόμενο του προγράμματος "Ιωάννης Καποδίστριας"

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει (7) υποπρογράμματα που είναι μεταξύ τους συμπληρωματικά και συντονισμένα στο πλαίσιο της πενταετίας (1997-2001).

1° : Νέο νομικό πλαίσιο

2° : Χωροταξικός σχεδιασμός νέων ορίων

3° : Τοπικές δημόσιες επενδύσεις

4° : Στελέχωση των νέων ΟΤΑ

5° : Κάλυψη των ελάχιστων αναγκαίων λειτουργικών δαπανών

6° : Οργάνωση υπηρεσιών – κατάρτιση προσωπικού

7 °: Ενημέρωση - δημοσιότητα

ΜΕΡΟΣ 4^ο
Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "Ι.
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ" ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΠΡΟΦΙΛ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

1.1 Περιφέρεια Πελοποννήσου

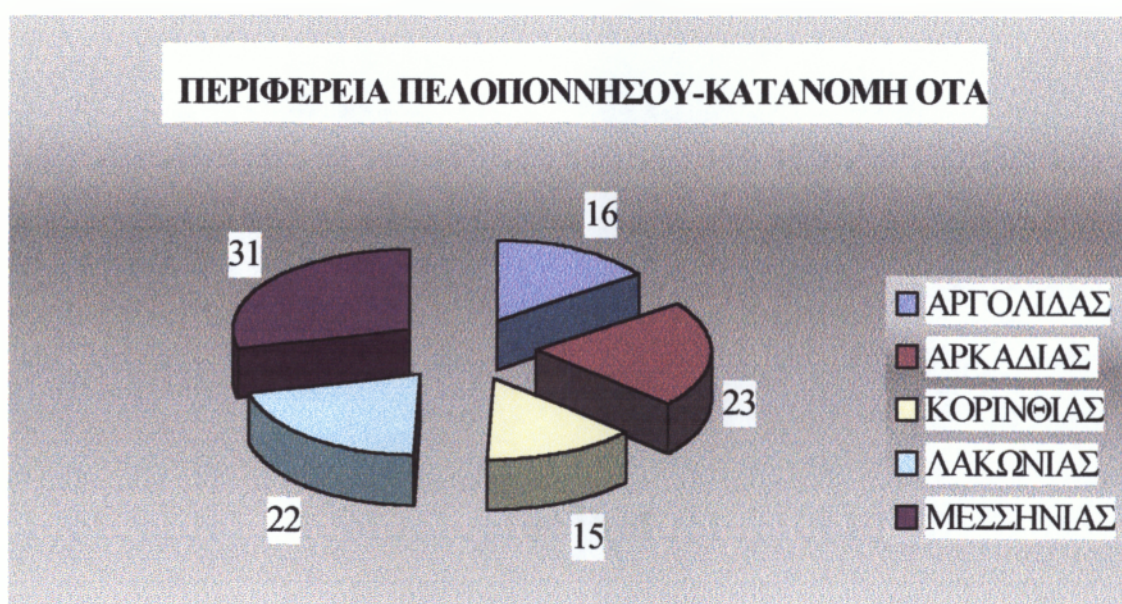
Η Περιφέρεια Πελοποννήσου απαρτίζεται από 5 συνολικά Νομούς. Τους Νομούς Αργολίδος, Αρκαδίας, Κορινθίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας. Στα πλαίσια εφαρμογής του Προγράμματος Ι. Καποδίστριας με βάση το Ν. 2539/97 στην Περιφέρεια καθορίζονται 107 συνολικά νέοι ΟΤΑ . Ειδικότερα για κάθε Νομό, βάσει του παρακάτω πίνακα, ισχύει :

Πίνακας 1.1
Οι Δήμοι ανά Νομό

ΝΟΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΤΑ
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	16
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	23
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	15
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	22
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	31

Πηγή : ΥΠΕΣΔΔΑ

Γράφημα 1.1

Βασικός στόχος της Περιφέρειας πλέον, ο ορθολογικός σχεδιασμός και η άσκηση αναπτυξιακής πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο, με βάση τη νέα διοικητική διαίρεση στο εσωτερικό της. Αυτό βέβαια προϋποθέτει τόσο την τοπική οργάνωση και ανάπτυξη κάθε ΟΤΑ αλλά αποσκοπεί στην συνεργασία αυτών και κυρίως στην ενδοδημοτική και στην ανάπτυξη διαδημοτικής συνεργασίας. Ένας θεσμός, που αποτελεί το πλαίσιο μέσα στο οποίο δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για ένα πιο αποτελεσματικό τρόπο διοίκησης και για όσο το δυνατόν ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη. Δίνοντας τις κατευθυντήριες γραμμές απαιτείται από τους Δήμους να αναπτύξουν εκείνους τους μηχανισμούς αλλά και να αξιοποιήσουν όλα τα διαθέσιμα μέσα (χρήση πληροφορικής, νέας τεχνολογίας, νέο στελεχιακό προσωπικό) που θα τους βοηθήσουν να προωθηθούν και να ανταποκριθούν με συνέπεια και πληρότητα στα νέα δεδομένα.

Παρακάτω, θα γίνει μια συνοπτική παρουσίαση του Νομού Μεσσηνίας, στην προσπάθεια να δοθεί μια γενική εικόνα της υφιστάμενης κατάστασης, μετά την εφαρμογή του Προγράμματος Ι. Καποδίστριας με τον νόμο 2539/1997.

1.2 Παρουσίαση του Νομού Μεσσηνίας

1.2.1 Σχηματισμός Νομού Μεσσηνίας

Ο Νομός Μεσσηνίας σχηματίσθηκε με το Β.Δ. της 3^{ης} (15) Απριλίου 1833 (ΦΕΚ.12) «Περί της διαιρέσεως του Βασιλείου και της διοικήσεώς του» και περιλάμβανε «... του επί της αριστεράς όχθης του Αλφειού κειμένους τόπους της επαρχίας Πύργου και τας μέχρι τούδε επαρχίας Φαναρίου, Αρκαδίας, Μεθώνης Νεοκάστρου, Κορώνης, Καλαμάτας, Νησίου, Ανδρούσσης, Ιμπλακίων και Μικρομάνης...».

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του διατάγματος «...το όριον της Μεσσηνίας προς μεν την Ήλιδα θέλει σχηματίζει ο Αλφειός, προς δε τη δυτικήν Λακωνίαν η από του Ταύγετου προβαίνουσα ράχis Βέργα παρά τον Αλμυρόν...». Με το ίδιο Διάταγμα σχηματίσθηκαν οι πέντε Επαρχίες που αποτέλεσαν το Νομό και ήταν οι εξής:

- Ολυμπίας, με πρωτεύουσα το Φανάριον (Παρρασία).
- Τριφυλίας, με πρωτεύουσα την Αρκαδίαν (Κυπαρισσία).
- Μεθώνης με πρωτεύουσα τη Μεθώνη.
- Μεσσήνης, με πρωτεύουσα την Ανδρούσσα.
- Καλαμών, με πρωτεύουσα την Καλαμάτα (Καλάμαι).

Πρωτεύουσα του Νομού (Μητρόπολις) ορίσθηκε η Αρκαδία (Κυπαρισσία).

Με το Β.Δ. της 9^{ης} (21) Απριλίου 1835 –το οποίο δημοσιεύτηκε στην Ε.τ.Κ. –σχηματίσθηκαν τα όρια και έγινε η διαίρεση του νομού σε Δήμους. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του διατάγματος «...τα όρια του νομού Μεσσηνίας αρχίζουν στις εκβολές του ποταμού Αλφειού και ακολουθούν τη γραμμή αυτού μέχρι το Βλαχοράπη, όπου εκβάλλει στον Αλφειό ο μικρός ποταμός Γορτύνιος. Από κει στρέφονται προς νοτιοανατολάς και φθάνουν μέχρι την κορυφή του όρους Υψηλή Παναγιά, ακολουθούν τις κορυφές των ορέων μέχρι το λόφο Κερασούλα μέχρι Τετράγι. Από εκεί ακολουθούν τα όρη, αφήνουν το χωριό Χρανούς στο νομό Αρκαδίας, ανέρχονται στο όρος Αλωνίτσα, αφήνουν στο νομό Μεσσηνίας το χωριό Σούλι και την κοιλάδα της Μακριάς Λάκκας. Από εκεί στρέφονται προς Ξερόβουνο και αφήνουν στη Μεσσηνία το χωριό Λεσσίνι και κατευθύνονται προς το Μάλεβο, απ' όπου ακολουθούν ευθεία γραμμή προς νότον και φθάνουν στο όρος Άγιος Ηλίας, από όπου ακολουθούν τα όρια του Νομού Λακωνίας μέχρι τον Μεσσηνιακό κόλπο. Από εδώ διασχίζουν ευθέως τη θάλασσα

μέχρι το ακρωτήριο Ακρίτας και τη νήσο Θιγγανούσα (Βενέτικο). Από τη νήσο αυτή ακολουθούν κατ' ευθείαν τη θάλασσα, συμπεριλαμβάνουν τας Νήσους Οινούσσας, Σφακτηρίαν, και Πρώτην και καταλήγουν στις εκβολές του Αλφειού...». Με τον ίδιο διάταγμα σχηματίσθηκαν οι πενήντα επτά δήμοι που αποτέλεσαν τις πέντε Επαρχίες του Νομού.

Το διάταγμα της 20^{ης} Ιουνίου (2 Ιουλίου) 1836 (ΦΕΚ 28), «Περί διοικητικού οργανισμού» εισήγαγε το σύστημα των περιφερειακών διοικήσεων και υποδιοικήσεων. Στο Νομό Μεσσηνίας σχηματίσθηκαν τρεις διοικήσεις: 1. Διοίκηση Τριφυλίας «...περιέχουσα τας Επαρχίας Ολυμπίαν και Τριφυλίαν ...με έδρα την Κυπαρισσία », 2. Διοίκηση Πυλίας «...περιέχουσα την επαρχία Μεθώνης ... με έδρα την Μεθώνη» και 3. Διοίκηση Μεσσηνίας «...περιέχουσα τας επαρχίας Καλαμών και Μεσσηνίας ...με έδρα την Καλαμάτα...». Οι Επαρχίες Ολυμπίας και Μεσσηνίας αποτέλεσαν ξεχωριστές υποδιοικήσεις.

Με το νόμο της 22^{ης} Ιουνίου (4 Ιουλίου) 1838 (ΦΕΚ 24), «Περί μεταρρυθμίσεως των διοικήσεων», διατηρήθηκε η διοίκηση Τριφυλίας όπως είχε σχηματισθεί το 1836. Στη διοίκηση Μεσσηνίας προστέθηκε η επαρχία Μεθώνης, η οποία αποτέλεσε ξεχωριστή υποδιοίκηση (Πυλίας) με έδρα την Πύλο.

Με το νόμο της ΚΕ' της 5^{ης} Δεκεμβρίου 1845 (ΦΕΚ 32) «Περί διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους », καταργήθηκε το σύστημα των διοικήσεων και των υποδιοικήσεων και επανήλθε το νομαρχιακό και επαρχιακό σύστημα. Ο Νομός Μεσσηνίας διατήρησε τα όρια, τη σύσταση και τη διαίρεση, όπως είχαν καθορισθεί με το διάταγμα του 1833. Με το άρθρο 2 του προαναφερόμενου νόμου η επαρχία Μεθώνης μετονομάστηκε σε επαρχία Πυλίας. Με Β.Δ. της 5^{ης} Δεκεμβρίου 1845 (ΦΕΚ 34) ως έδρα του νομάρχου Μεσσηνίας

ορίσθηκε η Καλαμάτα ενώ με το ίδιο διάταγμα ορίσθηκαν και οι έδρες των επαρχιών.

Με το νόμο ΒΧΔ΄ της 6^{ης} Ιουλίου 1899 (ΦΕΚ136) «Περί διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους», διαιρέθηκε ο νομός Μεσσηνίας, στους νομούς Μεσσηνίας και Τριφυλίας. Το νομό Μεσσηνίας αποτέλεσαν οι επαρχίες Καλαμών, Μεσσήνης και Πυλίας με έδρα την Καλαμάτα.

Με το νόμο ΓΥΛΔ΄ της 16^{ης} Νοεμβρίου 1909 (ΦΕΚ 282/Α΄), «Περί διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους» καταργήθηκε ο νομός Τριφυλίας και η περιφέρειά του επανήλθε στο νομό Μεσσηνίας.

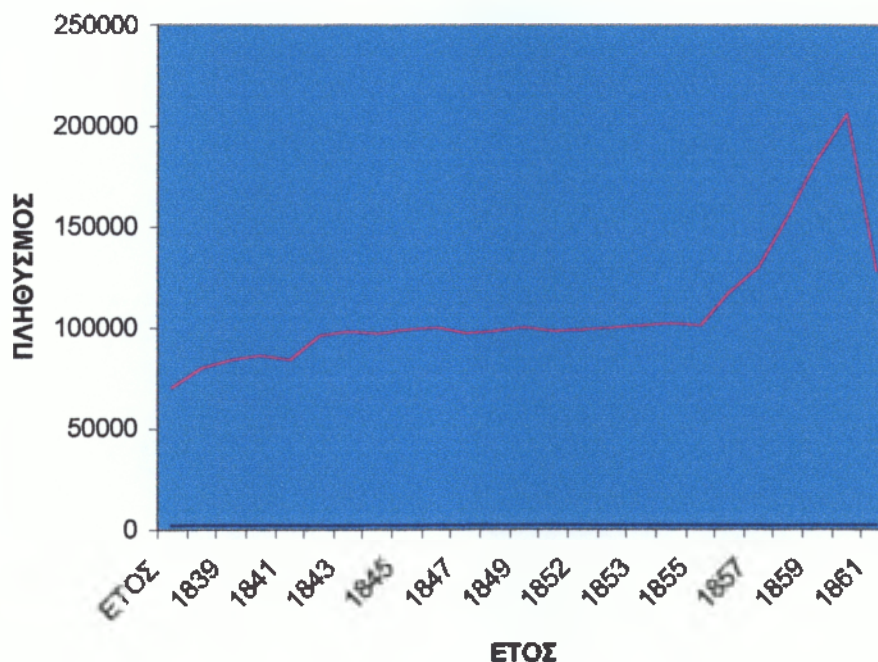
Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζεται ενδεικτικά κατ' έτος ο πληθυσμός στο νομό Μεσσηνίας ξεκινώντας από το 1838 έως το 1862.

Πίνακας 1.2
Πληθυσμός του Νομού Μεσσηνίας (Ιστορικά)

ΕΤΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΤΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
1838	69.737	1850	99.957
1839	79.604	1851	98.400
1840	83.712	1852	98.811
1841	86.020	1853	100.000
1842	83.632	1854	100.839
1843	96.467	1855	101.754
1844	97.505	1856	101.271
1845	97.225	1857	117.181
1846	98.938	1858	130.417
1847	100.032	1859	155.760
1848	96.884	1860	183.232
1849	97.575	1861	205.798
		1862	127.991

Γράφημα 1.2

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΑΠΟ 1838 ΕΩΣ 1862)

Πηγή: ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας

Με αυτές τις αποφάσεις και τους αντίστοιχους νόμους διαμορφώθηκε διαχρονικά ο Νομός Μεσσηνίας αρχής γενομένης από την ίδρυση του Ελληνικού Βασιλείου (1833) και έπειτα.

1.2.2 Χαρακτηριστικά Φυσικού Περιβάλλοντος - Μορφολογία

Ο νομός Μεσσηνίας βρίσκεται στο νότιο δυτικό άκρο της Πελοποννήσου και συνορεύει στα Βόρεια με το νομό Ηλείας, στα βορειοανατολικά με το Νομό Αρκαδίας και στα Ανατολικά με το Νομό Λακωνίας. Βρέχεται δυτικά από το Ιόνιο πέλαγος και τον

Κυπαρισσιακό Κόλπο. Στον Νομό ανήκουν επίσης και τα γειτονικά νησιά Πρώτη, Σαπιέντζα, Σφακτηρία, Σχίζα καθώς και ορισμένες ακατοίκητες νησίδες.

Πρωτεύουσα του Νομού είναι η Καλαμάτα με πληθυσμό περίπου 45,000 (σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ του 1991). Άλλες σημαντικές πόλεις του Νομού είναι η Μεσσήνη, η Κυπαρισσία, η Πύλος, η Κορώνη, η Μεθώνη, οι Γαργαλιάνοι και ακολουθούν αρκετές άλλες που αναμφισβήτητα προσφέρουν και συμβάλλουν με τη δράση τους στην τοπική ανάπτυξη.

Η συνολική έκταση του Νομού Μεσσηνίας είναι 2.988 τετραγωνικά χιλιόμετρα, επιφάνεια που αντιστοιχεί στο 19,3% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας Πελοποννήσου (ποσοστό που την κατατάσσει στην τρίτη θέση, μετά τους νομούς Αχαΐας και Ηλίας) ή το 2,3% του συνόλου της έκτασης της Ελλάδας. Ο Νομός αποτελείται τόσο από πεδινές περιοχές (πεδιάδα Μεσσήνης και παραλιακή Ζώνη) όσο και από ορεινές. Στο σύνολό του όμως θεωρείται ορεινός. Στον παρακάτω πίνακα, φαίνεται η κατανομή των εκτάσεων του Νομού σε ορεινές και πεδινές:

Πίνακας 1.3
Κατανομή των εκτάσεων του Ν. Μεσσηνίας

	τ.χλ.μ.	Ποσοστό(%)
Ορεινές-Ημιορεινές Περιοχές	1900	63,6%
Πεδινές Περιοχές	1088	36,4%

Πηγή: ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας

Τα υψηλότερα όρη βρίσκονται στην Βόρεια περιοχή του νομού και είναι το Τετράζιο (1489μ.) και η Ελληνίτσα (1285μ.) που είναι στα σύνορα του νομού με το νομό Αρκαδίας.

Στα Ανατολικά υπάρχουν τα όρη Κοκκάλα (1190μ.), το Καλάθι (1490μ.) και ο Παλαιο-Αηλιάς (1359 μ.) που είναι προεκτάσεις του Ταυγέτου. Επίσης στις περιοχές αυτές αναπτύσσονται και οι υψηλότερες κορυφές του ορεινού όγκου του Ταυγέτου.

Στα δυτικά του νομού βρίσκεται το όρος Αιγάλειο με τα συγκροτήματα των βουνών Βαρυμπόμπης (1140μ.), Μπούρα (1051μ.) και Κυπαρισσίας (1917μ.). Στο ίδιο συγκρότημα πάνω από την πόλη της Κυπαρισσίας αναπτύσσεται και το Ψυχρό όρος (1115μ.).

Στα νότια του νομού βρίσκεται το όρος Λυκόδημο (959μ.) και πιο νότια το όρος Κούκουρας που αποτελεί το νότιο άκρο της χερσονήσου της Μεσσηνίας. Τέλος, στο κέντρο του νομού βρίσκεται ο ιστορικός λόφος της Ιθώμης (1054μ.).

Η διαμόρφωση του εδάφους σε συνδυασμό με τους ορεινούς όγκους οι οποίοι δέχονται μεγάλες ποσότητες ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων, έχουν ως αποτέλεσμα σχετική αφθονία υπόγειων νερών, πηγών, ποταμών και χειμάρρων. Οι κυριότεροι ποταμοί είναι ο Πάμισος και ο Νέδας. Ο Πάμισος έχει μήκος 43 χιλ., πηγάζει από την κεντρική Μεσσηνία, διασχίζει το νομό από βορά προς νότο και εκβάλλει στον Μεσσηνιακό κόλπο κοντά στην Μεσσήνη. Η άρδευση των εκτάσεων γύρω από τον ποταμό γίνεται με την εφαρμογή ορισμένων εγχειοβελτιωτικών έργων. Ο ποταμός Νέδας, πηγάζει από το όρος Κεραύσιο, διατρέχει το βόρειο τμήμα του νομού από ανατολικά προς δυτικά και εκβάλλει στον Κυπαρισσιακό κόλπο. Ο ποταμός αποτελεί το φυσικό όριο μεταξύ των νομών Μεσσηνίας και Ηλίας. Εκτός από τους δύο παραπάνω ποταμούς, υπάρχουν και δύο σημαντικοί χειμάρροι, ο Νέδιον και ο Βαλύρας.

Ο βαθμός αξιοποίησης του υδάτινου επιφανειακού δυναμικού στο νομό για κάθε χρήση (γεωργική, αστική και βιομηχανική) υπολογίζεται σε 70%-75% περίπου.

Ιδιαίτερη σημασία για το Νομό έχει ο Μεσσηνιακός Κόλπος. Προσδιορίζεται ως η μεγάλη κόλπωση της Πελοποννήσου μεταξύ της χερσονήσου του Ταυγέτου (Μάνης) και της κύριας Μεσσηνίας. Ο κόλπος χαρακτηρίζεται για τα μεγάλα του βάθη. Ένας δεύτερος κόλπος και φυσικό αγκυροβόλιο είναι ο κόλπος του Ναυαρίνου στην δυτική Μεσσηνία, ο οποίος σχηματίζεται από την ακτή και τη Νήσο Σφακτηρία. Στα βόρεια του κόλπου σχηματίζεται η λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας.

1.2.3 Πληθυσμός - Δημογραφικά Στοιχεία - Διοικητική Διαίρεση

Ο πληθυσμός του νομού Μεσσηνίας, σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ του 1991 ανέρχεται σε 166.964 κατοίκους ενώ σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της απογραφής της 18^{ης} Μαρτίου 2001 ο πληθυσμός παρουσίασε σχετική αύξηση της τάξεως του 3,5% ή 172.825 κατοίκους . Αξιοσημείωτο είναι ότι, ο Νομός από πληθυσμιακής άποψης, το 1991, βρισκόταν στην πρώτη θέση μεταξύ των νομών της διοικητικής περιφέρειας της Πελοποννήσου αποτελώντας το 27,5% του συνολικού πληθυσμού . Επιπλέον πρέπει να σημειωθεί ότι για τρεις συνεχείς δεκαετίες ο πληθυσμός του νομού παρουσίαζε συνεχή μείωση , με δυσμενέστερη τη δεκαετία του '60, κατά τη διάρκεια της οποίας η μείωση έφτασε το 18,3%. Συνολικά από 217.871 κατοίκους το 1951 ο πληθυσμός του νομού έφθασε το 1981 στους 159.818 κατοίκους, μείωση δηλαδή της τάξεως του 32%.

Ως προς τη μέση πληθυσμιακή πυκνότητα η Μεσσηνία με 55,8 άτομα ανά τετρ. χιλ. κατατάσσεται δεύτερη μετά την Κορινθία με μεγάλη όμως διαφορά από τους υπόλοιπους Νομούς της Περιφέρειας.

Παρ' όλα αυτά, ο Νομός παραμένει σχετικά αραιοκατοικημένος συγκρινόμενος με το σύνολο της Χώρας, όπου η μέση πληθυσμιακή πυκνότητα ανέρχεται στα 77,8 άτομα ανά τετρ.χιλ., γεγονός που οφείλεται τόσο στον αγροτικό χαρακτήρα του Νομού όσο και στην μεγάλη πληθυσμιακή συρρίκνωση κατά την μεταπολεμική περίοδο και την αντίστοιχη πληθυσμιακή συγκέντρωση στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Ο συνολικός πληθυσμός του Νομού κατανέμεται συνολικά σε 280 οικισμούς εκ των οποίων οι 121 είναι πεδικοί και οι 158 ορεινοί. Ανάμεσά τους, υπάρχει μόνο ένα αστικό κέντρο με πληθυσμό μεγαλύτερο από 10.000 κατοίκους, η πόλη της Καλαμάτας που είναι και η πρωτεύουσα του Νομού, 6 ημιαστικοί οικισμοί με πληθυσμό μεταξύ 2.500 έως 10.000 και 273 αγροτικοί οικισμοί με πληθυσμό μικρότερο των 2.000 κατοίκων. Σημαντικό είναι πάντως να σημειωθεί ότι το 50% περίπου του συνόλου των αγροτικών οικισμών έχουν πληθυσμό μικρότερο από 250 κατοίκους (στοιχεία σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ του 1991).

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται αναλυτικά ο πληθυσμός των νέων δήμων και κοινοτήτων του Νομού Μεσσηνίας, η πυκνότητα και οι εκτάσεις αυτών, με τα αντίστοιχα ποσοστά τους, βάση των στοιχείων της απογραφής του 1991 (ΕΣΥΕ).

Πίνακας 1.4

A/A	ΔΗΜΟΙ & ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΤΑΣΗ (ΚΜ ²)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΚΤΑΣΗΣ%	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ Υ(%)	ΚΑΤΟΙΚΟΙ (ΚΜ ²)	ΟΡΕΙΝΟΣ-ΗΜΙΟΡΕΙΝΟΣ (%)	ΠΕΔΙΝΟΣ (%)	ΑΣΤΙΚΟΣ (%)	ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΣ (%)	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ (%)
1	Δ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	253	8,5	50.693	30,36	200,2	8,9	91,1	86,9		13,1
2	Δ. ΜΕΣΣΗΝΗΣ	84	2,8	10.493	6,29	124,0	6,7	93,3		62,1	37,9
3	Δ. ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	115	3,8	7.753	4,64	67,5	9,3	90,7		85,0	15,0
4	Δ. ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	123	4,1	7.609	4,56	62,0	9,0	91,0		69,8	30,2
5	Δ. ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	101	3,4	7.507	4,50	74,3	15,0	85,0		68,6	31,4
6	Δ. ΛΕΥΚΤΡΟΥ	223	7,5	5.908	3,54	26,5	90,3	9,7			100
7	Δ. ΚΟΡΩΝΗΣ	105	3,5	5.423	3,25	51,6	43,0	57,0			100
8	Δ. ΠΥΛΟΥ	144	4,8	5.340	3,20	37,1	65,0	35,0		46,3	53,7
9	Δ. ΝΕΣΤΟΡΟΣ	92	3,1	5.022	3,01	54,6	79,0	21,0		62,4	37,6
10	Δ. ΜΕΛΙΓΑΛΑ	78	2,6	4.408	2,6	56,4	0	100			100
11	Δ. ΔΩΡΙΟΥ	103	3,4	4.053	2,43	39,4	47,9	52,1			100
12	Δ. ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	105	3,5	3.906	2,35	37,2	35,0	65,0			100
13	Δ. ΘΟΥΡΙΑΣ	77	2,6	3.575	2,14	46,4	24,8	75,2			100
14	Δ. ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	74	2,5	3.539	2,12	47,8	100	0			100

Το Πρόγραμμα "Ιωάννης Καποδίστριας" και η εφαρμογή του στο Νομό Μεσσηνίας

15	Δ. ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	91	3,0	3.437	2,06	37,9	67,3	32,7			100
16	Δ. ΑΝΔΑΝΙΑΣ	89	3,0	3.425	2,05	38,6					100
17	Δ. ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	50	1,7	3.158	1,89	62,2	57,5	42,5			100
18	Δ. ΑΕΤΟΥ	95	3,2	3.156	1,89	33,5	100	0			100
19	Δ. ΑΡΦΑΡΩΝ	88	2,9	3.081	1,84	35,2	69,8	30,2			100
20	Δ. ΑΒΙΑΣ	180	6,0	2.908	1,74	16,2	100	0			100
21	Δ. ΙΘΩΜΗΣ	90	3,0	2.880	1,72	31,9	41,2	58,8			100
22	Δ. ΟΙΧΑΛΙΑΣ	59	2,0	2.860	1,71	48,4	52,7	47,3			100
23	Δ. ΜΕΘΩΝΗΣ	97	3,2	2.666	1,60	27,4	6,0	94,0			100
24	Δ. ΑΥΛΩΝΟΣ	113	3,8	2.640	1,58	23,4	63,0	37,0			100
25	Δ. ΑΙΠΕΙΑΣ	56	1,9	2.483	1,49	44,7	23,8	76,2			100
26	Δ. ΑΡΙΟΣ	22	0,7	2.345	1,40	104,2	0	100			100
27	Δ. ΒΟΥΦΡΑΔΩΝ	42	1,4	1.911	1,14	45,1	100	0			100
28	Δ. ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	42	1,4	1.766	1,06	41,9	100	0			100
29	Δ. ΕΙΡΑΣ	87	2,9	1.241	0,74	14,3	100	0			100
30	ΚΟΙΝ. ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ	43	1,4	978	0,58	22,8	100	0			100
31	ΚΟΙΝ. ΤΡΙΠΥΛΑΣ	70	2,3	800	0,48	11,5	100	0			100
	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	2.991	100	166.964	100	55,8	55,8	44,2	28,5	17,5	54,0

Πηγή: ΓΕΑΚ Νομού Μεσσηνίας

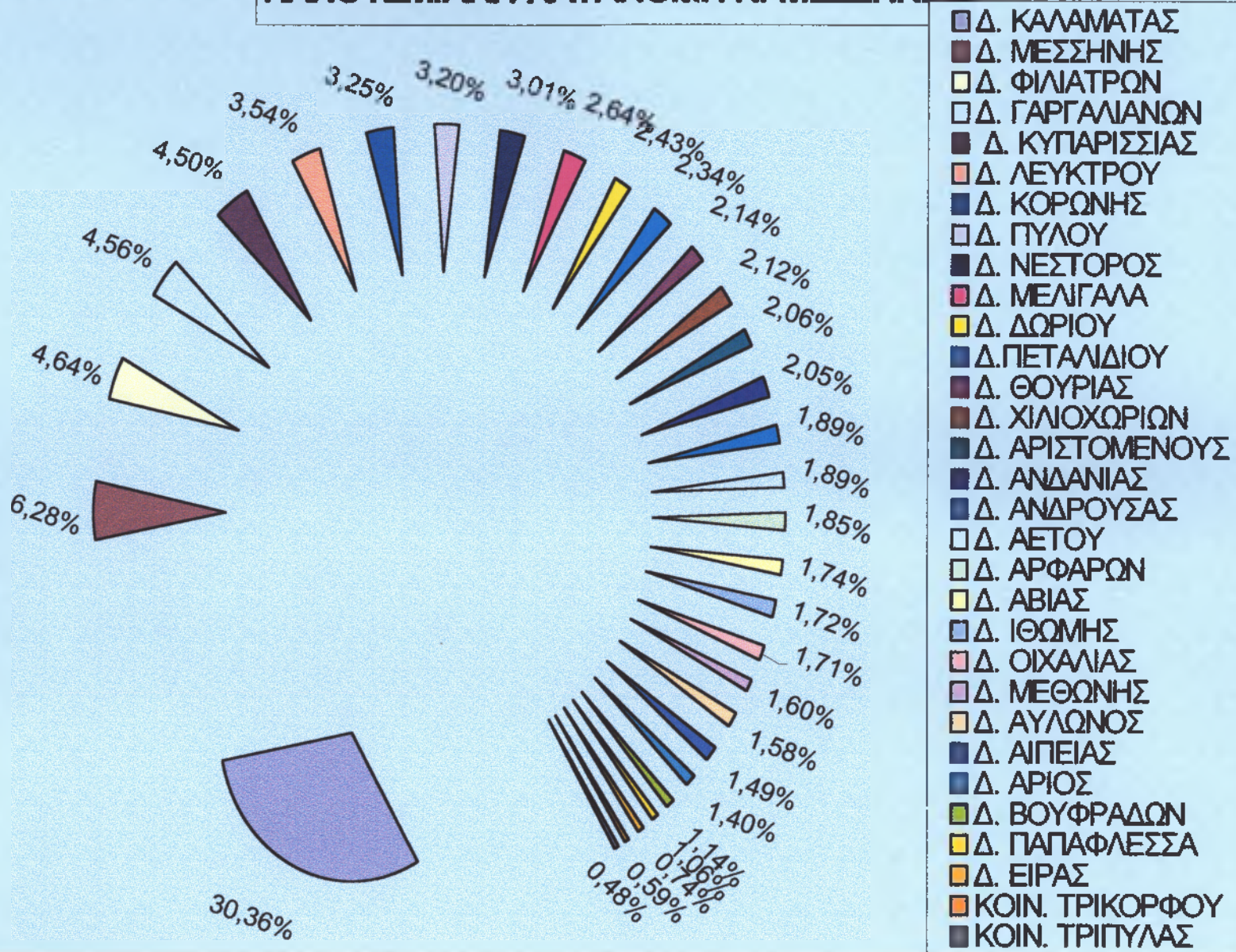
Από τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνει κανείς εύκολα ότι, ο μεγαλύτερος πληθυσμιακά δήμος είναι ο δήμος της Καλαμάτας με πληθυσμό 50.693 κατοίκους και ποσοστό 30,36% του συνόλου του νομού. Χαρακτηριστικό είναι ότι, ο δεύτερος σε πληθυσμό δήμος, ο δήμος Μεσσήνης κατέχει μόλις το 6,29% του συνολικού πληθυσμού. Εξάλλου οι 5 μεγαλύτεροι δήμοι συγκεντρώνουν το 50% του συνολικού πληθυσμού, ενώ το άλλο 50% μοιράζεται στους υπόλοιπους 26 δήμους. Όσον αφορά στην πληθυσμιακή πυκνότητα, ο Δήμος Καλαμάτας είναι ο πιο πυκνοκατοικημένος (200,2 κάτοικοι/km²) ενώ 7 ακόμη δήμοι ξεπερνούν το μέσο όρο του νομού (55,8 κάτοικοι/km²). Επίσης, 8 δήμοι (μικρού μεγέθους) έχουν αποκλειστικά ορεινό-ημιορεινό πληθυσμό και 2 δήμοι μόνο πεδινό πληθυσμό. Τη μεγαλύτερη αναλογία ημιαστικού πληθυσμού στο συνολικό πληθυσμό του έχει ο Δ. Φιλιατρών (85,0%), ενώ ο μεγαλύτερος αριθμός των δήμων (22) αποτελούνται αποκλειστικά από αγροτικό πληθυσμό.

Στο παρακάτω ραβδογράφημα (1.5) απεικονίζεται παραστατικά η πληθυσμιακή κατανομή στο νομό Μεσσηνίας βάσει των στοιχείων του παραπάνω πίνακα. Για πρακτικούς λόγους παρατίθεται συνοπτικός πίνακας που θα βοηθήσει στην δημιουργία του γραφήματος:

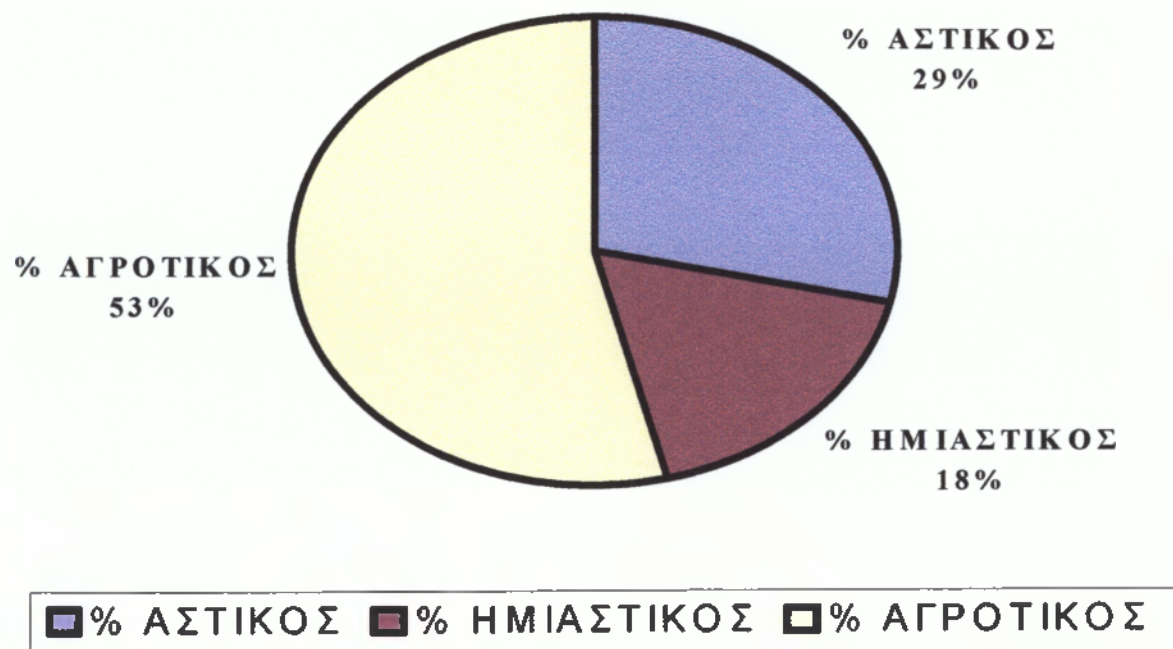
Πίνακας 1.5

ΝΕΟΣ ΟΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΝΕΟΣ ΟΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Δ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	50.693	Δ. ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	3.158
Δ. ΜΕΣΣΗΝΗΣ	10.493	Δ. ΑΕΤΟΥ	3.156
Δ. ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	7.753	Δ. ΑΡΦΑΡΩΝ	3.081
Δ. ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	7.609	Δ. ΑΒΙΑΣ	2.908
Δ. ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	7.507	Δ. ΙΘΩΜΗΣ	2.880
Δ. ΛΕΥΚΤΡΟΥ	5.908	Δ. ΟΙΧΑΛΙΑΣ	2.860
Δ. ΚΟΡΩΝΗΣ	5.423	Δ. ΜΕΘΩΝΗΣ	2.666
Δ. ΠΥΛΟΥ	5.340	Δ. ΑΥΛΩΝΟΣ	2.640
Δ. ΝΕΣΤΟΡΟΣ	5.022	Δ. ΑΠΕΙΑΣ	2.483
Δ. ΜΕΛΙΓΑΛΑ	4.408	Δ. ΑΡΙΟΣ	2.345
Δ. ΔΩΡΙΟΥ	4.053	Δ. ΒΟΥΦΡΑΔΩΝ	1.911
Δ. ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	3.906	Δ. ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	1.766
Δ. ΘΟΥΡΙΑΣ	3.575	Δ. ΕΙΡΑΣ	1.241
Δ. ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	3.539	ΚΟΙΝ. ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ	978
Δ. ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥ	3.437	ΚΟΙΝ. ΤΡΙΠΥΛΑΣ	800
Δ. ΑΝΔΑΝΙΑΣ	3.425		

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΣΤΙΚΩΝ- ΗΜΙΑΣΤΙΚΩΝ- ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΣΤΟ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

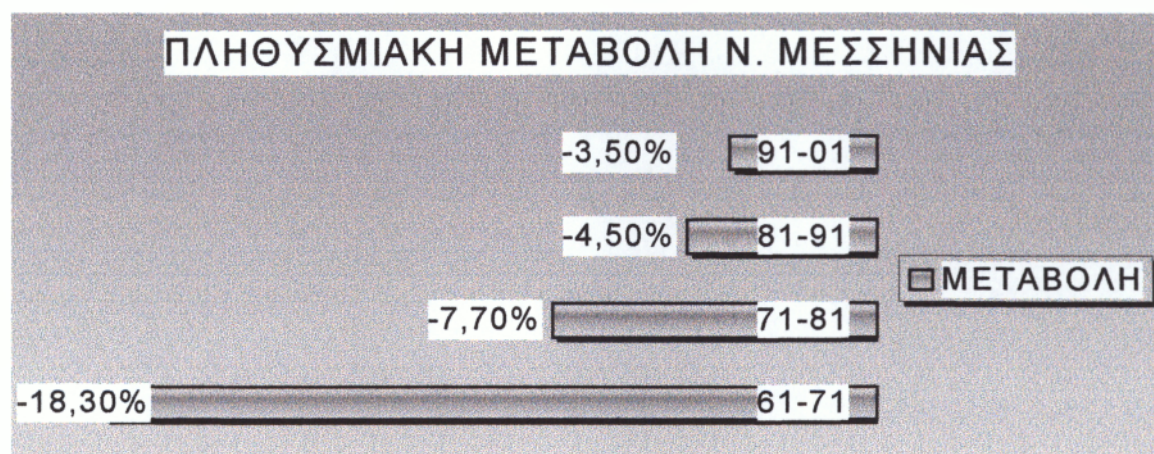

1.2.4 Πληθυσμιακή Εξέλιξη

Όπως προαναφέραμε την μεταπολεμική περίοδο η πληθυσμιακή εξέλιξη του Νομού παρουσίαζε συνεχώς πτωτικές τάσεις. Μόνο το 1991 παρατηρήθηκε μέσα από τα αποτελέσματα της απογραφής της ΕΣΥΕ αύξηση του πληθυσμού και ανάλογα αποτελέσματα προέκυψαν και στην τελευταία απογραφή (Μάρτιος 2001). Το 1991 παρουσιάστηκε αύξηση της τάξεως του 4,5%, ενώ το 2001 είχαμε αύξηση 3,5%

Πίνακας 1.6

	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ					ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ			
	1961	1971	1981	1991	2001	61-71	71-81	81-91	91-01
Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	211.970	173.077	159.818	166.964	172.825	-18,3%	-7,7%	-4,5%	-3,5%

Πηγή: ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας

Οι έντονες αυτές πληθυσμιακές μεταβολές ήταν απόρροια δύο σημαντικών παραγόντων, της μετανάστευσης του πληθυσμού προς τα μεγάλα αστικά κέντρα και της φυσικής κίνησης του.

Τις δεκαετίες του '50 και '60 παρατηρείτε έντονο μεταναστευτικό ρεύμα τόσο προς χώρες του εξωτερικού όσο και προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας. Το γεγονός αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την αποδυνάμωση του πληθυσμού των αγροτικών κυρίως περιοχών της χώρας.

Τη δεκαετία του '60 η Μεσσηνία χάνει 38.893 άτομα, παρά το γεγονός ότι το φυσικό ισοζύγιο είναι θετικό (12.091 άτομα), η εκροή πληθυσμού λόγω μετανάστευσης έφτασε σε 50.984 άτομα (24,1 % του πληθυσμού του 1961).

Την δεκαετία του '70, η μετανάστευση εμφανίζει κάμψη (7,8% του πληθυσμού του 1971), παράλληλα όμως η φυσική αύξηση μειώνεται δραματικά.

Την δεκαετία του '80 το μεταναστευτικό ρεύμα φαίνεται να έχει αντιστραφεί καθώς διαπιστώνεται εισροή 11.121 ατόμων. Το φυσικό ισοζύγιο όμως έχει και αυτό ανατραπεί αφού οι θάνατοι υπερτερούν των γεννήσεων. Αποτέλεσμα της μετανάστευσης των νεότερων προς τα μεγάλα αστικά κέντρα και της γήρανσης του πληθυσμού.

1.2.5 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η εικόνα που παρουσιάζει η δημογραφική δομή του Νομού τις τελευταίες δεκαετίες έχει επηρεαστεί άμεσα από την μετανάστευση του πληθυσμού και την φυσική κίνησή του. Με εξαίρεση το 1991, τα προηγούμενα χρόνια το ποσοστό του γεροντικού πληθυσμού ξεπερνούσε το αντίστοιχο των παιδιών. Αναλυτικότερα, η εκροή παραγωγικού πληθυσμού την εικοσαετία 1951 έως 1971 οδήγησαν στην μείωση του ποσοστού της παραγωγικής ηλικίας, ενώ τα παιδιά με το γεροντικό πληθυσμό έφθαναν περίπου στα ίδια επίπεδα (22,7% και 19,9% αντίστοιχα).

Στην εξέλιξή του, ο παιδικός πληθυσμός το 1991 φθάνει σε επίπεδα χαμηλότερα του γεροντικού πληθυσμού (19,6%), ενώ ο παραγωγικός πληθυσμός παρουσιάζει σχετική αύξηση.

Παρακάτω φαίνεται πιο παραστατικά η δημογραφική δομή του πληθυσμού τόσο στον Νομό όσο και στην Περιφέρεια και στο σύνολο της Χώρας

Πίνακας 1.7

Ν. Μεσσηνίας	Σύνολο	%	Άνδρες (%)	Γυναίκες (%)
Σύνολο	166.964	100	50,5	49,5
0-14	30.627	18,3	51,7	48,3
15-24	20.738	12,4	51,2	48,8
25-39	31.068	18,6	52,5	47,5
40-54	27.751	16,6	53,1	46,9
55-64	24.110	14,4	50,3	49,7
65+	32.670	19,6	44,8	55,2

Περιφέρεια Πελοποννήσου				
Σύνολο	607.428	100	50,9	49,1
0-14	111.984	18,4	51,8	48,2
15-24	79.731	13,1	51,7	48,3
25-39	117.558	19,4	52,4	47,6
40-54	103.680	17,1	51,9	48,1
55-64	84.678	13,9	50,6	49,4
65+	109.797	18,1	46,9	53,1

Σύνολο Χώρας				
Σύνολο	10.259.900	100	49,3	50,7
0-14	1.974.867	19,2	51,4	48,6
15-24	1.558.017	15,2	51,0	49,0
25-39	2.132.007	20,8	49,8	50,2
40-54	1.890.529	18,4	49,4	50,6
55-64	1.300.128	12,7	48,5	51,5
65+	1.404.352	13,7	44,0	56,0

Πηγή: ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας

Από τα δεδομένα του πίνακα φαίνεται το πρόβλημα της μείωσης των παραγωγικών ηλικιών, κυρίως στις ηλικίες 15-24 και 25-39. Αν

σκεφθεί κανείς ότι, οι ηλικίες αυτές είναι οι κατά κανόνα παραγωγικές ηλικίες καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι μελλοντικά το πρόβλημα όχι μόνο θα διαιωνιστεί αλλά ίσως και να διογκωθεί. Βεβαία πρέπει να τονίσουμε ότι η παραπάνω εικόνα παρατηρείται εντονότερα στα ορεινότερες περιοχές του Νομού, καθώς και στους αγροτικούς πληθυσμούς. Αντίθετα ο αστικός πληθυσμός παρουσιάζει πιο ήπια εικόνα, αφού τελικά η αστικοποίηση αποτελεί βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της δημογραφικής δομής .

1.2.6 Ανθρώπινο Δυναμικό

Οι οικονομικά ενεργοί (απασχολούμενοι και άνεργοι) το 1991 στο Νομό Μεσσηνίας ήταν 63.817 άτομα ή 38,2% του συνολικού πληθυσμού. Την ίδια περίοδο το ποσοστό στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ανέρχεται στο 38,7% ενώ στο σύνολο της Χώρας το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 37,9%.

Την περίοδο 1961-1991 το ποσοστό των οικονομικά ενεργών μειώνεται συνεχώς λόγω της μετανάστευσης του πληθυσμού. Από το 1961 (42,7%) μέχρι και το 1991 (38,2%), παρά την μικρή πληθυσμιακή αύξηση που καταγράφηκε την δεκαετία του '80 οι πτωτικές τάσεις δεν μεταβλήθηκαν. Η μεγαλύτερη μείωση καταγράφηκε την δεκαετία του '60 (-20%) και έκτοτε παρατηρείται μια τάση ανακοπής της (1971 - 10,3%, 1991-1,8%). Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι η πληθυσμιακή μείωση επέδρασε άμεσα στο ποσοστό των οικονομικά ενεργών, αφού αυτοί ήταν κυρίως που πραγματοποιούσαν τις μετακινήσεις.

Όμως και στο σύνολο της Περιφέρειας η πορεία του εργατικού δυναμικού είχε ανάλογα αποτελέσματα, βέβαια σαφώς καλύτερα από αυτά του Νομού Μεσσηνίας. Στο σύνολο της Χώρας, ο νομός Μεσσηνίας παρουσιάζει μια εικόνα ακόμη δυσμενέστερη.

Το επίπεδο των οικονομικά ενεργών κατά ηλικία σχετίζεται άμεσα με τη δημογραφική σύνθεση του πληθυσμού. Το 1981 οι ηλικίες 15 έως 49 παρουσιάζουν σοβαρά ελλείμματα στο Νομό Μεσσηνίας (απόρροια της μετανάστευσης του πληθυσμού). Το 1991 το επίπεδο των οικονομικά ενεργών αυξάνει. Η συμμετοχή των ηλικιών από 15 έως 29 αυξάνει από 19,9%σε 26,3%, ενώ η συμμετοχή των ηλικιών από 30 έως 49 αυξάνει από 37,9% σε 42,6%. Σημαντικός παράγοντας αύξησης της συμμετοχής των ηλικιών αυτών αποτελεί η ταυτόχρονη μείωση της συμμετοχής των μεγάλων ηλικιών (65+) απόρροια ουσιαστικών αλλαγών του συνταξιοδοτικού συστήματος

Τα στοιχεία στον παρακάτω πίνακα επιτρέπουν την καλύτερη σύγκριση μεταξύ του Νομού Μεσσηνίας, της Περιφέρειας και της Χώρας.

Πίνακας 1.8

ΕΞΕΛΙΞΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΩΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1961-1991

	Οικονομικά ενεργοί				Μεταβολές		
	1961	1971	1981	1991	1961-71	1971-81	1981-91
Ν.ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ							
Σύνολο Πληθυσμού	211.970	173.080	159.818	166.964	-18,3%	-7,7%	4,5%
Οικονομικά Ενεργοί	42,7%	41,9%	40,7%	38,2%	-2(),4%	-10,3%	-1,8%
ΠΕΡ. ΠΕΛΟ/ΝΗΣΟΥ							
Σύνολο πληθυσμού	688.323	582.997	577.030	607.428	-15,3%	-1,0%	5,3%
Οικονομικά ενεργοί	44,2%	41,5%	40,1%	38,7%	-20,4%	-4,3%	1,6%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ							
Σύνολο Πληθυσμού	8.388.553	8.768.641	9.740.417	10.259.900	4,5%	11,1-10	5,3%
Οικονομικά ενεργοί	42,4%	37,0%	36,4%	37,9%	-8,7%	9,2%	9,7%

1.2.7 Απασχόληση

Αυτονόητο είναι πως η εξέλιξη της απασχόλησης επηρεάζεται από τις πληθυσμιακές εξελίξεις . Από το 1961 υπάρχει μείωση το 1991 της τάξεως του 34%. Σημαντική μείωση είχαμε το 1960 (- 20,4%), ενώ έκτοτε σημειώνεται βέβαια μείωση, σε χαμηλότερα όμως επίπεδα.

Στο Νομό Μεσσηνίας το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού απασχολείται στον τριτογενή τομέα, απορροφά το 40,7% του συνόλου των απασχολούμενων. Στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το 37,2% του συνόλου των απασχολούμενων και στον δευτερογενή το 18,4%. Η αύξηση αυτή της συμμετοχής στον τριτογενή τομέα οφείλετε στην εγκατάλειψη του α΄ και β΄ τομέα και στην κατεύθυνση της πλειοψηφίας του ενεργού πληθυσμού προς τα εκεί.

1.2.8 Ανεργία

Την περίοδο '81-'91 η μείωση της μετανάστευσης και της φυσικής κίνησης του πληθυσμού προκάλεσαν τοπικά αύξηση της ζήτησης εργασίας και τελικά τα επίπεδα ανεργίας . Επιπλέον, ο προσανατολισμός στον γ΄τομέα και η μείωση της συμμετοχής στους άλλους τομείς συνέτεινε στην αύξηση της ανεργίας. Αποτέλεσμα ήταν το 1991 να διαπιστώνεται αύξηση της ανεργίας στο 7,4%. Ενώ στο σύνολο της Χώρας το 1991έχουμε αύξηση της ανεργίας που φθάνει το 8,1% από 4,4% το 1981.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

2.1 Ιστορική Αναδρομή

Μετά την απελευθέρωση το νεοσύστατο Ελληνικό κράτος είχε ανάγκη από ένα νέο διοικητικό και οργανωτικό σχήμα που θα συνέβαλε ουσιαστικά στην διοικητική και οικονομική ανάπτυξη. Έτσι την περίοδο της αντιβασιλείας πραγματοποιείται η πρώτη προσπάθεια διοικητικής διαίρεσης της χώρας σε Νομούς, Επαρχίες και Δήμους. Όμως το σχέδιο νόμου “περί δήμων” που συντάχθηκε (αρχικά στη γερμανική και στη συνέχεια μεταφράστηκε στην ελληνική γλώσσα) στηριζόμενο στα γερμανικά πρότυπα αδυνατούσε κατά γενική ομολογία να ανταποκριθεί στην ελληνική πραγματικότητα και για το λόγο αυτό απορρίφθηκε.

Στη συνέχεια πενταμελής γνωμοδοτική επιτροπή που συστάθηκε για τον ίδιο ακριβώς σκοπό έπειτα από 107 ημέρες συζητήσεων, από 15/6/1833 έως 2/10/1833, συνέταξε και κατέθεσε νέο σχέδιο νόμου, προσαρμοσμένο αυτή τη φορά στα ελληνικά δεδομένα. Σημαντικό όμως είναι να αναφέρουμε τα ονόματα αυτών που απάρτιζαν την εν λόγω επιτροπή :

- ✓ Μαύρος, Νομάρχης Αργολίδας και Κορινθίας
- ✓ Θεοχάρης, Σύμβουλος Γραμματείας Εσωτερικών
- ✓ Σχινάς, Σύμβουλος Γραμματείας Εκκλησιαστικών και Δημόσιας Εκπαίδευσης
- ✓ Κένταυρος, Σύμβουλος Γραμματείας Οικονομικών
- ✓ Παλαιολόγος, Έφορος του δημοσίου αγροκτήματος της Τύρινθας .

Βασικό τους μέλημα στην προσπάθειά τους ήταν στις διοικητικές διαιρέσεις που πρότειναν να δώσουν και Ελληνικά ονόματα. Χαρακτηριστικά παράδειγμα είναι ο Δήμος Βουφράσου που πήρε την ονομασία του από αρχαία τοποθεσία του βουνού Κορυφαίου, ο Δήμος Τρίκκης από το αρχαίο χωριό Τρίκκα, ο Δήμος Αλαγονίας από την πόλη Ελευθερολακωνίας ο Δήμος Ανδανίας από την αρχαία πόλη της Ανδανίας, καθώς και ο δήμος Αίπειας από την αρχαία πόλη της Αίπειας και ακολουθούν πολλές άλλες παρόμοιες περιπτώσεις.

Στις 27 Δεκεμβρίου 1833 υπογράφηκε το Β.Δ. “Περί του σχηματισμού και της διαιρέσεως των Δήμων“ που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 3/10-1-1834 και αποτελείτο από 124 άρθρα. Με το διάταγμα αυτό εξασφαλιζόνταν οι προϋποθέσεις για διαίρεση της επικράτειας σε δήμους δίνοντας στους νεοϊδρυθέντες δήμους διπλό χαρακτήρα :

Ο δήμος αποτελούσε νομικό πρόσωπο με αυτοδιοίκηση των δικών του υποθέσεων και

Ο δήμος αποτελούσε εδαφική και διοικητική περιφέρεια του Κράτους.

Μεταξύ των άλλων, στο άρθρο 2 προσδιορίζεται ο τρόπος οριοθέτησης των δήμων “Τα όρια των Δήμων και περιοχών θέλουν τεθή λαμβανομένης υπ’ όψιν της φυσικής τοποθεσίας...”, με το άρθρο 4ορίζονται οι προϋποθέσεις των οικισμών που θα σχημάτιζαν δήμο: “παν χωρίον, έχον τουλάχιστον 300 κατοίκους δύναται να σχηματίση ίδιον Δήμον, με ιδίαν δημοτικήν αρχήν ... μικρότερα χωρία, σποράδην κείμενα οικείαι, μύλοι και άλλα οικοδομαί πρέπει να ενωθούν εις Δήμους ή μετ’ αλλήλων ή με πλησίον τι κείμενον μεγαλύτερον χωρίον, να προσηλωθούν προς το παρόν εις τον πλησιέστερο Δήμο. Κατά τούτο δε θέλουν ληφθή μετ’ επιστασίας υπ’ όψιν αι υπάρχουσαι σχέσεις και συγκοινωνίαί...”. Με το άρθρο 7 οι Δήμοι διακρίνονταν σε τρεις

κατηγορίες ανάλογα με τον πληθυσμό τους : Δήμος Α΄ τάξης (τουλάχιστον 10.000 κάτοικοι), Δήμος Β΄ τάξης (τουλάχιστον 2.000 κάτοικοι), Δήμος Γ΄ τάξης (λιγότεροι από 2.000 κάτοικοι).

Τελικά, το 1836 στο Ελληνικό Κράτος οργανώθηκαν και ιδρύθηκαν 455 Δήμοι.

Κατά αυτό τον τρόπο η αντιβασιλεία οργάνωσε την πολιτική διοίκηση του κράτους διαιρώντας την επικράτεια σε Νομαρχίες με Νομαρχιακά Συμβούλια και σε Δήμους με Δημοτικά Συμβούλια και Δημάρχους Διορισμένους από το Βασιλιά μεταξύ των τριών εκλεγμένων υποψηφίων. Την εποχή αυτή μόνο τα Νομαρχιακά και Επαρχιακά Συμβούλια εκλέγονταν από το λαό. Την ίδια τακτική ακολούθησε και ο Όθωνας όταν ενηλικιώθηκε.

Το 1835 προσδιορίστηκαν στα σημερινά όρια της Μεσσηνίας 54 Δήμοι οι οποίοι όμως είχαν διάρκεια ζωής μόνο 5 χρόνια αφού το 1840 συγχωνεύθηκαν σε 29 για λειτουργικούς λόγους,.

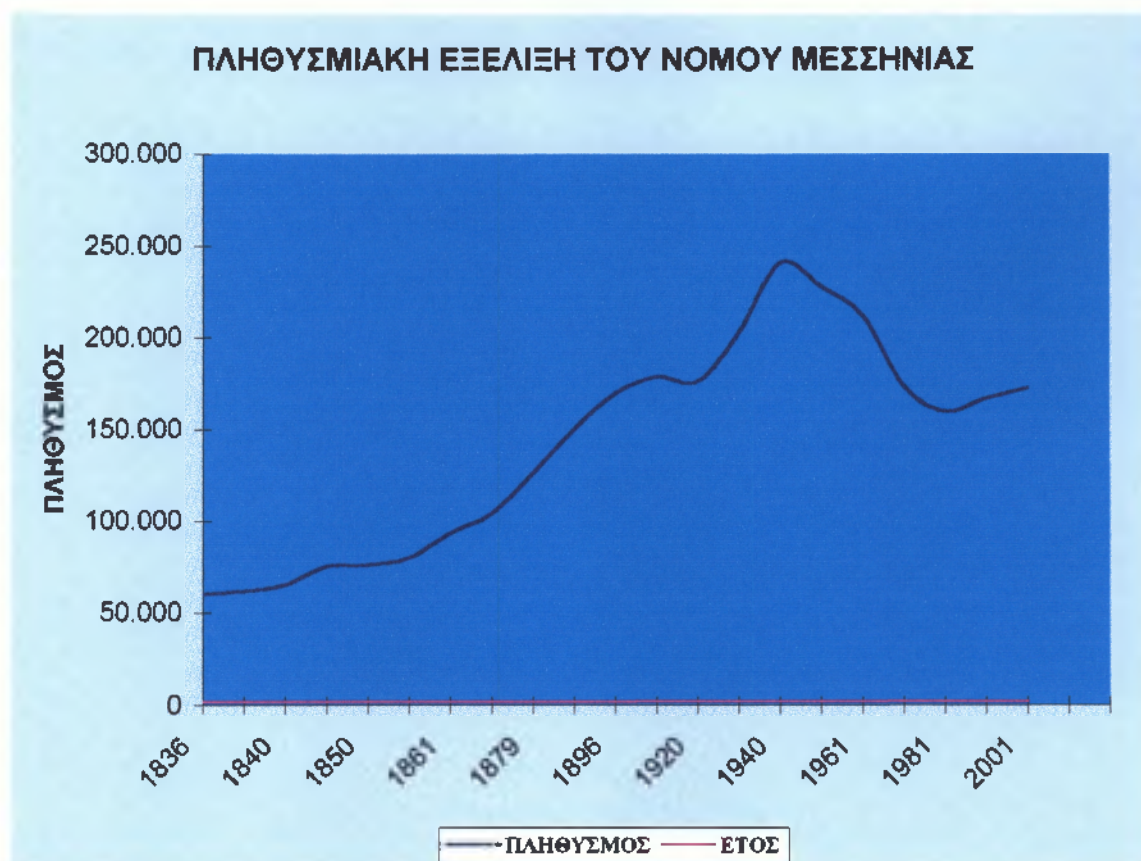
Τελικά, το 1912 όλοι αυτοί οι Δήμοι με το Νόμο ΔΝΖ΄1912 “Περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων “ διασπάσθηκαν στις κοινότητες που λειτουργούσαν έως το 1997, που άρχισε η εφαρμογή των αναγκαστικών συνενώσεων, σύμφωνα με το πρόγραμμα Ι. Καποδίστριας.

Ενδεικτικά παρακάτω παρατίθεται πίνακας με την πληθυσμιακή εξέλιξη του Νομού Μεσσηνίας από το έτος 1836 έως και το 2001:

Πίνακας 2.1
Πληθυσμιακή Εξέλιξη του Νομού Μεσσηνίας

ΕΤΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
1836	60.128
1839	61.881
1840	65.388
1845	75.399
1850	76.294
1855	80.068
1861	93.654
1870	104.545
1879	126.314
1889	150.253
1896	169.713
1907	178.995
1920	176.554
1928	203.488
1940	240.987
1951	227.871
1961	211.970
1971	173.777
1981	159.818
1991	166.964
2001	172.825

Γράφημα 2.1

Πηγή : ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

2.2 Οι 56 Δήμοι του Νομού Μεσσηνίας το 1835

Όπως αναφέρθηκε προηγούμενα το 1835 σχηματίστηκαν 56 Δήμοι στο Νομό Μεσσηνίας με διάρκεια ζωής 5 ετών ,έως δηλαδή και το 1940 που συγχωνεύθηκαν σε 29, αφού λειτουργικά η επιβίωσή τους κρίθηκε αμφίβολη. Επιγραμματικά οι 56 αυτοί Δήμοι ήταν:

Δ. ΑΒΙΑΣ	Δ. ΕΥΑΣ	Δ. ΝΕΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ. ΑΕΤΟΥ	Δ. ΗΛΕΚΤΡΙΔΟΣ	Δ. ΟΙΧΑΛΙΑΣ
Δ. ΑΓΓΑΛΕΩ	Δ. ΘΑΛΑΜΩΝ	Δ. ΠΑΜΙΣΟΥ
Δ. ΑΠΠΕΙΑΣ	Δ. ΘΟΥΡΙΑΣ	Δ. ΠΕΦΝΟΥ
Δ. ΑΛΑΓΟΝΙΑΣ	Δ. ΙΘΩΜΗΣ	Δ. ΠΗΔΑΣΟΥ
Δ. ΑΜΦΕΙΑΣ	Δ. ΚΑΛΑΜΩΝ	Δ. ΠΛΑΤΑΜΩΔΟΥΣ
Δ. ΑΝΔΑΝΙΑΣ	Δ. ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	Δ. ΠΟΛΙΧΝΗΣ
Δ. ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΗΣ	Δ. ΚΑΣΤΑΝΕΑΣ	Δ. ΠΟΥΛΥΑΙΝΗΣ
Δ. ΑΡΙΟΣ	Δ. ΚΕΝΗΡΙΟΥ	Δ. ΠΡΟΑΣΤΙΟΥ

Δ. ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	Δ. ΚΙΤΡΙΩΝ	Δ. ΠΥΛΙΩΝ
Δ. ΑΥΛΩΝΟΣ	Δ. ΚΟΛΩΝΙΔΩΝ	Δ. ΣΚΑΡΜΠΚΑ
Δ. ΒΕΛΥΡΑΣ	Δ. ΚΟΡΥΦΑΣΙΟΥ	Δ. ΣΤΕΝΥΚΛΗΡΟΥ
Δ. ΒΙΑΝΤΟΣ	Δ. ΚΟΡΩΝΗΣ	Δ. ΤΙΜΑΘΕΙΑΣ
Δ. ΒΟΥΦΡΑΣΟΥ	Δ. ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	Δ. ΤΟΜΕΩΣ
Δ. ΓΕΡΗΝΕΙΑΣ	Δ. ΛΕΠΤΙΝΟΥ	Δ. ΤΡΙΚΚΗΣ
Δ. ΔΕΡΡΩΝ	Δ. ΛΕΥΚΟΘΕΑΣ	Δ. ΤΡΙΠΥΛΗΣ
Δ. ΔΩΡΙΟΥ	Δ. ΛΕΥΚΤΡΟΥ	Δ. ΥΑΜΕΙΑΣ
Δ. ΕΙΡΑΣ	Δ. ΜΕΘΩΝΗΣ	Δ. ΦΛΕΣΣΙΑΔΟΣ
Δ. ΕΡΑΝΗΣ	Δ. ΜΗΛΕΑΣ	

2.3 Οι 29 Δήμοι του 1840

Η λειτουργική αναποτελεσματικότητα των 56 δήμων οδήγησε στην συγχώνευσή τους σε 29, το 1840, πάντα μέσα στα σημερινά όρια της Μεσσηνίας. Οι δήμοι αυτοί ήταν:

Δ. ΑΒΙΑΣ	Δ. ΒΟΥΦΡΑΔΟΣ	Δ. ΛΕΥΚΤΡΟΥ
Δ. ΑΕΤΟΥ	Δ. ΔΩΡΙΟΥ	Δ. ΜΕΘΩΝΗΣ
Δ. ΑΙΠΕΙΑΣ	Δ. ΕΡΑΝΗΣ	Δ. ΟΙΧΑΛΙΑΣ
Δ. ΑΛΑΓΟΝΙΑΣ	Δ. ΕΥΑΣ	Δ. ΠΑΜΙΣΟΥ
Δ. ΑΜΦΕΙΑΣ	Δ. ΘΟΥΡΙΑΣ	Δ. ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ
Δ. ΑΝΔΑΝΙΑΣ	Δ. ΙΘΩΜΗΣ	Δ. ΠΛΑΤΑΜΩΔΟΥΣ
Δ. ΑΝΑΡΙΤΣΑΙΝΗΣ	Δ. ΚΑΛΑΜΩΝ	Δ. ΠΥΛΙΩΝ
Δ. ΑΡΙΟΣ	Δ. ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	Δ. ΤΡΙΠΥΛΗΣ
Δ. ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	Δ. ΚΟΛΩΝΙΔΩΝ	Δ. ΦΛΕΣΣΙΑΔΟΣ
Δ. ΑΥΛΩΝΟΣ	Δ. ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	

Με το νόμο ΔΝΖ' 1912 « Περὶ συστάσεως δήμων και κοινοτήτων » οι 29 δήμοι του 1840 διασπάστηκαν σε επιμέρους δήμους και κοινότητες που διατήρησαν την συγκεκριμένη μορφή τους έως και το 1997. Συγκεκριμένα στο νομό Μεσσηνίας δημιουργήθηκαν 279 ΟΤΑ και παρέμειναν σε αυτό τον αριθμό έως το 1997. Πρέπει να σημειωθεί βέβαια ότι λόγω πληθυσμιακών μεταβολών και ορισμένων διοικητικών

αλλαγών, οι ΟΤΑ που λειτουργούσαν τελικά το 1997 στο νομό Μεσσηνίας ήταν 9 Δήμοι και 270 Κοινότητες.

Συνοπτικά μπορούμε να αναφέρουμε τα ακόλουθα σχετικά με την σύσταση των νέων δήμων και κοινοτήτων:

- ✓ Δήμος Αβίας, διασπάστηκε σε 10 μικρές κοινότητες
- ✓ Δήμος Αίπειας, διασπάστηκε σε 7 κοινότητες
- ✓ Δήμος Αετού, διασπάστηκε σε 8 κοινότητες
- ✓ Δήμος Αλαγονίας, διασπάστηκε σε 6 κοινότητες
- ✓ Δήμος Άμφειας, διασπάστηκε σε 8 κοινότητες
- ✓ Δήμος Ανδανίας, διασπάστηκε σε 13 κοινότητες
- ✓ Δήμος Ανδρίτσαινης, διασπάστηκε σε 7 κοινότητες (διοικητικά σήμερα ανήκει στο νομό Ηλείας)
- ✓ Δήμος Άριος, διασπάστηκε σε 5 κοινότητες
- ✓ Δήμος Αριστουένους, διασπάστηκε σε 15 κοινότητες
- ✓ Δήμος Αυλώνος, διασπάστηκε σε 15 κοινότητες
- ✓ Δήμος Βουφράδων, διασπάστηκε σε 21 κοινότητες
- ✓ Δήμος Δωριού, διασπάστηκε σε 10 κοινότητες
- ✓ Δήμος Εράνης, διασπάστηκε σε 6 κοινότητες
- ✓ Δήμος Εύας, διασπάστηκε σε 11 κοινότητες
- ✓ Δήμος Θουρίας, διασπάστηκε σε 6 κοινότητες
- ✓ Δήμος Ιθώμης, διασπάστηκε σε 16 κοινότητες
- ✓ Δήμος Καλαμών, διασπάστηκε σε 5 κοινότητες
- ✓ Δήμος Καρδαμύλης, διασπάστηκε σε 6 κοινότητες
- ✓ Δήμος Κολωνίδων, διασπάστηκε σε 11 κοινότητες
- ✓ Δήμος Κυπαρισσίας, διασπάστηκε σε 11 κοινότητες
- ✓ Δήμος Λεύκτρον, διασπάστηκε σε 14 κοινότητες
- ✓ Δήμος Μεθώνης, διασπάστηκε σε 12 κοινότητες
- ✓ Δήμος Οιγαλίας, διασπάστηκε σε 18 κοινότητες
- ✓ Δήμος Παμίσου, διασπάστηκε σε 5 κοινότητες
- ✓ Δήμος Πεταλιδίου, διασπάστηκε σε 3 κοινότητες
- ✓ Δήμος Πλαταμώδους, διασπάστηκε σε 6 κοινότητες
- ✓ Δήμος Πυλίων, διασπάστηκε σε 10 κοινότητες
- ✓ Δήμος Τριπύλης, διασπάστηκε σε 8 κοινότητες

✓ Δήμος Φλεσσιάδος, διασπάστηκε σε 5 κοινότητες

Με τον νόμο ΑΝ 1937/1939 (ΦΕΚ 355 και 395/1939) «Περί μεταρρυθμίσεως των ορίων των Νομών Μεσσηνίας και Ηλείας» η Επαρχία Ολυμπίας αποσπάστηκε από το Νομό Μεσσηνίας και εντάχθηκε στο Νομό Ηλείας, με εξαίρεση 8 κοινότητες.

Τέλος, με τον ΑΝ 102β/24-12-1937 (ΦΕΚ Α8/1938) η περιοχή της Μεσσηνιακής Μάνης αποσπάστηκε από τον Νομό Λακωνίας και εντάχθηκε στο Νομό Μεσσηνίας.

Με αυτήν περίπου την μορφή παρέμεινε ο νομός έως το 1997 (το 1997 στο νομό λειτουργούσαν 9 Δήμοι και 270 κοινότητες).

2.4 Περίοδος 1980-1996

Την περίοδο 1980-1996, έγιναν πολλές προσπάθειες προκειμένου να αντιμετωπιστεί το έντονο φαινόμενο που τελικά είχε μετατραπεί σε πρόβλημα, του κατακερματισμού των ΟΤΑ στο Νομό Μεσσηνίας, στα πλαίσια των διάφορων πολιτικών και προγραμμάτων που προωθούσε το Υπουργείο Εσωτερικών. Η πλειοψηφία των ΟΤΑ δεν μπορούσε να αντεπεξέλθει σε στοιχειώδεις διοικητικές λειτουργίες και το βασικότερο δεν μπορούσε να εκπληρώσει την οριζόμενη από το Σύνταγμα αποστολή της, που ήταν η διαχείριση και η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Για να αντιμετωπιστεί η παραπάνω κατάσταση υιοθετήθηκαν νέες πολιτικές που προωθούσαν τη διαδημοτική και διακοινοτική συνεργασία με στόχο την αναβάθμιση του ρόλου της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στον Νομό Μεσσηνίας είχαν ήδη συσταθεί 12 απλοί σύνδεσμοι, που ήταν 10 σύνδεσμοι ύδρευσης, ένας άρδευσης και ένας οδοποιίας. Παρατηρούμε ότι συστάθηκαν σύνδεσμοι που θα εξυπηρετούσαν κυρίως

ανάγκες ύδρευσης . Στους συνδέσμους αυτούς συμμετείχαν 112 ΟΤΑ του Νομού, δηλαδή το 40% του συνόλου των ΟΤΑ του Νομού. Αντίθετα, η συμμετοχή στους άλλους δύο συνδέσμους ήταν ελάχιστη. Στον σύνδεσμο άρδευσης συμμετείχαν μόνο 4 ΟΤΑ , ποσοστό 1,4% του συνόλου, ενώ στον σύνδεσμο οδοποιίας συμμετείχαν 5 ΟΤΑ , ποσοστό 1,8% του συνόλου.

Μια πρώτη προσπάθεια ενίσχυσης της τοπικής αυτοδιοίκησης, πραγματοποιήθηκε με το νόμο 1416/1984, για την σύσταση αναπτυξιακών συνδέσμων στο Νομό. Για το λόγο αυτό προσδιορίστηκαν 22 γεωγραφικές ενότητες, αλλά τελικά συστάθηκαν μόνο 15 αναπτυξιακοί σύνδεσμοι.

Λίγο αργότερα, με το νόμο 1622/1986 προτάθηκε η εθελοντική συνένωση των ΟΤΑ, με αποτέλεσμα ο Νομός να χωριστεί σε 40 γεωγραφικές ενότητες. Δυστυχώς ούτε αυτό το μέτρο απέδωσε, αφού καμία συνένωση δεν πραγματοποιήθηκε .

Περίπου στα μέσα της δεκαετίας του '90 προωθήθηκε η ιδέα της δημιουργίας των αναγκαστικών συνδέσμων των ΟΤΑ. Συγκεκριμένα με το νόμο 2218/1994 θεσμοθετούνται τα Συμβούλια Περιοχής και στο νομό δημιουργούνται 18εδαφικές περιφέρειες ,όπου και συστάθηκαν και τα αντίστοιχα Συμβούλια Περιοχής. Αν και η λειτουργία τους κρίθηκε αρκετά ικανοποιητική δεν κατάφερε να αντιμετωπίσει κατά τρόπο ουσιαστικό το πρόβλημα της πολυδιάσπασης των ΟΤΑ.

Συμπερασματικά, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι η πολιτική της διαδημοτικής και διακοινοτικής συνεργασίας έκανε σημαντικά βήματα. Όμως η πολιτική των εθελοντικών συνενώσεων παρ' όλες τις θετικές προδιαγραφές και τα ικανά κίνητρα για την συνένωση των δήμων και κοινοτήτων σε νέους ελπιδοφόρους Δήμους δεν σημείωσε καμία επιτυχία.

Για τη λύση αυτού του προβλήματος άρχισαν από το 1997 να εφαρμόζονται στο Νομό οι αναγκαστικές συνενώσεις, σύμφωνα με το πρόγραμμα Ι. Καποδίστριας.

Για την εφαρμογή του προγράμματος κατατέθηκαν δύο προτάσεις , μία από την διοικούσα επιτροπή της ΤΕΔΚ Ν. Μεσσηνίας και μία από την Επιτροπή Υποστήριξης του Προγράμματος στο Νομό.

2.5 Πρόταση Διοικούσας Επιτροπής της ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας

Η Διοικούσα Επιτροπή της ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας αποτελούμενη από τον πρόεδρο της ΤΕΔΚ Χρήστο Μαλαπάνη ,δήμαρχο Καλαμάτας και τους: Παναγιώτη Μουντανέα, Χαράλαμπο Πατσούρη, Παύλο Πτωχό, Δημήτριο Βεργόπουλο, Δημήτριο Σωτηρόπουλο, Δημήτριο Παπαθωμόπουλο, Παύλο Χαϊδόγιαννη και Γεώργιο Λαζόγιαννη, κατά την συνεδρίασή της στις 17 Ιουνίου 1997, κατέληξε στην παρακάτω πρόταση όσον αφορά τους νέους δήμους του Νομού. Η πρότασή τους ήταν να δημιουργηθούν στο Νομό 28 Δήμοι και μία Κοινότητα. Αναλυτικότερα :

- ✓ Δ. Αβίας, με έδρα την κοινότητα Κάμπου. *Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 13.*
- ✓ Δ. Αίπειας, με έδρα την κοινότητα Λογγά. *Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 5.*
- ✓ Δ. Ανδανίας, με έδρα την κοινότητα Διαβολιτσίου. *Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 13.*
- ✓ Δ. Ανδρούσας, με έδρα το Δήμο Ανδρούσας. *Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 12.*
- ✓ Δ. Αριστομένη, με έδρα την κοινότητα Αριστομένη. *Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 13.*
- ✓ Δ. Αρφαρών, με έδρα την κοινότητα Αρφαρών. *Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 12.*

- ✓ Δ. Αυλώνας, με έδρα την κοινότητα Σιδηροκάστρου. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 10.
- ✓ Δ. Γαργαλιάνων, με έδρα το Δήμο Γαργαλιάνων. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 7.
- ✓ Δ. Δωρίου, με έδρα την κοινότητα Δωρίου. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 9.
- ✓ Δ. Είρας, με έδρα την κοινότητα Νέδας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 8.
- ✓ Δ. Θουρίας, με έδρα την κοινότητα Θουρίας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 8.
- ✓ Δ. Ιθώμης, με έδρα την Κοινότητα Μαυροματίου Ιθώμης. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 8.
- ✓ Δ. Καλαμάτας, με έδρα τον Δήμο Καλαμάτας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 14.
- ✓ Δ. Καρδαμύλης, με έδρα την κοινότητα Καρδαμύλης. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 6.
- ✓ Δ. Κοπανακίου, με έδρα την κοινότητα Κοπανακίου. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 10.
- ✓ Δ. Κορώνης, με έδρα την κοινότητα Κορώνης. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 10.
- ✓ Δ. Κυπαρισσίας, με έδρα τον Δήμο Κυπαρισσίας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 11.
- ✓ Δ. Λεύκτρου, με έδρα την κοινότητα Πλάτσας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 13.
- ✓ Δ. Μεθώνης, με έδρα την κοινότητα Μεθώνης. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 6.
- ✓ Δ. Μελιγαλά, με έδρα τον Δήμο Μελιγαλά. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 12.
- ✓ Δ. Μεσσήνης, με έδρα τον Δήμο Μεσσήνης. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 15.
- ✓ Δ. Νέστορος, με έδρα τον Δήμο Χώρας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 11.
- ✓ Δ. Οιχαλίας, με έδρα την κοινότητα Μερόπης. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 10.

- ✓ Δ. Πεταλιδίου, με έδρα την κοινότητα Πεταλιδίου. *Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 12.*
- ✓ Δ. Πυλίων, με έδρα τον Δήμο Πύλου. *Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 11.*
- ✓ Δ. Χαραυγής, με έδρα την κοινότητα Βλαχόπουλου. *Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 6.*
- ✓ Δ. Χιλιοχωρίων, με έδρα την κοινότητα Χανδρινού. *Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 5.*
- ✓ Δ. Φιλιατρών, με έδρα τον Δήμο Φιλιατρών. *Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 6.*
- ✓ Κοινότητα Τριπύλης, με έδρα την κοινότητα Σελλά. *Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 7.*

Αυτή ήταν περιληπτικά η πρόταση της Διοικούσας Επιτροπής της ΤΕΔΚ που για την σύνθεσή της στηρίχθηκε και στις προτάσεις και τα αιτήματα των ΟΤΑ του Νομού.

2.6 Πρόταση Επιτροπής Υποστήριξης του Προγράμματος I. Καποδίστριας.

Η Επιτροπή Υποστήριξης του προγράμματος πρότεινε να δημιουργηθούν 30 Δήμοι και μία κοινότητα. Η πρότασή της στηρίχθηκε σε αντίστοιχες προτάσεις εκ μέρους των ΟΤΑ και άλλων κοινωνικών φορέων, προτάσσοντας κυρίως την ανάγκη να υπάρξει κοινωνικός διάλογος, προκειμένου να καταλήξει στην πρόταση εκείνη, που θα βοηθούσε στην αποτελεσματική του μείζονος προβλήματος του κατακερματισμού των ΟΤΑ. Αναλυτικότερα, οι προτεινόμενοι Δήμοι και κοινότητα ήταν :

- ✓ Δ. Αβίας, με έδρα την κοινότητα Κάμπου. *Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 10.*
- ✓ Δ. Αετού, με έδρα την κοινότητα Κοπανακίου. *Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 11.*

- ✓ Δ. Αλαγονίας, με έδρα την κοινότητα Αρτεμισίας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 6.
- ✓ Δ. Ανατολής, με έδρα την κοινότητα Λογγά. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 5.
- ✓ Δ. Ανδρούσας με έδρα το Δήμο Ανδρούσας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 13.
- ✓ Δ. Άριος, με έδρα την κοινότητα Άριος. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 4.
- ✓ Δ. Αριστομένη, με έδρα την κοινότητα Αριστομένη. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 13.
- ✓ Δ. Αρφαρών, με έδρα την κοινότητα Αρφαρών. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 9.
- ✓ Δ. Αυλώνας, με έδρα την κοινότητα Σιδηροκάστρου. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 10
- ✓ Δ. Γαργαλιάνων, με έδρα το Δήμο Γαργαλιάνων. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 7.
- ✓ Δ. Δωρίου, με έδρα την κοινότητα Δωρίου. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 9.
- ✓ Δ. Είρας, με έδρα την κοινότητα Νέδας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 8.
- ✓ Δ. Ηλέκτρας, με έδρα την κοινότητα Διαβολιτσίου. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 14.
- ✓ Δ. Θουρίας, με έδρα την κοινότητα Θουρίας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 7.
- ✓ Δ. Ιθώμης, με έδρα την Κοινότητα Μαυροματίου Ιθώμης. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 7.
- ✓ Δ. Καλαμάτας, με έδρα τον Δήμο Καλαμάτας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 5.
- ✓ Δ. Καρδαμύλης, με έδρα την κοινότητα Καρδαμύλης. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 6.
- ✓ Δ. Κορώνης, με έδρα την κοινότητα Κορώνης. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 10.
- ✓ Δ. Κυπαρισσίας, με έδρα τον Δήμο Κυπαρισσίας. Αριθμός συνενούμενων ΟΤΑ 11.

- ✓ Δ. Λεύκτρου, με έδρα την κοινότητα Πλάτσας. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 14.
- ✓ Δ. Μεθώνης, με έδρα την κοινότητα Μεθώνης. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 6.
- ✓ Δ. Μελιγαλά ή Καλλιρρόης , με έδρα τον Δήμο Μελιγαλά. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 11.
- ✓ Δ. Μεσσήνης, με έδρα τον Δήμο Μεσσήνης. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 15.
- ✓ Δ. Νέστορος, με έδρα τον Δήμο Χώρας. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 11.
- ✓ Δ. Οιχαλίας, με έδρα την κοινότητα Μερόπης. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 10.
- ✓ Δ. Πεταλιδίου, με έδρα την κοινότητα Πεταλιδίου. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 12.
- ✓ Δ. Πυλίων, με έδρα τον Δήμο Πύλου. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 11.
- ✓ Δ. Φιλιατρών, με έδρα τον Δήμο Φιλιατρών. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 6.
- ✓ Δ. Χανδρινού, με έδρα την κοινότητα Χανδρινού. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 5.
- ✓ Δ. Χαραυγής, με έδρα την κοινότητα Βλαχόπουλου. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 6.
- ✓ Κοινότητα Τριπόλης, με έδρα την κοινότητα Τριπόλης. Αριθμός συνενοόμενων ΟΤΑ 7.

2.7 Εγκριθείσα Πρόταση

Στο Νομό Μεσσηνίας, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 2539/1997 «Συγκρότηση της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης», συστάθηκαν 29 Δήμοι και 2 Κοινότητες ή αλλιώς 31 Πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ. Για την σύστασή τους , ο νομοθέτης έλαβε υπόψη του τόσο την πρόταση της Δ. Ε. της ΤΕΔΚ όσο και αυτήν της Επιτροπής Υποστήριξης του προγράμματος. Συγκεκριμένα στην πρόταση της ΤΕΔΚ, 17 ΟΤΑ

συστάθηκαν όπως προτάθηκαν και σε 10 υπήρξαν κάποιες αλλαγές στη χωροθέτηση κάποιων κοινοτήτων. Στην πρόταση της Επιτροπής Υποστήριξης του Προγράμματος, 14 ΟΤΑ συστάθηκαν όπως προτάθηκαν, ενώ σε 17 παρουσιάστηκαν διαφοροποιήσεις στη σύνθεσή τους.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί το γεγονός ότι ,23 από τους 31 νέους ΟΤΑ παρέμειναν με την ονομασία που είχαν και πριν την εφαρμογή του Ν. 2539/1997. Σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι 19 νέοι ΟΤΑ έχουν την ίδια ονομασία με εκείνη των Δήμων προ του 1911.

Περιληπτικά οι Δήμοι και οι Κοινότητες που συστάθηκαν είναι οι εξής :

Πίνακας 2.2

ΝΕΟΣ ΟΤΑ	ΓΥΡΑ	ΝΕΟΣ ΟΤΑ	ΓΥΡΑ
Δ. Αβίας	Κάμπος	Δ. Αρφαρών	Αρφαρά
Δ. Κορώνης	Κορώνη	Δ. Ουχάλιας	Μερόπη
Δ. Αετού	Κοπανάκι	Δ. Αυλώνος	Καλό Νερό
Δ. Κυπαρισσίας	Κυπαρισσία	Δ. Παπαφλέσσα	Βλαχόπουλο
Δ. Αίπειας	Λογγά	Δ. Βουφράδων	Χαντζή
Δ. Αεθκίρου	Καρδαμύλη	Δ. Πεταλιδίου	Πεταλίδι
Δ. Ανδανίας	Διαβολίτσι	Δ. Γαργαλιάνων	Γαργαλιάνοι
Δ. Μεθώνης	Μεθώνη	Δ. Πύλου	Πύλος
Δ. Ανδρούσης	Ανδρούσα	Δ. Δωρίου	Δώριο
Δ. Μελιγαλά	Μελιγαλάς	Δ. Φιλιατρών	Φιλιατρά
Δ. Άριος	Άρης	Δ. Είρας	Νέδα
Δ. Μεσσήνης	Μεσσήνη	Δ. Χιλιοχωρίων	Χανδρινού
Δ. Αριστομένους	Αριστομένης	Δ. Θουρίας	Θουρία
Δ. Νέστορος	Χώρα	Κοιν. Τρικόρφου	Τρίκορφο
Δ. Ιθώμης	Βαλύρα	Κοιν. Τριτύλης	Ραπτόπουλο
Δ. Καλαμάτας	Καλαμάτα		

Από τα παραπάνω διαπιστώνει κανείς ότι, η τελική μορφή του Προγράμματος Ι. Καποδίστριας αποτελεί στην ουσία κράμα των δύο

προηγθέντων προτάσεων, δηλαδή αυτής της Διοικούσας Επιτροπής της ΤΕΔΚ και αυτής της Επιτροπής Υποστήριξης του προγράμματος Ι. Καποδίστριας. Μικρές οι διαφοροποιήσεις τόσο ως προς την έδρα του νέου ΟΤΑ ή ως προς την προσάρτηση κάποιων κοινοτήτων σε διαφορετικό ΟΤΑ από τον προτεινόμενο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Παρουσίαση των 29 Δήμων και των 2 Κοινοτήτων που ανήκουν διοικητικά στο Νομό Μεσσηνίας, βάσει του Ν. 2539/1997.

3.1 ΔΗΜΟΣ ΑΒΙΑΣ

8 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αβία	472
Αλτομυρά	89
Δολοί	375
Κάμπος (έδρα)	641
Κέντρο	262
Πηγάδια	251
Σταυροπήγιο	525
Σωτηριάνικα	293
ΣΥΝΟΛΟ	2.908
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Αβίας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΑΒΙΑΣ	1.577	1.475	3.052

Ο Δήμος Αβίας, συνολικής έκτασης 179.828 στρεμμάτων, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ορεινών και ημιορεινών εκτάσεων και βρίσκεται νοτιοανατολικά του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ 1 Συμβολαιογραφείο
- ✓ 1 Υποθηκοφυλακείο
- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο
- ✓ 1 ΚΑΠΗ
- ✓ 1 Δημοτική Βιβλιοθήκη
- ✓ 6 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ Το Σύνδεσμο Ύδρευσης Ρίντομο
- ✓ 1 Παιδικό Σταθμό ,4 Εξατάξια Δημοτικά (σε λειτουργία)και 3 κλειστά, 1 Γυμνάσιο
- ✓ 1 Κάμπινγκ
- ✓ 1 Γήπεδο Ποδοσφαίρου

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι το ελαιόλαδο, τα σύκα και τα αλιευτικά προϊόντα.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Κάμπου, με Τ.Κ. 24016, στα τηλέφωνα 0721-71588-71637-71638 και στο ΦΑΞ 0721-71636

3.2 ΔΗΜΟΣ ΑΕΤΟΥ

11 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αγριλιά	154
Αετός	811
Αρτίκι	48
Γλυκορρίζι	137
Καμάρι	95
Κεφαλόβρυση	190
Κοπανάκι (έδρα)	1.403
Κρυονέρι	63
Μοναστήρι	81
Πολυθέα	135
Σιτοχώρι	56
ΣΥΝΟΛΟ	3.173
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Αετού έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΑΕΤΟΥ	1.669	1.535	3.204

Ο Δήμος Αετού, συνολικής έκτασης 94.850 στρεμμάτων, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ορεινών και ημιορεινών εκτάσεων και βρίσκεται Βόρεια του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ Καταστήματα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ 1 Σταθμό ΟΣΕ
- ✓ Υποκαταστήματα Τράπεζας
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο και 1 Κτηνιατρείο

- ✓ 8 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς και Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών
- ✓ 1 Παιδικό Σταθμό ,1 Νηπιαγωγείο, 2 Τριθέσια Δημοτικά, 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, τα αμπέλια, το γάλα, το τυρί και το κρέας.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Κοπανακίου, με Τ.Κ. 24003, στα τηλέφωνα 0765-22233-22222-23042 και στο ΦΑΞ 0765-22668

3.3 ΔΗΜΟΣ ΑΙΠΕΙΑΣ

5 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αδριανή	305
Λογγά (έδρα)	1.007
Μηλίτσα	286
Νέα Κορώνη	416
Χράνοι	469
ΣΥΝΟΛΟ	2.483
	<i>*απογραφή ΕΣΥΕ 1991</i>

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Αίπειας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΑΙΠΕΙΑΣ	1.289	1.206	2.495

Ο Δήμος Αίπειας , συνολικής έκτασης 55.572 στρεμμάτων, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ορεινών και πεδινών εκτάσεων και βρίσκεται νότια του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ 1 Υποκαταστήματα Τράπεζας
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο και 1 Κτηνιατρείο
- ✓ Δημοτική Βιβλιοθήκη
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ 1 Νηπιαγωγείο, 1 Μονοθέσιο και 1 Τριθέσιο Δημοτικό, 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ Γήπεδα
- ✓ 1 Κάμπινγκ
- ✓ Λιμάνι

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, τα αμπέλια, η σταφίδα και εσπεριδοειδή.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Λογγά, με Τ.Κ. 24010, στο τηλέφωνο 0725-31988 και στο ΦΑΞ 0725-31997.

3.4 ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΑΝΙΑΣ

14 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αγριλόβουνο	123
Άνω Μέλπεια	168
Δασοχώρι	39
Δεσύλλα	417
Διαβολίτσι (έδρα)	979
Ηλέκτρα	143
Καρνάσι	215
Κάτω Μέλπεια	423
Κεντρικό	175
Κωνσταντίνοι	221

Μάλτα	168
Μάνδρα	89
Μαντζάρι	146
Παραπούγκι	119
ΣΥΝΟΛΟ	3.425
	<i>*απογραφή ΕΣΥΕ 1991</i>

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Ανδανίας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΑΝΙΑΣ	1.599	1.406	3.005

Ο Δήμος Ανδανίας , συνολικής έκτασης 88.694 στρεμμάτων, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ορεινών, ημιορεινών και πεδινών εκτάσεων και βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Υποκαταστήματα Τράπεζας
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Συμβολαιογραφείο
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία και 1 Φαρμακείο
- ✓ 8 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς και μία Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών
- ✓ 1 Νηπιαγωγείο, 4 Τετραθέσια Δημοτικά, 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ 1 Γήπεδο

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, τα σύκα, το καλαμπόκι και η σταφίδα .

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Διαβολιτσίου, με Τ.Κ. 24008, στο τηλέφωνο 0724-31228-31294-31295 και στο ΦΑΞ 0724-31228.

3.5 ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ

9 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Ανδρούσα (έδρα)	780
Αγριλιά	137
Αμφιθέα	512
Ελληνοεκκλησιά	334
Εύα	691
Καλαμαρά	131
Καλογερόραχη	202
Μαγγανιακό	183
Πολύλοφος	171
ΣΥΝΟΛΟ	3.141
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Ανδρούσας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	1.455	1.327	2.782

Ο Δήμος Ανδρούσας, συνολικής έκτασης 54.466 στρεμμάτων, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ημιορεινών και πεδινών εκτάσεων και βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας.

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Συμβολαιογραφείο
- ✓ Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Μεταβατικό Μονομελές

- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο
- ✓ 8 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ 1 Παιδικό Σταθμό, 2 Νηπιαγωγεία, 6 Εξατάξια Δημοτικά, 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ 1 Γήπεδο και 1 Στάδιο

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, τα σύκα, το γάλα και η σταφίδα .

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Ανδρούσας, με Τ.Κ. 24013, στο τηλέφωνο 0722-41230-41777 και στο ΦΑΞ 0722-41140.

3.6 ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΟΣ

6 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αλώνια	194
Άμμος	224
Ανεμόμυλος	126
Άρις (έδρα)	1.354
Άριοχώρι	294
Ασπροπουλιά	153
ΣΥΝΟΛΟ	2.345
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Άριος έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΟΣ	1.139	1.057	2.196

Ο Δήμος Άριος , συνολικής έκτασης 22.497 στρεμμάτων, είναι σε όλη του την έκταση πεδινός και βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία
- ✓ 1 Πολιτιστικό Σύλλογο
- ✓ 7 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ 1 Νηπιαγωγείο, 2 Δημοτικά
- ✓ Γήπεδα

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, τα κηπευτικά και τα εσπεριδοειδή.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Άριος, με Τ.Κ. 24012, στο τηλέφωνο 0721-51214 και στο ΦΑΞ 0721-51214.

3.7 ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ

11 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αριστομένης (έδρα)	557
Βούταινα	184
Διόδια	415
Κεφαλόβρυσο	158
Κουτίφαρης	135
Μάντσι	456

Πελεκανάδα	247
Πλατανόβρυση	90
Πουλίτσι	70
Στέρνα	546
Στρέφι	579
ΣΥΝΟΛΟ	3.437
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Αριστομένους έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	1.737	1.559	3.296

Ο Δήμος Αριστομένους , συνολικής έκτασης 90.678 στρεμμάτων, είναι σε όλη του την έκταση ορεινός και βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία και 1 Κτηνιατρείο
- ✓ 1 Πολιτιστικό Σύλλογο
- ✓ 8 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ 1 Νηπιαγωγείο, 2 διθέσια και 3 μονοθέσια Δημοτικά, 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ Γήπεδα

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, τα σύκα και η σταφίδα..

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Αριστομένουσ, με Τ.Κ. 24015, στο τηλέφωνο 0722-92223-92387 και στο ΦΑΞ 0722-92223.

3.8 ΔΗΜΟΣ ΑΡΦΑΡΩΝ

8 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Άγιος Φλώρος	294
Άγριλος	211
Αρφαρά (έδρα)	1.247
Βελανιδιά	112
Βρομόβρυση	158
Πήδημα	411
Πλατύ	520
Σταματινού	128
ΣΥΝΟΛΟ	3.081
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Αρφαρών έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΦΑΡΩΝ	1.677	1.493	3.170

Ο Δήμος Αρφαρών , συνολικής έκτασης 87.615 στρεμμάτων, χαρακτηρίζεται στην πλειοψηφία του για τις πεδινές του εκτάσεις και βρίσκεται ανατολικά του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ

- ✓ 1 Συμβολαιογραφείο
- ✓ Υποθηκοφυλακείο
- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο
- ✓ 1 Πνευματικό Κέντρο
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ Νηπιαγωγείο, 2 εξαθέσια Δημοτικά, 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ Γήπεδα

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, τα σύκα και κτηνοτροφικά προϊόντα..

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Αρφαρών, με Τ.Κ. 24004, στο τηλέφωνο 0721-52220-22755-52900 και στο ΦΑΞ 0721-52220.

3.9 ΔΗΜΟΣ ΑΥΛΩΝΑ

8 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αγαλιανή	325
Αυλώνα	327
Βανάδα	134
Ελαία	337
Καλίτσαίνα	101
Καλό Νερό	641
Καρνές	136
Πλατάνια	223
Πρόδρομος	94
Σιδηρόκαστρο (έδρα)	322
ΣΥΝΟΛΟ	2.640
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Αυλώνα έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΑΥΛΩΝΑ	1.371	1.233	2.604

Ο Δήμος Αυλώνα , συνολικής έκτασης 112.898 στρεμμάτων, αποτελεί σύνθεση παραλιακών, ημιορεινών και πεδινών εκτάσεων και βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ Ειρηνοδικεία
- ✓ Υποθηκοφυλακεία
- ✓ Αστυνομικούς Σταθμούς
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία
- ✓ Πνευματικά Κέντρα
- ✓ Βιβλιοθήκη
- ✓ Πολιτιστικά και Λαογραφικά Κέντρα
- ✓ 1 Λαογραφικό Μουσείο
- ✓ 8 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ 1 Νηπιαγωγείο, 2 Δημοτικά
- ✓ Γήπεδα και 2 χώρους Αθλητισμού

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, το κρέας, κηπευτικά και γαλακτοκομικά προϊόντα..

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Σιδηροκάστρου, με Τ.Κ. 24021, στο τηλέφωνο 0761-51190 και στο ΦΑΞ 0761-51190.

3.10 ΔΗΜΟΣ ΒΟΥΦΡΑΔΩΝ

6 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Βλάσης	169
Κουρτάκι	162
Μηλιώτη	161
Πετρίτσι	228
Χαραυγή	289
Χατζή (έδρα)	902
ΣΥΝΟΛΟ	1.911
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Βουφράδος έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΒΟΥΦΡΑΔΩΝ	936	860	1.796

Ο Δήμος Βουφράδων, συνολικής έκτασης 42.360 στρεμμάτων, η μορφολογία του εδάφους είναι κατά βάση ημιορεινή και βρίσκεται δυτικά του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Αγρονομία
- ✓ 1 Υποθηκοφυλακείο
- ✓ 1 Συμβολαιογραφείο
- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ 1 Διθέσιο Δημοτικό, 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο

- ✓ Γήπεδα και 1 κλειστό χώρο Άθλησης, Στίβο 400 μέτρων και ανοικτό χώρο ψυχαγωγίας για τα παιδιά

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, η σταφίδα και τα αμπέλια.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Χατζή, με Τ.Κ. 24014, στο τηλέφωνο 0722-81250-81396 και στο ΦΑΞ 0722-81366.

3.11 ΔΗΜΟΣ ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ

7 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Γαργαλιάνοι (έδρα)	5.310
Βάλτα	284
Λεύκη	293
Μαραθούπολη	418
Μουζάκι	399
Πύργος	839
Φλόκα	66
ΣΥΝΟΛΟ	7.609
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Γαργαλιάνων έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΛΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	4.406	4.270	8.676

Δήμος Γαργαλιάνων είναι συνολικής έκτασης 122.680 στρεμμάτων, αποτελείται από πεδινές κατά πλειοψηφία εκτάσεις και βρίσκεται στα δυτικά παράλια του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Ειρηνοδικείο
- ✓ 1 Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Συμβολαιογραφεία
- ✓ Πυροσβεστικό Σταθμό
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Κατάστημα ΔΕΗ
- ✓ Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ Κατάστημα ΔΟΥ
- ✓ Δασονομείο
- ✓ Γραφείο Γεωργικής Ανάπτυξης
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία και ένα κτηνιατρείο
- ✓ Πνευματικό Κέντρο
- ✓ Βιβλιοθήκη
- ✓ Φιλαρμονική
- ✓ Κάμπινγκ
- ✓ Λιμάνι
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, κατάστημα της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών, τον Οινοποιητικό Συνεταιρισμό «Νέστωρ»
- ✓ 1 Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Γαργαλιάνων (Α.Κ.Μ.Η.)
- ✓ Τον Σύνδεσμο Ύδρευσης «Γέλος Άγρας»
- ✓ Παιδικούς Σταθμούς, 4 Νηπιαγωγεία, , 7 Δημοτικά (3 μονοθέσια, 1 διθέσιο και 3 εξατάξια), 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ Γήπεδα και 1 κλειστό Γυμναστήριο

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, η σταφίδα και τα αμπέλια.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, το Δήμο Γαργαλιάνων , με Τ.Κ. 24400, στο τηλέφωνο 0763-22224-22120 και στο ΦΑΞ 0763-22467.

3.12 ΔΗΜΟΣ ΔΩΡΙΟΥ

9 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Ανω Δώριο	194
Βασιλικό	484
Δώριο (έδρα)	1.628
Κόκλα	428
Κούβελα	218
Μάλθη	207
Χαλκιά	163
Χρυσοχώρι	192
Ψάρι	539
ΣΥΝΟΛΟ	4.053
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Δωρίου έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΔΩΡΙΟΥ	1.994	1.913	3.907

Ο Δήμος Δωρίου έχει συνολική έκταση 122.680 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από σύνθεση πεδινών και ορεινών εκτάσεων και

βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Ειρηνοδικείο
- ✓ 1 Υποθηκοφυλακείο
- ✓ 1 Συμβολαιογραφείο
- ✓ Καταστήματα ΕΛΤΑ
- ✓ Αστυνομικούς Σταθμούς
- ✓ 1 Υποκατάστημα Τράπεζας
- ✓ Αγρονομία
- ✓ Αγροτικά Περιφερειακά Ιατρεία
- ✓ Πολιτιστικά Κέντρα
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ 1 Παιδικό Σταθμό, 1 Νηπιαγωγείο, 3 εξατάξια Δημοτικά, 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ 7 Γήπεδα και Στίβο 400 μέτρων και Αθλητικό Όμιλο

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, το μέλι, κτηνοτροφικά προϊόντα και ζωοτροφές.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Δωρίου με Τ.Κ. 24011, στο τηλέφωνο 0765-31226-31111-32000 και στο ΦΑΞ 0765-31725.

3.13 ΔΗΜΟΣ ΕΙΡΑΣ

8 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Άγιος Σώστης	173
Αμπελώνια	212
Κακαλέτρι	129
Νέδα (έδρα)	254
Πέτρα	121
Σκληρού	89
Στάσιμο	124
Σύρριζο	139
ΣΥΝΟΛΟ	1.241
	<i>*απογραφή ΕΣΥΕ 1991</i>

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Είρας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΕΙΡΑΣ	534	444	978

Ο Δήμος Είρας έχει συνολική έκταση 86.654 στρέμματα, έχει στην πλειοψηφία του ορεινές εκτάσεις και βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο
- ✓ 1 Βιβλιοθήκη
- ✓ 1 Λαογραφικό Κέντρο
- ✓ 1 Αγροτικό Συνεταιρισμό
- ✓ Ξενώνες
- ✓ Γήπεδα και 1 θερμαινόμενη πισίνα

Όσον αφορά τα σχολικά κτίρια ,υπάρχουν σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα αλλά δεν λειτουργούν

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, κτηνοτροφικά προϊόντα, τα κάστανα και τα καρύδια.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Νέδας με Τ.Κ. 27061, στο τηλέφωνο 0626-23067-23080 και στο ΦΑΞ 0626-23067.

3.14 ΔΗΜΟΣ ΘΟΥΡΙΑΣ

6 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αιθαία	326
Άμφεια	658
Άνθεια	487
Θουρία (έδρα)	1.140
Μικρομάνη	735
Πολιανή	229
ΣΥΝΟΛΟ	3.575
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Θουρίας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΘΟΥΡΙΑΣ	2.139	1.931	4.070

Ο Δήμος Θουρίας έχει συνολική έκταση 76.992 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από πεδινές εκτάσεις και βρίσκεται ανατολικά του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Συμβολαιογραφεία
- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Αγρονομία
- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο
- ✓ 1 Βιβλιοθήκη
- ✓ 6 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ Νηπιαγωγεία, 5 Δημοτικά(1 εξαθέσιο, 2 τετραθέσια, 2 διθέσια), 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ Γήπεδα

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, σύκα, σταφίδες, μήλα, καρύδια, κηπευτικά, αμπέλια.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Θουρίας με Τ.Κ. 24009, στο τηλέφωνο 0721-32305-32535-32729 και στο ΦΑΞ 0721-32305.

3.15 ΔΗΜΟΣ ΙΘΩΜΗΣ

8 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αριστοδήμειο	368
Αρσινόη	241
Βαλύρα (έδρα)	1.038
Ζερμπίσια	212
Κεφαλινός	191
Λάμπαινα	290
Μαυρομάτι Ιθώμης	405
Ρευματιά	135
ΣΥΝΟΛΟ	2.880
	<i>*απογραφή ΕΣΥΕ 1991</i>

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Ιθώμης έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΙΘΩΜΗΣ	1.265	1.194	2.459

Ο Δήμος Ιθώμης έχει συνολική έκταση 90.428 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από σύνθεση πεδινών και ορεινών εκτάσεων και βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ Αγροτικά Ιατρεία
- ✓ 1 Βιβλιοθήκη
- ✓ Τον πολιτιστικό Σύλλογο "Η Αρχαία Μεσσήνη"
- ✓ Σύλλογο Γυναικών
- ✓ 5 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ Νηπιαγωγεία, 2 Εξατάξια Δημοτικά
- ✓ Γήπεδα και 1 παιδότοπο
- ✓ Τον αθλητικό Σύλλογο "Αστέρα"

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, σύκα, αμπέλια.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Βαλόρας με Τ.Κ. 24002, στο τηλέφωνο 0724-71668-71207 και στο ΦΑΞ 0724-71207.

3.16 ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

14 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αλαγονία	410
Αντικάλαμος	345
Αρτεμισία	339
Ασπρόχωμα	1.240
Βέργα	1.271
Ελαιοχώρι	352
Καλαμάτα (έδρα)	44.052
Καρβέλι	180
Λαδάς	231
Λείκα	758
Μικρή Μαντίνεια	606
Νέδουσα	206
Πηγές	149
Σπερχογεία	554
ΣΥΝΟΛΟ	50.693
	<i>*απογραφή ΕΣΥΕ 1991</i>

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Καλαμάτας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	28.013	28.901	56.914

Ο Δήμος Καλαμάτας είναι συνολικής έκτασης 253.209 στρεμμάτων, παρουσιάζει σύνθεση ορεινών, ημιορεινών και πεδινών εκτάσεων και βρίσκεται ανατολικά του Νομού Μεσσηνίας.

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Αστυνομική Διεύθυνση
- ✓ Πολεοδομικό Γραφείο
- ✓ Καταστήματα ΕΛΤΑ

- ✓ Λιμεναρχείο
- ✓ Δασαρχείο
- ✓ Αγρονομείο
- ✓ Τελωνείο
- ✓ Γραφεία ΟΑΕΔ
- ✓ Υποθηκοφυλακεία
- ✓ 17 Συμβολαιογραφεία
- ✓ Πυροσβεστικό Σταθμό
- ✓ 16 Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Καταστήματα ΔΕΗ
- ✓ Καταστήματα ΟΤΕ
- ✓ Κατάστημα ΔΟΥ
- ✓ Δικαστικό Μέγαρο
- ✓ Νοσοκομείο
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία και ένα κτηνιατρείο
- ✓ ΚΑΠΗ
- ✓ Την Δημοτική Επιχείρηση Ανασυγκρότησης Καλαμάτας (Δ.Ε.Α.Κ)
- ✓ Την Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Τ.Α.Κ.)
- ✓ Την Αναπτυξιακή Δημοτική Επιχείρηση Καλαμάτας (Α.Δ.Ε.Κ.)
- ✓ Την Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.)
- ✓ Την Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αρδευσης Καλαμάτας (Δ.Ε.Υ.Α.Κ.)
- ✓ Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.)
- ✓ Πνευματικό Κέντρο
- ✓ Βιβλιοθήκη
- ✓ Φιλαρμονική
- ✓ Το Μπενάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο
- ✓ Λαογραφικό Μουσείο
- ✓ Το Μουσείο Μητροπόλεως Μεσσηνίας
- ✓ Κινηματογράφους
- ✓ 8 Κάμπινγκ
- ✓ Λιμάνι

- ✓ Μαρίνα
- ✓ 19 Γραφεία Τουριστικών Πληροφοριών
- ✓ 16 Τοπικούς Ραδιοφωνικούς Σταθμούς
- ✓ 12 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, κατάστημα της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών,
- ✓ Σύνδεσμο Ύδρευσης Καλαμάτας, Μεσσήνης και γειτονικών Δήμων
- ✓ 17 Παιδικούς Σταθμούς, 29 Νηπιαγωγεία, 29 Δημοτικά (1 μονοθέσιο, 2 διθέσια, 1 εξατάξιο και 24 επτατάξια), 9 Γυμνάσια και 10 Λύκεια
- ✓ Γήπεδα ποδοσφαίρου, 2 Εγκαταστάσεις στίβου, 3 Γήπεδα Τένις και 2 κλειστά Γυμναστήρια

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον γ' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο και τα εσπεριδοειδή.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, τα Δήμο Καλαμάτας, με Τ.Κ. 24100, στο τηλέφωνο 0721-22651-28000 και στο ΦΑΞ 0721-83249.

3.17 ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΩΝΗΣ

10 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Ακριτοχώρι	303
Βασιλίτσι	640
Βουνάρια	226
Καπλάνι	297
Κόμποι	114
Κορώνη (έδρα)	1.794
Υάμεια	136
Φαλάνθη	352
Χαρακοπιέ	949
Χρυσοκελλαριά	612
ΣΥΝΟΛΟ	5.423
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Κορώνης έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΩΝΗΣ	2.982	2.915	5.897

Ο Δήμος Κορώνης έχει συνολική έκταση 105.163 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από σύνθεση πεδινών και ημιορεινών εκτάσεων και βρίσκεται στο νότιο τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ 1 Κατάστημα ΔΕΗ
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Λιμεναρχείο
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ 1 Συμβολαιογραφείο
- ✓ 1 Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία
- ✓ 1 Βιβλιοθήκη
- ✓ Λαογραφικό Κέντρο
- ✓ Μουσείο
- ✓ Λιμάνι
- ✓ Κάμπινγκ
- ✓ Γραφεία Τουριστικών Πληροφοριών
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ Κυνηγετικό Σύλλογο

- ✓ 1 Παιδικό Σταθμό, 4 Νηπιαγωγεία, 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο (7 κλειστά Δημοτικά)
- ✓ 1 Γήπεδο
- ✓ Η Ένωση Αλιέων Κορώνης και Περιχώρων "Η Φανερωμένη"
- ✓ Σωματείο Ψαράδων Κορώνης "Το Βενέτικο"

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, αμπέλια, κηπευτικά και η κορινθιακή σταφίδα.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Κορώνης με Τ.Κ. 24004, στο τηλέφωνο 0725-22221-22500 και στο ΦΑΞ 0725-22224.

3.18 ΔΗΜΟΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ

Η ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΕΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αρμενιοί	317
Βρύσες	189
Κυπαρισσία	5.149
Μουριατάδα	205
Μύρου	109
Ξηρόκαμπος	54
Περδικονέρι	163
Ράχες	319
Σπηλιά	588
Στάσιο	99
Φαρακλάδα	315
ΣΥΝΟΛΟ	7.507
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Κυπαρισσίας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	4.412	4.177	8.589

Ο Δήμος Κυπαρισσίας έχει συνολική έκταση 101.018 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από σύνθεση παραλιακών, πεδινών και ημιορεινών εκτάσεων και βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ 1 Κατάστημα ΔΕΗ
- ✓ Πολεοδομικό Γραφείο
- ✓ Κατάστημα ΔΥΟ
- ✓ Ειρηνοδικείο
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Λιμεναρχείο
- ✓ Πυροσβεστικό σταθμό
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Συμβολαιογραφείο
- ✓ Αγρονομία
- ✓ Διεύθυνση Γεωργίας
- ✓ Τελωνείο
- ✓ Την Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής και Πολιτιστικής Ανάπτυξης Κυπαρισσίας (Εικαστικό Εργαστήριο- Δ.Ε.Τ.Π.Α.Κ.)
- ✓ Νοσοκομείο, Κέντρο Υγείας, 2 Αγροτικά Ιατρεία, Κτηνιατρείο
- ✓ 1 Βιβλιοθήκη
- ✓ Λαογραφικό Μουσείο

- ✓ Θέατρο
- ✓ Τους Πολιτιστικούς Συλλόγους ΜΕΣΚ ΚΑΙ ΣΦΜΚΤΚ
- ✓ Λιμάνι
- ✓ 1 Κάμπινγκ
- ✓ Ραδιοφωνικοί Σταθμοί
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς και την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μεσσηνίας
- ✓ Παιδικούς Σταθμούς, 3 Νηπιαγωγεία, 4 Δημοτικά (2 εξατάξια και 2 μονοθέσια), 1 Γυμνάσιο και 2 Λύκεια
- ✓ 1 Γήπεδο, στίβο 400 μέτρων και κλειστό Γυμναστήριο

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, αμπέλια.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, Δήμος Κυπαρισσίας με Τ.Κ. 24500, στο τηλέφωνο 0761-22280-22210 και στο ΦΑΞ 0761-62026.

3.19 ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΤΡΟΥ

19 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Άγιος Νικόλαος	607
Άγιος Νίκωνας	182
Εξωχώρι	394
Θαλάμες	196
Καρδαμύλη (έδρα)	574
Καρνοβούνι	91
Καστανέα	196
Λαγκάδα	182
Μηλέα	195
Νεοχώρι	1.124
Νομιτσής	162

Ηλάτσα	311
Προάστιο	435
Προσήλιο	201
Πύργος	181
Ρίγκλια	176
Σαϊδόνα	236
Τραχήλα	207
Τσέρια	258
ΣΥΝΟΛΟ	5.908
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Λεύκτρου έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	2.813	2.692	5.505

Ο Δήμος Λεύκτρου έχει συνολική έκταση 222.981 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από σύνθεση ορεινών, ημιορεινών και πεδινών εκτάσεων και βρίσκεται νοτιοδυτικά του Νομού Μεσσηνίας.

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ Καταστήματα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ Πρωτοδικείο
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Συμβολαιογραφείο
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία, Κτηνιατρείο και 2 Φαρμακεία
- ✓ κοινοτικές Βιβλιοθήκες
- ✓ Πνευματικό Κέντρο
- ✓ Πολιτιστικό Κέντρο

- ✓ Την Κοινοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Νεοχωρίου (Κ.Ε.Υ.Α.Ν.)
- ✓ Κάμπινγκ
- ✓ 10 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς και Συσκευαστήριο Ελαιολάδου
- ✓ Νηπιαγωγεία, 3 Δημοτικά (1 εξατάξιο και 2 μονοθέσια), 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ Γήπεδα

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Λεύκτρου με Τ.Κ. 24022, στο τηλέφωνο 0721-73265-73976-73349 και στο ΦΑΞ 0721-73265.

3.20 ΔΗΜΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ

6 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Ευαγγελισμός	488
Καινούριο Χωριό	98
Λαχανάδα	164
Μεθώνη (έδρα)	1.177
Φοινίκη	104
Φοινικούντα	635
ΣΥΝΟΛΟ	2.666
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Μεθώνης έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ	1.378	1.248	2.626

Ο Δήμος Μεθώνης έχει συνολική έκταση 97.202 στρέμματα, στο μεγαλύτερο μέρος του είναι πεδινός και βρίσκεται νοτιοανατολικά του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Συμβολαιογραφείο
- ✓ Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Τελωνείο
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία
- ✓ 1 Θέατρο
- ✓ Κάμπινγκ και 1 Ξενοδοχείο
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ Ιδιωτικά Ιχθυοτροφεία
- ✓ 1 Παιδικό Σταθμό, 2 Νηπιαγωγεία, 3 εξατάξια Δημοτικά , 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ Γήπεδα και 2 Παιδότοπους (Παιδική Χαρά)

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, σταφίδα και τα αμπέλια.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Μεθώνης με Τ.Κ. 24006, στο τηλέφωνο 0723-31255-31610 και στο ΦΑΞ 0723-31255.

3.21 ΔΗΜΟΣ ΜΕΛΙΓΑΛΑ

11 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Ανθούσα	139
Ζευγολατιό	599
Καλλιρρόη	414
Μαγούλα	161
Μελιγαλάς (έδρα)	1.405
Μίλα	152
Νεοχώρι Ιθώμης	331
Πολίχνη	274
Σκάλα	519
Στενόκλαρος	124
Τσουκαλαίικα	290
ΣΥΝΟΛΟ	4.408
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Μελιγαλά έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΜΕΛΙΓΑΛΑΣ	2.024	1.988	4.012

Ο Δήμος Μελιγαλά έχει συνολική έκταση 78.193 στρέμματα, στο μεγαλύτερο μέρος του είναι πεδινός και βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας.

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ 1 Κατάστημα ΔΕΗ
- ✓ Κατάστημα ΔΟΥ
- ✓ Ειρηνοδικείο

- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Δασαρχείο
- ✓ Αγρονομείο
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία, 1 Κέντρο Υγείας και 1 Κτηνιατρείο
- ✓ Πνευματικό Κέντρο
- ✓ 1 Βιβλιοθήκη
- ✓ 7 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ Τον Σύνδεσμο Ύδρευσης Άνω Μεσσηνία
- ✓ 1 Παιδικό Σταθμό, 1 Νηπιαγωγείο, 7 εξατάξια Δημοτικά ,1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ Γήπεδα και 2 Παιδότοπους (Παιδική Χαρά)

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, σταφίδα και τα αμπέλια.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Μελιγαλά, με Τ.Κ. 24002, στο τηλέφωνο 0724-22264-23325-23326 και στο ΦΑΞ 0724-22264.

3.22 ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

14 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αβραμιού	628
Ανάληψη	413
Βελίκια	330
Καρτερόλι	491
Λευκοχώρα	295
Λυκότραφος	325

Μάδενα	175
Μαυρομάτι Παμίσου	356
Μεσσήνη (έδρα)	6.519
Νεοχώρι Αριστομένων	255
Πιλαλίστρα	190
Πιπερίτσα	133
Σπιτάλι	154
Τρίοδος	229
ΣΥΝΟΛΟ	10.493
	<i>*απογραφή ΕΣΥΕ 1991</i>

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Μεσσηνίας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	5.542	5.309	10.851

Ο Δήμος Μεσσηνίας έχει συνολική έκταση 84.602 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ορεινών, ημιορεινών, πεδινών και παραλιακών εκτάσεων και βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας.

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ Καταστήματα ΟΤΕ
- ✓ Καταστήματα ΔΕΗ
- ✓ Κατάστημα ΔΟΥ
- ✓ Ειρηνοδικείο
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Δασαρχείο
- ✓ Αγρονομείο
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Υποθηκοφυλακείο

- ✓ Συμβολαιογραφείο
- ✓ Την Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Δήμου Μεσσήνης (Δ.Ε.Α.ΔΗ.Μ.)
- ✓ Την Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Μεσσήνης (Δ.Ε.Υ.Α.Μ.)
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία, 1 Κέντρο Υγείας και 1 Κτηνιατρείο
- ✓ 9 Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ Τοπικούς Ραδιοφωνικούς Σταθμούς
- ✓ Κατασκηνώσεις Παιδιών
- ✓ 6 Νηπιαγωγεία, 9 Δημοτικά ,2 Γυμνάσιο και 2 Λύκειο
- ✓ Γήπεδα (σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα) ,Στίβο 400 μέτρων και Κλειστό Γυμναστήριο

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, σταφίδα και τα σύκα και οι πατάτες.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Μεσσήνης , με Τ.Κ. 24200, στο τηλέφωνο 0722 22601-22231-23843 και στο ΦΑΞ 0722 22752.

3.23 ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΟΣ

8 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αμπελόφυτο	416
Κορυφάσιο	688
Μεταξάδα	167
Μυρσινοχώρι	125
Παλαιό Λουτρό	80
Ρωμανός	360
Φλεσιάδα	51
Χώρα (έδρα)	3.135
ΣΥΝΟΛΟ	5.022
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Νέστορος έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΟΣ	2.767	2.686	5.453

Ο Δήμος Νέστορος έχει συνολική έκταση 91.902 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ορεινών, ημιορεινών, πεδινών εκτάσεων και βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας.

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ Ειρηνοδικείο
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Δασαρχείο
- ✓ Αγρονομείο
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Συμβολαιογραφείο

- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο
- ✓ Πνευματικά Κέντρο
- ✓ Μουσείο
- ✓ Βιβλιοθήκη
- ✓ 1 Κινηματογράφος
- ✓ Υπαιθριο Θέατρο
- ✓ Την Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής και Τουριστικής Ανάπτυξης Δήμου Νέστορος
- ✓ Ελαιουργικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ 1 Αγροτικό – Δασικό Συνεταιρισμό
- ✓ Την παιδική Κατασκήνωση «Η Φωτοχαρά»
- ✓ 1 Παιδικό Σταθμό, 3 Νηπιαγωγεία, 5 Δημοτικά (2 μονοθέσια, 1 διθέσιο και 2 εξατάξια)
- ✓ 1 Γήπεδο και 3 Παιδικές Χαρές

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, κηπευτικά.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, Δήμος Χώρας, με Τ.Κ. 24600, στο τηλέφωνο 0763-31241-31200-31263 και στο ΦΑΞ 0763-31241-31263.

3.24 ΔΗΜΟΣ ΟΙΧΑΛΙΑΣ

10 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Ανδανία	169
Καλύβια	85
Κατσαρού	598
Λουτρό	140
Μερόπη (έδρα)	767

Οιχαλία	413
Πεύκο	146
Σιάμου	135
Σολάκι	173
Φίλια	234
ΣΥΝΟΛΟ	2.860
	<i>*απογραφή ΕΣΥΕ 1991</i>

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Οιχαλίας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΟΙΧΑΛΙΑΣ	1.409	1.354	2.763

Ο Δήμος Οιχαλίας έχει συνολική έκταση 59.060 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ημιορεινών και πεδινών εκτάσεων και βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ Καταστήματα ΟΤΕ
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία
- ✓ Βιβλιοθήκες
- ✓ 1 Νηπιαγωγείο, 4 Δημοτικά (2 μονοθέσια, 1 διθέσιο και 1 τριθέσιο),
1 Γυμνάσιο,
- ✓ 1 Παιδική Χαρά και Αθλητικές Υποδομές

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, τα σύκα και τα κτηνοτροφικά προϊόντα.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Μερόπης , με Τ.Κ. 24602, στο τηλέφωνο 0724-41234-41701-41702-41703 και στο ΦΑΞ 0724-41234.

3.25 ΔΗΜΟΣ ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ

5 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Βλαχόπουλο (έδρα)	1.172
Μανιάκι	73
Μαργέλι	74
Μεταμόρφωση	322
Παπαφλέσσας	125
ΣΥΝΟΛΟ	1.766
	<i>*απογραφή ΕΣΥΕ 1991</i>

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Παπαφλέσσα έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	1.180	1.012	2.192

Ο Δήμος Παπαφλέσσα έχει συνολική έκταση 42.137 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ημιορεινών και πεδινών εκτάσεων και βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο
- ✓ Πολιτιστικούς Συλλόγους
- ✓ Τριμηνιαία Εφημερίδα «Βλαχοπουλαϊκά Νέα»
- ✓ Λαογραφικό και Ιστορικό Μουσείο
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ 1 Νηπιαγωγείο, 2 Δημοτικά (1 μονοθέσιο, 1 τριθέσιο)

- ✓ 1 Γήπεδο
- ✓ Τον Αθλητικό Σύλλογο «Μαγκλαβάς»

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, η σταφίδα και τα αμπέλια.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητα Βλαχόπουλο , με Τ.Κ. 24014, στο τηλέφωνο 0722-84095-84720 και στο ΦΑΞ 0722-84730.

3.26 ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ

12 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αχλαδοχώρι	356
Δάρας	458
Δροσιά	115
Καλοχώρι	209
Καρποφόρα	340
Καστάνια	43
Κόκκινου	118
Λυκίσσα	90
Μαθία	84
Νερόμυλος	454
Πανιπέρι	339
Πεταλίδι (έδρα)	1.300
ΣΥΝΟΛΟ	3.906
	<i>*απογραφή ΕΣΥΕ 1991</i>

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Πεταλιδίου έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	1.773	1.804	3.577

Ο Δήμος Πεταλιδίου έχει συνολική έκταση 104.970 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ορεινών, πεδινών, παραλιακών εκτάσεων και βρίσκεται στο νότιο τμήμα του Νομού Μεσσηνίας.

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ 1 Αστυνομικό Τμήμα
- ✓ Αγρονομείο
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Συμβολαιογραφείο
- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο
- ✓ 1 Αγροτικό Συνεταιρισμό
- ✓ Τον Σύνδεσμο «Ανασυγκρότηση»
- ✓ 1 Νηπιαγωγεία, 3 Δημοτικά (1 τριτάξιο, 1 τετρατάξιο και 1 εξατάξιο), 1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ 1 Παιδική Χαρά
- ✓ Τον Σύνδεσμο «Ανασυγκρότηση»

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, κηπευτικά, η σταφίδα, τα σύκα, η πατάτα.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, κοινότητας Πεταλιδίου , με Τ.Κ. 24005, στο τηλέφωνο 0722-32290-31238 και στο ΦΑΞ 0722-32290.

3.27 ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ

11 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αμπελόπηποι	140
Γλυφάδα	262
Ίκλαινα	342
Καλλιθέα	617
Κυνηγός	445
Μεσοχώρι	207
Παπούλια	208
Πήδαςος	174
Πύλα	190
Πύλος (έδρα)	2.473
Χωματάδα	282
ΣΥΝΟΛΟ	5.340
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Πύλου έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ	2.861	2.594	5.455

Ο Δήμος Πύλου έχει συνολική έκταση 143.911 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ημιορεινών και πεδινών εκτάσεων και βρίσκεται κεντρικό νοτιοδυτικά του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ Πολεοδομικό Γραφείο
- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ

- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ 1 Κατάστημα ΔΕΗ
- ✓ Κατάστημα Δ.Ο.Υ.
- ✓ Ειρηναδικείο
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Λιμεναρχείο
- ✓ Δασαρχείο
- ✓ Αγρονομείο
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Συμβολαιογραφεία
- ✓ Δημοτική Βιβλιοθήκη
- ✓ Αρχαιολογικό Μουσείο
- ✓ Λιμάνι
- ✓ Μαρίνα
- ✓ Κάμπινγκ
- ✓ Νοσοκομείο, 3 Αγροτικά Ιατρεία, 1 Κέντρο Υγείας και 1 Κτηνιατρείο
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς ,την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών
- ✓ Τον Οινοποιητικό Συνεταιρισμό «Νέστωρ»
- ✓ 1 Παιδικό Σταθμό, 2 Νηπιαγωγεία, 2 Εξατάξια Δημοτικά ,1 Γυμνάσιο και 1 Λύκειο
- ✓ Γήπεδα
- ✓ Την Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Πύλου (Δ.Ε.Α.Π.)

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, κηπευτικά.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, Δήμος Πύλου , με Τ.Κ. 24001, στο τηλέφωνο 0723-22221-23523 και στο ΦΑΞ 0723-23522.

3.28 ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ

6 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Φιλιατρά	6.592
Χριστιανούπολη	384
Πλάτη	226
Χαλαζόνι	250
Μάλη	105
Εξοχικό	196
ΣΥΝΟΛΟ	7.753
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Φιλιατρών έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	3.472	3.236	6.708

Ο Δήμος Φιλιατρών έχει συνολική έκταση 114.877 στρέμματα, χαρακτηρίζεται για τις πεδινές του εκτάσεις και βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Κατάστημα ΔΕΗ
- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ 1 Κατάστημα Δ.Ο.Υ.

- ✓ Ειρηνοδικείο
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Αγρονομείο
- ✓ Υποκαταστήματα Τραπεζών
- ✓ Υποθηκοφυλακείο
- ✓ Συμβολαιογραφεία
- ✓ 1 Κέντρο Υγείας
- ✓ ΚΑΠΗ
- ✓ Άσυλο Ανιάτων
- ✓ Τον Πολιτιστικό Σύλλογο «Πυρσός»
- ✓ Το Φουρναράκειο Πνευματικό Κέντρο
- ✓ Τον Σύλλογο Φιλοπροόδων Φιλιατρών
- ✓ Φιλαρμονική
- ✓ Βιβλιοθήκες
- ✓ 1 Κινηματογράφο
- ✓ Θέατρο
- ✓ Γεωργικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ Πρότυπο Κέντρο Εδαφολογίας
- ✓ Τοπικό Ραδιοφωνικό Σταθμό «Ράδιο Νίκη»
- ✓ 1 Παιδικό Σταθμό, 3 Νηπιαγωγεία, 3 εξατάξια Δημοτικά, 1
Γυμνάσιο, 1 Λύκειο και 1 ΙΕΚ
- ✓ 11 Γήπεδα και Στίβο

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, κηπευτικά και το κρασί.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, Δήμος Φιλιατρών , με Τ.Κ. 24300, στο τηλέφωνο 0761-34189-32220-33600-33611 και στο ΦΑΞ 0761-32189.

3.29 ΔΗΜΟΣ ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ

5 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Κουκουνάρα	643
Κρεμμύδια	947
Μεσοπόταμος	372
Σουλινάρι	575
Χανδρινού	1.002
ΣΥΝΟΛΟ	3.539
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός του Δήμου Χιλιοχωρίων έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	1.499	1.423	2.922

Ο Δήμος Χιλιοχωρίων έχει συνολική έκταση 73.950 στρέμματα, χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση ημιορεινών και ορεινών εκτάσεων και βρίσκεται νότια του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΕΛΤΑ
- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ Βιβλιοθήκη
- ✓ Πολιτιστικό Κέντρο
- ✓ Θεμιστόκλειο Πνευματικό Κέντρο

- ✓ Διημερσία Εφημερίδα «Η ΠΡΟΟΔΟΣ»
- ✓ Οδοντιατρείο και 1 Φαρμακείο
- ✓ Κτίριο Γηροκομείου που δεν λειτουργεί
- ✓ Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- ✓ Νηπιαγωγεία. 5 Δημοτικά (4 διαθέσιμα, 1 τριθέσιο)
- ✓ Γήπεδα και 1 Παιδική Χαρά

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, κηπευτικά, η σταφίδα, τα αμπέλια, τα σταφύλια και το κρασί.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα του Δήμου, Κοινότητα Χανδρινού, με Τ.Κ. 24001, στο τηλέφωνο 0723-51318 και στο ΦΑΞ 0723-51318.

3.30 ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ

5 ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Δραΐνα	76
Κλήμα	130
Κορομηλιά	115
Παλαιόκαστρο	182
Τρίκορφο (έδρα)	475
ΣΥΝΟΛΟ	978
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός της Κοινότητας Τρίκορφου έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
-----	---------	--------	--------

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ	541	507	1.048
--------------------------------	------------	------------	--------------

Η Κοινότητα Τρικόρφου έχει συνολική έκταση 42.938 στρέμματα, έχει κατά πλειοψηφία ορεινές εκτάσεις και βρίσκεται στο κέντρο του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Αστυνομικό Σταθμό
- ✓ 1 Αγροτικό Ιατρείο
- ✓ 1 Αγροτικό Συνεταιρισμό
- ✓ 1 Νηπιαγωγείο και 2 Δημοτικά μονοθέσια

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο και τα σύκα.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα της Κοινότητας, Κοινότητα Τρικόρφου, με Τ.Κ. 24013, στο τηλέφωνο 0722-61273.

3.31 ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΠΥΛΑΣ

7 ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Καλογερέσι	78
Λαντζουνάτο	54
Λυκουδέσι	48
Ραπτόπουλο	218
Ροδιά	113
Σελλάς (έδρα)	201
Τριπύλα	88
ΣΥΝΟΛΟ	800
	*απογραφή ΕΣΥΕ 1991

Βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων της απογραφής του 2001 ο πληθυσμός της Κοινότητας Τριπύλας έχει ως εξής:

ΟΤΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΠΥΛΑΣ	327	296	623

Η Κοινότητα Τρικόρφου έχει συνολική έκταση 69.696 στρέμματα, έχει κατά πλειοψηφία ορεινές εκτάσεις και βρίσκεται στο κέντρο του Νομού Μεσσηνίας .

Όσον αφορά τις κοινωνικές υποδομές, διαθέτει :

- ✓ 1 Κατάστημα ΟΤΕ
- ✓ Αγροτικά Ιατρεία
- ✓ 1 Αγροτικό Συνεταιρισμό

Η βασική απασχόληση των κατοίκων είναι στον α' Τομέα.

Κύρια προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές, το ελαιόλαδο, το τυρί και το κρέας.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να απευθυνθεί κανείς στην έδρα της Κοινότητας, Κοινότητα Τριπόλας , με Τ.Κ. 24500, στο τηλέφωνο 0761-61222

Μ Ε Ρ Ο Σ 5^ο
ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
"Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1.1 Οι δύο όψεις της εφαρμογής του Προγράμματος.

Η μείωση του αριθμού των ΟΤΑ είχε ως συνέπεια την εξάλειψη του κατακερματισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι νέοι Δήμοι έγιναν πιο ισχυροί με τις αποκεντρωμένες αρμοδιότητες που τους δόθηκαν και έτσι οι περισσότεροι πλέον Δήμοι μπορούν να εκτελούν έργα με δική τους τεχνική υπηρεσία και με το δικό τους εξοπλισμό, με αποτέλεσμα την ευημερία . Οι Δήμοι αποκτούν δημοτικές υπηρεσίες με Γεωπόνους, Μηχανικούς, Οικονομολόγους και εξασφαλίζουν υποδομές και έργα που χρηματοδοτεί είτε το Κράτος είτε η Ευρωπαϊκή Ένωση με αποτέλεσμα την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών (βασικός στόχος του προγράμματος). Οι δημότες κερδίζουν την φροντίδα της σύγχρονης κοινωνικής υπηρεσίας των Δήμων και λαμβάνουν άμεσα τις υπηρεσίες που τους αξίζουν μια και οι Δήμοι απέκτησαν νέα σύγχρονη πολιτική και διοικητική οργάνωση . Τέλος κάθε τόπος συμμετέχει ενεργά στην τοπική διοίκηση εκλέγοντας το δικό του Τοπικό Συμβούλιο με πολλές αρμοδιότητες.

Παρ' όλα αυτά οι νέες Δημοτικές Αρχές αλλά και οι Δημοτικοί υπάλληλοι που στελεχώνουν τους 900 νέους Δήμους και τις 133 Κοινότητες ήταν αρκετά δύσκολο να ανταπεξέλθουν στις τεράστιες αρμοδιότητες των νέων Δήμων και Κοινοτήτων. Αυτό οφειλόταν στην πολλή άσχημη οικονομική κατάσταση που κληρονόμησαν με υποχρεώσεις προς τρίτους και στην περιορισμένη χρηματοδότησή τους και κυρίως στους αργούς ρυθμούς εφαρμογής του Ειδικού Προγράμματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε.Π.Τ.Α.). Άλλος λόγος ήταν η έλλειψη του απαραίτητου εξειδικευμένου προσωπικού, η αναποτελεσματική κατανομή αλλά και η μη περαιτέρω επιμόρφωσή του.

Ακόμα, η έλλειψη αναγκαίου τεχνολογικού εξοπλισμού π.χ. Η/Υ, που ήταν πλέον απαραίτητη για την στελέχωση των διευρυμένων Ο.Τ.Α. δεδομένου ότι, οι απαιτήσεις των νέων Δήμων είναι πλέον πολύ μεγαλύτερες και περισσότερες. Επιπλέον, οι νέες Δημοτικές Αρχές ήταν ανέτοιμες από άποψη ενημέρωσης και πληροφόρησης να διοικήσουν τόσο μεγάλους Δήμους. Τέλος, δεν θα πρέπει να αγνοούμε και την μη απόλυτη ετοιμότητα της Πολιτείας να ανταπεξέλθει στις ανάγκες αυτού του τόσο σημαντικού προγράμματος, κυρίως όσον αφορά τον οργανωτικό τομέα των νέων Ο.Τ.Α.

1.2 Κριτική θεώρηση των διαφόρων παραμέτρων του Προγράμματος

α) Χρονική Διάρκεια του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα "Ιωάννης Καποδίστριας" προτάθηκε και ψηφίστηκε μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, ώστε οι πολίτες να μην προλάβουν να ενημερωθούν και να κατανοήσουν την τεράστια αλλαγή που θα επέρχονταν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση με αποτέλεσμα πολλοί απ' αυτούς να αντιδράσουν αρνητικά. Άλλωστε και τα ίδια τα στελέχη της Τ.Α. εξέφρασαν πολλές αμφιβολίες και ενστάσεις για τον Καποδίστρια λόγω έλλειψης ενημέρωσης.

β) Οργάνωση των Νέων Δήμων

Για την οργάνωση των νέων Δήμων είναι απαραίτητη η αξιοποίηση και διαρκής επιμόρφωση του υφιστάμενου προσωπικού, η αξιοποίηση και κατοχύρωση της εργασίας και των γνώσεων του επιστημονικού προσωπικού και τέλος η μηχανοργάνωση των βασικών διοικητικών λειτουργιών.

Όλα τα παραπάνω δυστυχώς δεν έγιναν από την αρχή του Προγράμματος και αυτό είχε ως συνέπεια να δημιουργηθούν ποικίλα προβλήματα.

γ) Νέοι Επιστήμονες

Για τη σωστή λειτουργία των Νέων Καποδιστριακών Δήμων εκτός από τους πτυχιούχους που παρακολούθησαν τα σεμινάρια κατάρτισης και προσελήφθησαν στους Δήμους, θα πρέπει το Κράτος να μεριμνήσει και για την πρόσληψη άλλου εξειδικευμένου προσωπικού. Επίσης, θα πρέπει να γίνει σωστή κατανομή του μη εξειδικευμένου προσωπικού. Το Υπουργείο θα έπρεπε να προβλέπει από πριν τις πιθανές ανάγκες των νέων διευρυμένων ΟΤΑ για προσωπικό, έτσι ώστε με την εφαρμογή του προγράμματος να υπάρχει τουλάχιστον το προσωπικό που θα μπορούσε να έχει επιμορφωθεί από την αρχή για τις τεράστιες αλλαγές που θα συντελούνταν.

δ) Τοπικά Συμβούλια

Τα τοπικά Συμβούλια είναι απαραίτητα για την ορθή και αποτελεσματική λειτουργία των καποδιστριακών Δήμων. Πρέπει με κάθε τρόπο να δείξουν στις τοπικές κοινωνίες πόσο σημαντικό ρόλο παίζουν στη διατήρηση της τοπικής ιδιαιτερότητάς τους. Είναι σημαντικό να υπάρχουν αρμονικές σχέσεις μεταξύ τοπικού και δημοτικού Συμβουλίου. Οι αιρετοί που αποτελούν τα μέλη των Τοπικών Συμβουλίων θα πρέπει να κατανοήσουν πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος τους και πόσα προνόμια τους παρέχονται να αξιοποιήσουν και να μεταδώσουν στην τοπική κοινωνία. Παρ'όλα αυτά θα πρέπει ο ρόλος των Τοπικών Συμβουλίων να αναβαθμιστεί όχι μόνο τυπικά αλλά και ουσιαστικά.

ε) Χρηματοδότηση νέων ΟΤΑ

Η κύρια χρηματοδότηση των νέων ΟΤΑ προέρχεται από τους πόρους του Ειδικού Προγράμματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε.Π.Τ.Α.), το οποίο είναι πενταετές. Σκοπός του είναι η ολοκλήρωση των υποδομών και η υποστήριξη της οργάνωσης και λειτουργίας των νέων

ΟΤΑ, καθώς και η πραγματοποίηση των αναγκαίων δημοσίων επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης. Δυστυχώς, οι πόροι του Ε.Π.Τ.Α. διατίθενται με πολύ αργούς ρυθμούς με αποτέλεσμα το Πρόγραμμα να μην προχωράει όσον αφορά τα οικονομικά όπως θα έπρεπε. Η διάθεση των πόρων θα πρέπει να γίνεται με πιο γρήγορες και συγκεκριμένες διαδικασίες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ευθύνεται απόλυτα το Κράτος, αφού και οι Δήμοι δεν φρόντισαν νωρίτερα να έχουν έτοιμες τις μελέτες των έργων τους για να μπορέσουν να ενταχθούν στο Ε.Π.Τ.Α.

στ) Μηχανοργάνωση – Διπλογραφικό – Ταμιακή

Η μηχανοργάνωση όλων των Δήμων είναι απαραίτητη και αναγκαία για τη σωστή λειτουργία των νέων Καποδιστριακών Δήμων. Το πιο σημαντικό πρόβλημα προκειμένου να εφαρμοστεί σωστά το πρόγραμμα της μηχανοργάνωσης είναι η έλλειψη του επαρκώς καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού.

Η εισαγωγή του διπλογραφικού συστήματος στους ΟΤΑ αποτελεί την σημαντικότερη καινοτομία και θα βοηθήσει στην αναβάθμιση των οικονομικών υπηρεσιών των ΟΤΑ και γι' αυτό είναι απαραίτητη η όσο το δυνατόν εφαρμογή του στους Δήμους. Αναγκαία συνθήκη για την εφαρμογή του διπλογραφικού συστήματος είναι η ύπαρξη οργανωμένης ταμιακής υπηρεσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

2.1 Προτάσεις για την ενίσχυση της Αποκέντρωσης και Αυτοδιοίκησης.

Στηριζόμενοι σε βιβλιογραφικές αναφορές προτείνουμε τα εξής:

1. Επίλογή των Γενικών Γραμματέων της Περιφέρειας με αξιοκρατικά κριτήρια από ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο πενταμελούς σύνθεσης διοριζόμενοι για πενταετή ανανεώσιμη θητεία κατόπιν ακροάσεώς τους από Επιτροπή της Βουλής.
2. Ανάδειξη αιρετών περιφερειακών Συμβουλίων ταυτόχρονα με τις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές, προκειμένου αυτά να συμβάλλουν στον καλύτερο προγραμματισμό και τον έλεγχο της περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας.
3. Ανάπτυξη 60 πόλεων - κέντρων που λειτουργούν ως άξονες (κόμβοι" εστίες, και πόλοι) μιας πολύπλευρης ανάπτυξης στο κοινωνικό, το οικονομικό και το πολιτισμικό πεδίο.
4. Διαμόρφωση ειδικών συστημάτων διοίκησης των μητροπολιτικών κέντρων Αθηνών και Θεσσαλονίκης.
5. Μείωση του συνολικού αριθμού των Δήμων και Κοινοτήτων κατά το ήμισυ περίπου, με εθελοντική συνένωση των λειτουργιών και των οργάνων τους σε "ομοσπονδιακού" τύπου συστήματα (δίκτυα) των κοινών υποθέσεων τους (ενοποίηση, λ.χ. των νησιωτικών δήμων ή και όμορων αστικών δήμων σε διαδημοτικούς συνδέσμους ή τοπικές "συμπολιτείες").
6. Ανάδειξη Εθνικού Συμβουλίου Τοπικής Αυτοδιοίκησης με συμβουλευτικού και γνωμοδοτικού χαρακτήρα αρμοδιότητες για ζητήματα αποκέντρωσης και αυτοδιοίκησης - εντός αυτού λειτουργεί και επιτροπή επίλυσης διαφορών σε περιπτώσεις σύγκρουσης αρμοδιοτήτων
7. Αλλαγή του συστήματος και των μεθόδων διοίκησης, οργάνωσης και διαχείρισης (management) των περιφερειών, των νομαρχιών και των δήμων με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών πληροφορικής, προώθηση του επαγγελματισμού και της αξιοκρατίας των πολιτικο-διοικητικών στελεχών, αξιολόγησης, κινήτρων και αξιολόγησης, κινήτρων και

αξιοποίησης πόρων και δυνατοτήτων.

2.2 Προτάσεις για την πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση

2.2.1 Όσον αφορά στις αρμοδιότητες.

Το παρόν καθεστώς της σύγχυσης και ασάφειας ευθυνών και αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διοίκησης, αποκέντρωσης και αυτοδιοίκησης πρέπει να αρθεί και να προσδιορισθεί. Έτσι, το κράτος πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για την συγκεκριμένη και εξαντλητική καταγραφή αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ (κωδικοποίηση), κατόπιν διαλόγου και γενικής συμφωνίας με τους ενδιαφερόμενους φορείς και οργανισμούς.

Στη συνέχεια, η καταγραφή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων βαθμίδων και επιπέδων της αυτοδιοίκησης πρέπει να καταστεί απολύτως σαφής και δεδομένη, ώστε η κάθε υπηρεσία, αλλά και ο πολίτης, να γνωρίζει ποιος έχει την ευθύνη, έως που φθάνει αυτή και ποιος κάνει τι, πότε και πως.

Ο προγραμματισμός και οι προτεραιότητες των έργων και των επενδύσεων που πραγματοποιούνται σε τοπικό επίπεδο πρέπει να περιλαμβάνει και τον προσδιορισμό των κύριων φορέων και των υπευθύνων γι' αυτές, που θα αναλαμβάνουν φυσικά και το ανάλογο κόστος.

Το κράτος, βέβαια, ενθαρρύνοντας και ενισχύοντας την πρωτοβουλία των ΟΤΑ, δεν μπορεί να απεκδυθεί της θεμελιώδους υποχρέωσης και ευθύνης του για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων δράσης των ΟΤΑ, καθώς και της εφαρμογής των αρμοδιοτήτων που μεταβιβάστηκαν σε αυτούς.

2.2.2 Όσον αφορά στην Οργάνωση

Στο θέμα αυτό οι δύσκολες αποφάσεις δεν έχουν ακόμη ληφθεί. Και δεν

μπορεί παρά να εντυπωσιάζει το γεγονός, ότι ενώ όλοι συμφωνούν με την διαπίστωση του προβλήματος των μικρών, διάσπαρτων και ανίσχυρων ΟΤΑ, ελάχιστοι είναι εκείνοι που είναι πρόθυμοι και ακόμα λιγότερο εκείνοι που είναι έτοιμοι να κάνουν κάτι για την αντιμετώπισή του.

2.2.3 Εθελοντικές Συγχωνεύσεις και Προτεινόμενα Μέτρα.

Κύριο μέλημα της κεντρικής διοίκησης είναι η δημιουργία ισχυρών και βιώσιμων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στο τοπικό επίπεδο και αυτό εξασφαλίζεται μόνο μέσα από τον προσδιορισμό του βέλτιστου διοικητικού και οργανωτικού επιπέδου σε σχέση με τις γεωοικονομικές και κοινωνικές συνθήκες του τόπου.

Για το λόγο αυτό επιβάλλεται να προσδιοριστούν οι εδαφικές περιοχές, που προσδιορίζονται για την ανάπτυξη διευρυσμένων ενώσεων δήμων "ομοσπονδιακού" ενδεχομένως τύπου - λ.χ., υπό τη μορφή "διαδημοτικών συμπολιτειών" - ανά περιοχή που προσφέρεται για την ενιαία αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων οικονομικού, κοινωνικού, πολιτικο-διοικητικού και πολιτισμικού επιπέδου. Είναι προφανές ότι τέτοιες μορφές ουσιαστικής και εκούσιας πάντα, αλλά με κρατική αρωγή, ενθάρρυνση και υποστήριξη, διαδημοτικής συνένωσης και συνεργασίας προσφέρονται, ιδιαίτερα στα νησιά, ιδίως του μικρού ή μεσαίου τύπου, αλλά και τα ενιαία αστικά και μητροπολιτικά κέντρα.

2.2.4 "Διαδημοτικές συμπολιτείες"

Όσον αφορά στις Κοινότητες, το ζητούμενο είναι να πραγματοποιηθεί η απαραίτητη αναζωογόνηση και ανακυττάρωση των τοπικών διοικητικών ιστών της χώρας μέσα σ' ένα εύλογο χρονικό διάστημα - ίσως μιας πενταετίας - με την σταδιακή, προαιρετική και με ισχυρά κίνητρα συνένωση των λειτουργιών και των υπηρεσιών τους για την ανάληψη κοινών έργων και δραστηριοτήτων. Προς το τέλος της μεταβατικής περιόδου, οι δεσμοί ή ακόμα και εκ του Συντάγματος προβλεπόμενοι

Σύνδεσμοι που θα έχουν αναπτυχθεί μεταξύ των κοινοτήτων δύνανται να λειτουργήσουν ως μεταβιβαστικοί υιάντες συνάρθρωσης και δικτύωσης των γεωγραφικών ενοτήτων, ώστε οι κοινότητες αλλά και οι ακόμα και τώρα υφιστάμενοι μικρότεροι δήμοι να μπορέσουν να μετεξελιχθούν – εφ’όσον το επιθυμούν και το επιβάλλουν τα πράγματα και όχι ο νομοθέτης εκ του κέντρου και εκ των άνω - σε διαμερισματικές μονάδες εσωτερικής αποκέντρωσης νέων πιο ισχυρών και σύγχρονων δήμων ομοσπονδιακού τύπου. Με αυτό τον τρόπο τα "ομόσπονδα" μέρη του νέου δημοτικού συστήματος (διαδημοτική συμπολιτεία) θα διατηρήσουν την πολιτική αυτονομία τους και θα παραμείνουν πιστά στην αρχή της επικουρικότητας, διαχειριζόμενα τις τοπικές υποθέσεις τους, και ταυτόχρονα θα έχουν τη δυνατότητα να επωφεληθούν από οικονομίες κλίμακας που δημιουργούνται μέσα από τη συλλογική προσφορά ενός αριθμού υπηρεσιών, όπως η αποκομιδή των απορριμμάτων, η διαχείριση και εκμετάλλευση συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης, κλπ.

Ως επί μέρους μέτρα που θα μπορούσαν ενδεχομένως να υιοθετηθούν στο τοπικό επίπεδο για την επιτάχυνση του ρυθμού των εθελοντικών συγχωνεύσεων μεταξύ πρωτοβάθμιων ΟΤΑ είναι τα εξής:

α) Ο προσδιορισμός των εδαφικών περιοχών όπου κατά το παρελθόν είχαν χαρτογραφηθεί ως Συμβούλια Περιοχής θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για ένα νέο προβληματισμό σχετικά με τη δημιουργία μονάδων πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, που θα προκύψουν από τις εθελοντικές συνενώσεις μικρών δήμων και κοινοτήτων.

β) Η αυστηρή τήρηση της αρχής ότι αναβαθμίζονται σε Δήμους, εκείνα τα σύνολα (ενιαία ή ομόσπονδα) των οργανισμών πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης που πληρούν τα ελάχιστα πληθυσμιακά κριτήρια - λ.χ., των 10.000 κατοίκων, όπως προσδιορίστηκε ήδη από τις αρχές του

αιώνα με το νόμο ΔΝΖ',

γ) Κατάρτιση βραχυχρόνιων και μακροχρόνιων προγραμμάτων αναπτύξεως των περιοχών αυτών, ώστε να εξελιχθούν σε πολυδύναμα αναπτυξιακά κέντρα.

δ) Λήψη αποφάσεων για τα παραπάνω θέματα από μέρους των Τοπικών Συμβουλίων των Κοινοτήτων ή των Δημοτικών Συμβουλίων και η διενέργεια κατόπιν τοπικών δημοψηφισμάτων για τις προοπτικές αναδιοργάνωσης της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης.

2.2.5 Από τους "Καποδιστριακούς" στους νέους "Ομοσπονδιακούς" Δήμους.

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες που εντάσσονται στα νέα σύνθετα συστήματα πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης συνιστούν νέα κέντρα πολύπλευρης ανάπτυξης κατά μήκος και πλάτος του εθνικού χώρου. Τα Κέντρα αυτά πρέπει μέσα από ένα σύνολο μέτρων πολιτικής και κινήτρων να εξελιχθούν σε κέντρα έλξεως και προγραμματισμού της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και του εκσυγχρονισμού.

Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπ' όψιν μια σειρά από εντελώς προφανή κριτήρια συγκρότησης της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης, όπως – ενδεικτικά - η ανθρωπογεωγραφική ενότητα, το πληθυσμιακό μέγεθος, το οδικό και επικοινωνιακό δίκτυο, τα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά, θα μπορούσε να σχεδιαστεί ένα νέο σύστημα πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα για τον 21^ο αιώνα. Ένα σύστημα στο πλαίσιο του οποίου οι νέοι ενιαίοι ή "ομοσπονδιακοί" τύποι δήμοι - οργανισμοί πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης θα προέκυπταν μέσα από εθελοντικές συνενώσεις ή αναγκαστικούς συνδέσμους και θα συνιστούσαν νέους τύπους "διαδημοτικών συμπολιτειών". Οι νέοι διευρυμένοι πληθυσμιακά - ή και εδαφικά - δήμοι, κανένας εκ των οποίων δεν θα αριθμούσε λιγότερο από 10.000

κατοίκους πληθυσμιακό όριο ή κριτήριο που θεσπίστηκε στις αρχές του αιώνα, και ίσως τώρα θα μπορούσε ενδεχομένως και να πενταπλασιαστεί - θα συγκροτούσαν νέα πιο κατάλληλα συστήματα διοίκησης σε περιοχές που προσφέρονται ιδιαίτερα για το σκοπό αυτό. Όπως, λ.χ., τα μητροπολιτικά κέντρα, τα εξελισσόμενα αστικά κέντρα στις μεγαλύτερες πόλεις της χώρας, τα νησιά, ιδίως του μικρότερου ή του μεσαίου μεγέθους.

Αλλά και σε άλλες περιοχές της χώρας, η τήρηση των παραπάνω κριτηρίων, περιλαμβανομένου και του πληθυσμιακού, θα έδινε ένα πίνακα των νέων "ομοσπονδιακών" δήμων της Ελλάδος που ίσως δεν θα ξεπερνούσε τους μισούς από τους ήδη υφιστάμενους μετά την εφαρμογή του προγράμματος "Ιωάννης Καποδίστριας".

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αποστολόπουλος Ν. Τάσος, «Η ιστορική πορεία της τοπικής αυτοδιοίκησης Μεσσηνίας (1833 – 1997)
- ΕΕΤΑΑ «Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας», Π.Δ.410/95 (ΦΕΚ Α' 231), Αθήνα 1995
- ΕΕΤΑΑ «Έρευνα – Η υφιστάμενη κατάσταση των μορφών συνεργασίας και συνενώσεων ΟΤΑ», Αθήνα 1992
- ΤΕΔΚ Ν. Μεσσηνίας, «Νομός Μεσσηνίας – Υφιστάμενη κατάσταση και δυνατότητες ανάπτυξης», Καλαμάτα Νοέμβριος 1998
- ΤΕΔΚ Ν. Μεσσηνίας, Μελέτη με τίτλο «Το προφίλ των νέων Δήμων», Καλαμάτα 1998
- ΥΠΕΣΔΔΑ «Πρόγραμμα Ιωάννης Καποδίστριας», Αθήνα, Φεβρουάριος 1997
- ΥΠΕΣΔΔΑ «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης», Τόμοι α', Αθήνα, Ιούνιος 1998
- Περιοδικό: Τοπική Αυτοδιοίκηση – Αποκέντρωση, Τεύχος 2(1997), 2,4,5,6(1999), 1(2000)
- Εφημερίδα «Καθημερινή», Τι γίνεται στις Ευρωπαϊκές Χώρες.
- Μελέτη: «Αποκέντρωση και Αυτοδιοίκηση: Η Πρόκληση της Αναδιοργάνωσης », Κέντρο Έρευνας της Ελληνικής Κοινωνίας, Ακαδημία Αθηνών.